

Pomlad je vseeno tu!

Foto Tamara Mizerit

Uvodnik

Jurij Paljk

Obzorje je odprto, vedno!

V času pandemije, ki nas vse potiska v osamo, telesno in duševno, so besede svetega očeta, ki jih je izrekel na velikonočni ponedeljek, kot balzam za dušo, pa čeprav ni povedal nič novega, kar kristjani in vsi, ki kaj dajo na evangelij, ne bi že vedeli: "Če je Kristus vstal, je mogoče gledati z zaupanjem vsak dogodek našega bivanja, tudi tiste najtežje, polne stisk in negotovosti. Poglejte, to je velikonočno sporočilo, ki smo ga poklicani razglašati z besedami, predvsem pa s pričevanjem življenja. O, da bi po naših domovih in v naših srcih lahko odmevala ta vesela novica: 'Kristus, upanje moje, je vstal!' Ta gotovost naj okrepi vero vsakega krščenega in opogumi predvsem tiste, ki se soočajo z velikim trpljenjem in težavami!" Po televizijskih ekranih, računalnikih in pametnih telefonih vsak dan spremljamo dogajanje okrog nas in v svetu. Takšne Velike noči, kot je za nami, nihče ne pomni, ker je nihče ni nikdar (do) živel, še med zadnjima svetovnjima vojnama ni bilo tako. In vendar, ponavlja papež Frančišek, je vest, da je grob, v katerega so položili Jezusa, prazen, da je Kristus vstal in moramo zato o Njem pričevati z življenjem, dejanji. Med jutranjo mašo je na velikonočni ponedeljek sveti oče govoril o izbiri med vstajenjem in grobom, med življenjem in smrtjo: "Vedno je tako: ko ne služimo Bogu, Gospodu, služimo drugemu bogu, denarju. Spomnimo se, kaj je rekel Jezus: sta dva gospoda, Gospod Bog in gospod denar. Ne moremo služiti obema ... Tudi danes pred bližnjim - upajmo, da bo kmalu - koncem te pandemije, imamo isto izbiro.

/ str. 2

Iz Londona

Irena Spazzapan o tem, kako preživlja sama in z družino pandemijo s koronavirusom

3

Iz Rima

Naša sodelavka Klara Krapež o vsakdanjku v mestu, ki je v tem obdobju, brez gneč turistov, eno najlepših mest

3

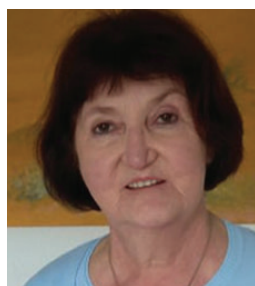
Slovo

Na veliko soboto je umrl priljubljeni upokojeni ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran

2

Karitas

Ravnateljica koprške Karitas Jožica Ličen o ustanovi, ki kljub virusu ne pušča na cedilu ljudi v stiski

5

Iz Bostona

Štefan Pahor nam je povedal, kakšne so razmere v ZDA in kako so pravzaprav podcenjevali pandemijo

10

Boris Pahor

"Zaupno pismo" staroste slovenskih pisateljev o zvestobi materinemu jeziku

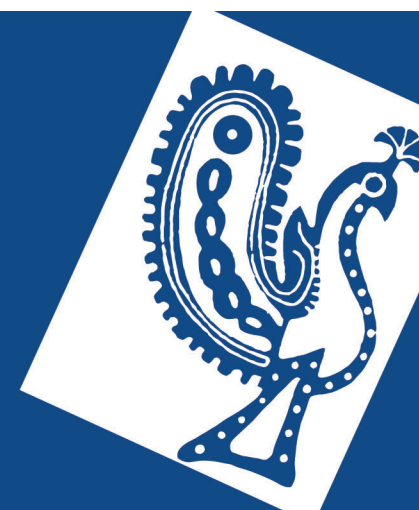
8

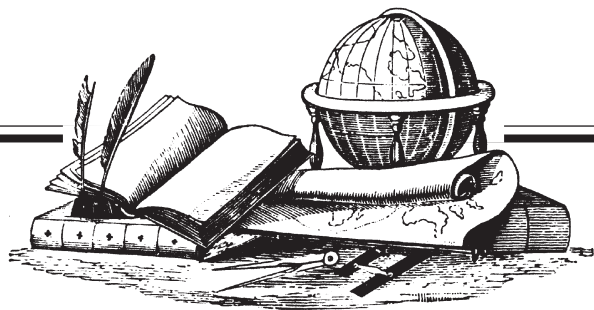
Sledi nam na spletu!

NOVI
GLAS

Zaradi izrednih razmer, ki jih povzroča koronavirus, na našem spletnem portalu www.noviglas.eu ažurno poročamo o aktualnih dogodkih. Hkrati dajemo vsem brezplačno na razpolago digitalno izdajo našega tednika (v formatu pdf).

Umrl je msgr. Alojz Uran Priljubljen nadškof

“Nebeski Oče je danes, 11. aprila 2020, poklical k sebi upokojenega ljubljanskega nadškofa metropolita msgr. Alojza Urana”, so zapisali v soboto v tiskovnem uradu Slovenske škofovske konference in nam tako sporočili, da je odšel v večnost priljubljeni slovenski škof, na katerega so se tudi naši verniki zelo navezali, saj je več let prebival v Trstu, bil pa je cenjen gost tudi v Gorici, še posebej radi smo ga srečevali na Svetih Višarjah, kjer je zadnja leta rad maševal, spovedoval, bil blizu vernikom ter vsem ljudem.

Nadškof msgr. Alojz Uran se je rodil 22. januarja 1945 v Spodnjih Gameljnah v župniji Šmartno pod Šmarno Goro kot zadnji od treh otrok v kmečki družini. Maturiral je leta 1964 na bežigrasjski gimnaziji. Po študiju na Teološki fakulteti v Ljubljani ga je nadškof Jožef Pogačnik na praznik apostolov sv. Petra in Pavla 29. junija 1970 posvetil v duhovnika. Novo mašo je imel 12. julija 1970 v domači župniji Šmartno pod Šmarno Goro.

Svojo prvo duhovniško službo je kot stolni vikar (kaplan) nastopil v stolni župniji Ljubljana - Sv. Nikolaj, kjer je ostal do leta 1973. Od leta 1973 do 1977 je bil na študiju v Rimu. Na Katehetskem inštitutu Pedagoške fakultete Papeške salezijanske univerze je opravil katehetsko pedagoško specializacijo in leta 1977 študij zaključil z magistriranjem o katehezi odraslih. Po vrnitvi v Ljubljano je istega leta postal rektor malega semenišča pri sv. Petru v Ljubljani. Leta 1980 je bil imenovan za župnika župnije Ljubljana - Šentvid. Papež Janez Pavel II. ga je 16. decembra 1992 imenoval za ljubljanskega pomožnega škofa, 31. decembra 1992 pa je bil imenovan za kanonika in dekana stolnega kapitulja ter za arhidiakona prvega arhidiakonata. Na praznik Gospodovega razglašenja 6. januarja 1993 je bil v Rimu posvečen v škofa. Ob posvečenju si je izbral geslo: »Da, Oče.«

Bil je član Škofijskega in Medškofijskega katehetskega sveta, član in voditelj Komisije za duhovne poklice ter predavatelj na Teološko-pastoralni

školi, ki deluje v okviru Teološke fakultete v Ljubljani, Novem mestu, Kopru in Novi Gorici. Bil je tudi voditelj Škofijskega odbora za duhovne poklice in odgovoren za duhovne poklice

pri Slovenski škofovski konferenci (SŠK). Leta 1996 je pripravil in koordiniral prvi papežev obisk v Sloveniji. Od leta 2000 do 2006 je bil delegat SŠK za pastoralno Slovencev po svetu. Papež Janez Pavel II. je 25. oktobra 2004 imenoval msgr. Urana za ljubljanskega nadškofa metropolita, umeščen pa je bil 5. decembra 2004 v stolni cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani. Msgr. Uran je bil 34. rezidenčni škof ljubljanske nadškofije in četrti metropolit po obnovi ljubljanske metropolije leta 1969 ali peti metropolit v zgodovini ljubljanske (nad) škofije.

Kot ljubljanski nadškof je bil veliki kancler Teološke fakultete Univerze v Ljubljani. Na praznik sv. Nikolaja, 6. decembra 2004, je bil izvoljen za podpredsednika SŠK, 21. januarja 2005 pa je bil imenovan za člana 7. razreda za svetovne religije pri Evropski akademiji znanosti in umetnosti. Slovenski škofje so nadškofa Urana 11. oktobra 2005 imenovali za odgovornega škofa v Slovenski oznanjevalni komisiji, na 34. redni seji SŠK 16. marca 2007 pa so ga slovenski škofje v skladu s statutom SŠK izvolili za predsednika SŠK. Papež Benedikt XVI. je 28. novembra 2009 sprejel odpoved službi ljubljanskega nadškofa Urana v skladu s kan. 401, § 2

Zakonika cerkvenega prava (ZCP).

Po uradni upokojitvi se je nadškof Uran z velikim veseljem in gorečnostjo posvetil duhovnemu spremljanju različnih skupin na številnih romanjih. Poletne mesece je običajno preživljal na božjepotnih Svetih Višarjah, kjer je s posebno domačnostjo sprejemal Marijine častilce, maševal in spovedoval. V ljubljanski nadškofiji je bil rad v pomoč pri birmovanju in drugih župnijskih slovesnostih. Med ljudmi bo ostal v trajnem spominu zlasti po svojem izrednem pevskem talentu, lepem glasu in svoji topli, dobrodušni človeški naravi. Rad se je srečeval z ljudmi in kmalu je s svojim vedrim razpoloženjem spodbudil, da se je oglasila ljudska pesem.

Zadnja leta je njegovo zdravje vedno bolj pešalo in omejevalo njegove dejavnosti. Duh je bil voljan, a telo vedno bolj slabotno. Svojo zemeljsko pot je zaključil v jutru velike sobote, 11. aprila 2020, in odšel k svojemu nebeskemu Očetu ter mu še enkrat izrazil svojo popolno pripravljenost: »Da, Oče.« in odšel v svoj nebeski dom. Zaradi izrednih razmer koronavirusa bo pogreb v družinskem krogu v ljubljanski stolnici. Ko bo nevarnost virusa minila, bo zanj opravljena slovesna maša zadušnica v ljubljanski stolnici. Če ob koncu skromnega zapisa brez nepotrebnega slepomišenja dodamo samo to, da se je nadškofu Uranu storilo veliko hudega, kar je privedlo do njegovega umika v zasebnost, v tužino, Trst, bomo tudi mirno dodali, da smo mu z Novim glasom in verniki ostali tudi v najhujših časih vedno blizu, za kar se nam je osebno zahvalil po dolгих letih. Bil je velik duhovnik, pastir, škof, blizu ljudem, srčen človek in nikdar nikomur ni ničesar zameril, zadnja leta je živel v veselju in iskrenem razdajanju. Ohranili ga bomo v toplem spominu in zato tudi mi rajnega gospoda nadškofa priporočamo v molitev. Gotovo ni naključje, da je umrl na Veliko soboto, tik pred vstajenjsko mašo, da je njegov čudoviti glas lahko zapel v nebesih vsem zbranim Alelujo, kot jo je le on znal!

pošteni, seveda!, tudi razumeli, da zadržnost in ozkosrčnost, da egoizem in pohlep, da častihlepnost in ošabnost, da ozkost in sovražstvo, da zavračanje in opravljanje drugega, da zahrbtnost in neiskrenost ne vodijo nikamor in jih ne potrebujemo, ne kot ljudje, še manj kot kristjani, še najmanj pa kot narodna manjšina, saj razdirajo, uničujejo, ubijajo. Obzorje je odprto, vedno! In naše naj bo odprto zdaj, ko moramo razmisliti sebe in našo narodno skupnost, ki je le delček velikega sveta.

Vsakdo je pomemben, nikogar ne smemo izključevati, predvsem pa moramo z dejanji solidarnosti pokazati, da smo ljudje, da smo tudi v teh težkih časih sposobni biti skupnost, tudi krščansko občestvo! Izbirati in izbrati, odločati se moramo za dobro vseh ljudi!

Misel na belo nedeljo

Veruj in to povej svetu!

Na Veliko noč samo smo se ozrli na zakrknjenost srca, ki pušča preveč prostora svojim razumarskim fantazijam, zato pa je mnogim tako težko verovati. Ugotovimo, da tista ovira ni Bog, temveč je človek sam sebi največja ovira, in sicer prav tedaj, ko se ne zaveda svoje majhnosti in krhkosti, ko se torej ne opira na neskončno večje in trdnije temelje. Tako pride kak izreden dogodek in človeka takoj premaga strah, medtem ko je še malo prej bil najpomembnejši in najpogumnejši na svetu, nekako tako so se znašli apostoli, brez Tomaža, ki so se zaklenili v strahu pred Judi, da se jim ne bi kaj zgodilo. Ob vseh dogodkih bi namreč, po njihovem prepričanju, kaj lahko prišlo do preganjanja. Ker pa naključij ni, so apostoli podobni nam danes, ki se prav tako bojimo in se zapiramo v nekem strahu – če pustimo, da nam je v določeni meri to tudi ukazano in naročeno, pa pač ubogamo, a bolj ciljamo na drugačne vrste zapiranja, na tisto, ko se človek zapre vase, v svoj svet, ki si ga zgradi iz nekih paranoičnih

strašnih predstav in fantazij. Določene tovrstne predstave so se sicer vrtele v glavi tudi Gospodovim učenkam, vendar je treba tudi reči, da se one niso razbežale, temveč so mu sledile vse do križa in še naprej do pokopa. Skratka, v dvorani zadnje večerje se zgodi izreden poseg Božjega veličastva in milosti in kakor je malo prej Božja moč odvalila kamen z groba, tako zdaj ne prodre samo skozi zaprta vrata dvorane, temveč tudi skozi zaprta vrata človekovega srca, če tako hoče. Kot rečeno, pa je to izredni poseg, redno tega Bog ne počne, vendar pa tu potrebuje priče za največji čudež, ki je vstajenje. Učenci se seveda razveselijo oz. se vzradostijo, saj edino Božja navzočnost v naša srca prinaša pravo veselje, ki ni samo človeško čutenje in lepa čustva. Gospod jih sicer pozdravi z običajnim judovskim pozdravom, vendar pa ima zdaj vse skupaj čisto drugačen pomen, saj je on, Božji Sin, tisti, ki prinaša vselej pravi mir v naša srca, zato je sprožena ta radost, o kateri smo pravkar govorili. Gospod želi, da se učenci, vsi po

vrsti, dotaknejo njegovih ran, tako da ni nič čudnega, če je to hotel tudi apostol Tomaž, ki ga tam ni bilo, saj je to bilo nekaj potrebnega za njihovo trdno prepričanje in nazadnje vero, kar je Gospod vedel. Prikazal se je torej še enkrat, ker je on začetek in konec oz. še bolj vir in vrhunec vsega, zato pride prvi in osmi dan, da pokaže, kako iz njega vse izvira in se vanj vse izteka. Tudi nam sporoča, kako je on Gospodar zgodovine in našega časa, nobena kruta usoda ali zlo mu nič ne moreta, ker on lahko še tako veliko tragiko obrne v dobro, obrne v še večjo Božjo slavo. Ko pa človek spozna ta dejstva, ko se mu razode ne Božje veličastvo in v njem več ni ovir za priznanje vsega tega, ostane brez pravih besed, lahko samo zavzdihne: "Moj Gospod in moj Bog"! To je torej vsa velikonočna drama, ki smo ji pričali vsakokrat pri sveti maši, kjer se izvrši prav Kristusova krvava žrtev, nato pa se nam ob povzdigovanju prikaže kakor učencem, s poveličanimi ranami svojega trpljenja in smrti – če smo seveda tam, pa ne le fizično, ampak res v celoti. Zato nismo Tomaži samo tedaj, ko nismo fizično prisotni pri (nedeljski) sveti maši, ker je to samo vrh ledene gore, temveč je ta "biti z njim" vprašanje vsega kristjanovega življenja. Kot smo namreč videli, vstalega Kristusa štiri stene, mišljeno tako in drugače, ne ujamemo. Žal pa je današnji kristjan zmotno prepričan ravno o tem, da je Kristus ujet in omejen samo med zidove cerkve in da ga ne pošilja, da bi sveto mašo, torej celotno velikonočno skrivnost, po kateri se tema čudežno spremeni v največjo svetlobo, ponese v svet. Samo pripravljeno srce pri sveti maši in drugače razume tamkajšnje sporočilo velikega četrta, ki je v tem, da je treba Kristusovo žrtev ponesti v svet, začeti pri vseh, ki so del našega življenja. Četudi učenci sami fizično tako niso bili navzoči pod Kristusovim križem, kjer je bilo njihovo mesto, tako Gospod v svoji vsemogočnosti poskrbi, da to lahko še vedno storijo. Prav to pa omogoča tudi vsem nam, ko se nam daje v svetih zakramentih, posebej v sveti pokori in pri sveti maši.

Andrej Vončina

Sožalje SSO ob smrti msgr. Urana

Predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj je v imenu krovne organizacije izrazil ljubljanskemu nadškofu in slovenskemu metropolitu msgr. dr. Stanislavu Zoretu in Slovenski škofovski konferenci iskreno sožalje ob odhodu nadškofa Alojzija Urana. "Naj ga naš dobri Oče sprejme v svoje milostno naročje in postavi v družbo Jezusa, kateremu je nadškof Uran posvetil svoje življenje in bil njegov zvesti pričevalec". Pokojnika se je spomnil iz časa, ko je živel med Slovenci v zamejstvu, in kot odgovornega za Slovence po svetu. Čeprav to zanj niso bili lahki časi, se je naši skupnosti posvetil in ji pomagal. Pomagal je pri cerkvenem in pastoralnem delu, bil navzoč na romanjih na svetišču na Barbano in na Sv. Višarje. "Še posebej pa se ga bomo mi vsi spominjali zaradi njegove ljubezni do slovenske pesmi, s katero je znal osrečiti vsako skupnost, ki jo je srečal in z njo sodeloval. Prav gotovo bi si vsi želeli, da bi nadškof Uran ozdravel in še naprej služil Cerkvi, še posebej v teh zahtevnih časih, ko človeštvo trpi na duši in na telesu zaradi okužbe s koronavirusom covid 19. Bog pa ga je poklical ravno v dnevi, ko se spominjamo Kristusove smrti in vstajenja, ko obhajamo Veliko noč. Zato verujemo, da bo pokojni nadškof Uran sedaj v nebesih skrbel za našo cerkveno in narodno občestvo ter bil naš skupen priprošnjik".

Povejmo na glas

Evropske zadrege s solidarnostjo

Ponovno se je pokazalo, kako evropske države s težavo vključujejo v svoje odločanje solidarnost, pa čeprav gre za velikanski pritisk koronavirusa in predvsem Italija ter Španija še kako potrebujejo večjo pozornost in pomoč in vseh ravneh. Toda ko je treba komu pomagati, se sprožijo velika obotavljanja, kar ni samo problem odnosov med državami, ampak je značilnost tudi določene skupine ljudi, kadar bi bilo zaželeno in prav pomagati drugim v stiski. Ko bi bilo treba kaj dati, se očitno vzbudijo ne do kraja pojasnjeni strahovi, da bi nas darežljivost lahko oropala teh in onih dobrin in da bi bili z darovanjem naših materialnih pridobitev usodno oškodovani, ali celo postali siromašni. In tako na osebni ravni in na ravni držav, v našem primeru Evropske unije, svojo solidarnost odrečemo in jo prekrijemo z ekonomsko miselnostjo, po kateri naj bi bilo vse, kar damo in podarimo, popolna izguba, v kolikor pa to počnemo iz svoje volje, že nekaj na robu nerazsodnosti in kar nespameti. S solidarnostjo, torej z izkazovanjem dejanske pomoči drugim, naj bi le izgubljali, z ekonomsko računico, ki nas zapira vase, da nočemo o težavah drugih nič slišati, pa menda le pridobivamo. V kolikor pa pomislimo malo globlje, je solidarnost ena najzlahknejših dobrin, kar jih sploh obstaja in prinaša le dobro in samo dobro in brez nje resničnega dobrega za ljudi v manjših in največjih skupnostih sploh ne more biti. Solidarnost je resnično razumevanje drugega, je nasprotje vsakršnega prepira ali

celo mržnje, privoščiči drugim in drugemu le dobro, pomaga tistim, ki so v stiski, je potemtakem po naravi čuteča, izžareva mir ter dobronamernost, ukinja sebičnost, ki v največji meri škoduje prav sebičnim, je skratka blagor, za katerega se velja v lastno korist prizadevati, ne pa se od njega umikati, ali ga proglašati za nekaj neporabnega kot izmišljotino naivnih sanjačev. Evropa je v tem trenutku ob vesplošni krizi, ki jo poraja koronavirus, v smislu solidarnosti sicer pokazala nekaj več pripravljenosti preseči brezčutno ekonomsko računico nemara tudi zaradi dejstva, da je ob res velikem migrantskem problemu pustila Italijo bolj ali manj na cedilu, toda upati je, da bo v prihodnje naredila odločnejše korake v tej smeri. V večji meri bi se morala namreč zavedati, da je solidarnost najmočnejše vezivo vsakršne in s tem tudi njene skupnosti, je namreč povezanost, ki člane velike evropske družine osmišlja, da so v resnici družina sposobna pomagati tistim, ki zabredejo v stisko. Ne nazadnje, kaj pa se zgodi, ko solidarnost umanjka in je več ni, kaj še ostane? Prisilno sobivanje, neprijetni odnosi med državami in neprijetni medosebni odnosi, nekakšno notranje razpadanje, ko je vsak sam in gleda le nase, vsesplošna hladna odtujenost, kar vse lahko vodi v strmo zaostritev med vsemi in v avtoritarno urejanje stvari, česar pa si res ne bi smeli dovoliti, če se spomnimo grozot prejšnjega stoletja.

Janez Povše

S 1. strani

Obzorje je odprto

Ali bomo stavili na življenje, na vstajenje narodov ali pa na denar in se tako vrnili v grob lakote, suženjstva, vojn, tovarn orožja, otrok brez šolanja... tam je grob. Gospod, tako v našem osebnem življenju kot v našem družbenem življenju, naj nam vedno pomaga izbrati oznanilo: oznanilo, da je obzorje, da je odprto, vedno. Vodi naj nas, da bomo izbrali dobro ljudi. In nikoli padli v grob boga denarja! Kristalno čiste papeževе besede veljajo najprej za nas, kristjane, kot veljajo za vse ljudi.

Tudi pripadniki slovenske narodne manjšine in Italiji smo poklicani k temu, še posebej kristjani,

še posebej danes, ko smo brez koncertov, javnih prireditvev, debat, ko smo brez kulturnih dogodkov, za katere smo mislili, da so najbolj pomembne stvari na svetu, ko smo tudi mi brez maš in cerkvenih pogrebov, ko umirajo tudi naši ljudje v grozljivi osami, ko so tudi med nami ostari, na rob potisnjeni, bolni, osamljeni in zapuščeni, pozabljeni. Tudi za nas veljajo papeževе besede, ki so besede Vstalega, tistega Kristusa, ki zahteva od nas dejanja, saj je sicer naša vera prazna. In smo v tej pandemiji tudi sami ugotovili, koliko nepotrebne zajedljivosti in izključevanja različnega in drugačnega je v naši sredini. In smo, če smo

POGOVOR Irena Spazzapan

To je tudi čas za razmislek in kreativnost

Goričanka po rodu, Londončanka po poklicni in družinski izbiri, bi lahko zapisal za Ireno Spazzapan, ki mi je takoj odgovorila, ko sem jo zaprosil za pogovor, seveda sem jo nameval povprašati o tem, kako preživlja sama in z družino pandemijo s koronavirusom covid-19. Ne videla in ne slišala se nisva že toliko let, da me je bilo skoraj sram pisati, a to je tudi lepota družbenih omrežij, s katerimi smo povezani med seboj. Tako koristna kot so danes ta socialna omrežja, niso bila še nikdar!

Irena, kako preživljate z družino te čudne čase, čudne zato, ker si do pred nekaj mesecev nismo mogli predstavljati, da se bo kaj takega zgodilo?

Hvala za povabilo na pogovor, Jurij. Tukaj končujemo tretji teden "lock-in"-a. Šole so zaprli 23. marca, večji uradi pa so večinoma zaprli zaposlene, naj delajo od doma že teden prej.

Ker smo bili med zadnjimi državami v Evropi, je bilo vse precej predvidljivo. Treba pa je poudariti, da tukaj nimamo popolnega zaprtja. Lahko gremo cel dan v park, vsi tekajo ali se sprehajajo na odprtem in na splošno je dosti ljudi zunaj. Večina se spoštljivo drži razdalje dveh metrov in skoraj nihče ne nosi maske. Samo starejši in tisti s "prekondicijami", rizične skupine torej, morajo biti doma, in sosedji jim solidarno nosijo zdravila in hrano. Ljudje so zelo spoštljivi do NHS (National Health System, britanski sanitarni sistem) in vlada je lepo komunicirala geslo "stay home - stay safe - save the NHS". Mi se imamo kot družina kar lepo. Imamo veliko stanovanje, teras in vrt, tako da sta lahko otroka dosti na zraku na odprtem. Konce tedna pa preživljamo v londonskih parkih kot zmeraj. Naša varuška, ki je z nami že 3 leta, se ukvarja z otrokoma med delovnim tednom, Matija in jaz pa delava od doma s polnim dnevom video klicev po aplikacijah Zoom/Teams/Life-size itd. Otroka imata zdaj tri tedne počitnic za Veliko noč, tako da imamo mir s "homeschooling", šolo doma. Čez dva tedna se bo šola spet začela in bo težje, ker imajo otroci v bistvu poln program od doma, naša pa sta še premalada, da bi si sama znala urediti šolski dan.

Vem, da si zaposlena v veliki svetovni banki, eni tistih, ki bi morale predvidevati tudi krizne čase, pa se je to

sploh predvidevalo?

Ne več, že leta 2017 sem se odločila spremeniti delo po skoraj 13 letih na Goldman Sachs. Zdaj vodim investicije v manjši družbi, SYSTEMIQ, kjer se ukvarjamo s klimatskimi spremembami. Moje delo je iskanje tehnoloških in ekonomskih rešitev za hitrejšo tranzicijo. To je tako imenovani "venture capital", se pravi, da gre za investicije v družbe, ki so šele na začetku svoje komercialne poti, ki pa imajo po našem mnenju velik potencial za rast - in uspešno prodajo v prihodnosti.

Seveda še zmeraj spremljam zelo od blizu tržišče. Z mozem sva oba doživela "GFC" (great financial crisis, 2008-9), ekonomsko krizo, bila sva v središču dogajanja in to novo

strah dobro prodaja.

Imava pa izredno srečo, da lahko preživljava karanteno, lock-down, v teh okoliščinah. Ogromno ljudi je že izgubilo delo (sicer britanska vlada plača 80 % za 3 mesece ljudem, ki so nezaposleni od marca), še več ljudi pa živi brez prihrankov v majhnih stanovanjih sredi Londona. Mislim, da je tudi jasno, da se samo nekateri poklici lahko opravljajo od doma, vsaj 1 na 5 mora naprej v službo kot "essential worker", nenadomestljiv delavec. Londonska podzemna železnica ima 80 % manj prometa, še zmeraj pa se precej ljudi mora premikati po mestu.

Žal, mislim, da bo svet prišel iz te krize še bolj "ne-egaliteten", še bolj razdeljen na bogate in revne. Samo velike družbe z obilno likvidnostjo, z veliko denarja, bodo preživele in tržišče bo spet "šlo višje" za tiste, ki imajo prihranke. Nezaposlenost v ZDA je že zdaj na 20 % - skoraj dvakrat toliko kot po GFC. V Indiji se dogaja tragedija selitve najrevnejših ljudi iz revnih četrti, "slums", v predmestjih, v vasi, od koder so ljudje doma. Milijoni najbolj ogroženih otrok na svetu nimajo več šole, ki je edina opora. To so ogromne tragedije, ker države niso dobro premislile, ko so se prenašale in šle v ta lock down, karanteno, brez načrta.

Vem, da živite v samem središču Londona; vem zato, ker sem to že pred leti vprašal tvojega očeta, s katerim se srečujete. Kako izgleda središče Londona danes? Se ti zdi neresnična njegova podoba?

Zrak se je tako izboljšal! Ceste so kar prazne, parki in sprehajališča pa polni ljudi (v spoštovanju razdalje). Pred supermarketi so dolge vrste kot v Italiji, zato mi kupujemo vse po spletu. Ni več letal v zraku, tako da je tudi večji mir. City (finančni center) se je izpraznila že 15. marca in tam ni dobesedno nobenega nikjer. Mi živimo v zahodnem delu Londona, ki je rezidenčni del mesta, tako da ne doživljamo preveč praznine. Smo blizu parka Kensington Gardens, tako da lahko tudi kadarkoli skočimo v park in se lahko občasno srečamo s prijatelji. Imamo tudi srečo, da odkar se je začel lock-down, imamo krasno sončno vreme s skoraj poletnimi temperaturami.

Vas je prizadelo dejstvo, da je britanski premier Johnson najprej z njemu lastno nesramnostjo nagovoril Angleže, naj se pripravijo, da bodo zaradi okužbe z virusom covid-19 izgubili svoje drage, potem pa je sam zbolel za pljučnico, ki jo povzroča virus covid-19?

Velika večina ljudi, ki jih poznam, se popolnoma strinja s tem, kar so hoteli narediti Johnson, dr. Vallance (britanski Chief Scientific advisor) in dr. Whitty (britanski Chief Medical Officer), dokler niso bili primorani zapreti ekonomije zaradi neke študije Imperial College.

/ str. 6

POGOVOR Klara Krapež

"Upajmo, da nas bo ta izkušnja naučila pomembnosti človeka"

Naša dolgoletna sodelavka Klara Krapež že vrsto let živi v Rimu in zato smo jo povprašali, kako preživlja nevsakdanji čas pandemije koronavirusa covid-19.

Kje točno živite, Klara?
Z družino živim blizu Rima, v manjšem kraju v dolini Tibere. V teh časih pandemije je živeti izven središča prestolnice prava sreča. Imamo namreč to prednost, da nas obdaja narava in lahko kaj postorimo tudi na vrtu in okrog hiše ter tako nekoliko manj občutimo strogo zaprtost med štirimi stenami.

Kako poteka vaš vsakdanjik?
Odkar je bilo v državi razglašeno rdeče območje, smo naše vsakdanje življenje prilagodili novim zahtevam. Ker živimo v manjši ulici brez izhoda, kjer je vsega skupaj 20 hiš, se vsi sosedje dobro poznajo. Tako si pomagamo tudi glede morebitnih nakupov in drugih potreb. Večkrat nakupe opravimo ne zgolj za svojo družino, ampak tudi za koga drugega, in smo ves čas neko v stiku s celotno ulico. Glede na to, da ne živimo prav v središču kraja, smo že prej nakupe živili opravljali približno enkrat na teden in sploh smo tako organizirani, da imamo vedno nekaj stvari s podaljšano hranljivostjo doma. Imamo tudi to srečo, da dobimo neke v krogu 2-3 domače pridelke bližnjih kmetov. Prav blizu nas je družina, ki vzgaja bivoile in izdeluje odlično mocačelo, skuto in jogurte. Kruh že dolgo pečemo doma, zelenjavo imam na vrtu in meso kupujemo pri bližnjem kmetu. Pravzaprav smo že dolgo vezani na domače pridelke, tako imenovane kilometer nič.

Od daleč si težko predstavljamo Rim tak, kakršnega nam posredujejo televizijski posnetki. Kako deluje na vas, ki ste vajeni vrveža in turistov, to, da je danes večno mesto popolnoma drugačno?

Paradoksalno je, da je Rim v tem obdobju pravzaprav eno najlepših mest. Če bi imeli možnost neomejenega gibanja, bi se ga zdaj zares v polnosti naužili. Njegova umetniška lepota se zdaj kaže v najboljši luči, gneče turistov in v javnem prometu ni. Občasno se prestolnica zdi, kot bi bila narajena iz fotografij posameznih razglednic, posnetih v res zgodnjih jutranjih urah. Ko sem se leta 2006 preselila v Rim, sem približno tako stanje doživela zgolj neko nedeljsko jutro, ko sem malo pred šesto šla iskat prijatelje na glavno železniško postajo Termini.

Vaš mož Renato dela v Vatikanu, kako poteka njegov vsakdanjik, saj smo slišali, da so okužbe s covidom-19 prisotne tudi v Vatikanu?

Ja, res je. Virus covid-19 ne pozna meja in tudi v Vatikanu je bilo doslej potrjenih 7 okužb. Delo znotraj vatičanskih institucij, od katerih so nekateri izven zidov okrog bazilike sv. Petra, se je prilagodilo novim časom. Zaprti so vatičanski muzeji, notranje trgovine, razen tista z živili in lekarna. Različne pisarne in radijske redakcije so prilagodile

urnik in število navzočih oseb, ker je treba upoštevati primereno razdaljo med delavci.

Dogajanje v Rimu spremljamo od daleč, zato težko razumemo, kakšno je dejansko stanje v večnem mestu. So sedanje omejitve močno prizadele gospodarstvo, še posebej turizem?

Ja, v Rimu je turizem tako rekoč upadel v celoti. Zaprte so galerije, muzeji in druge znamenitosti, za katere je treba plačati vstopnino, zato turistov ni. O tem, kolikšna škoda je v resnici nastala, bomo najverjetneje postopoma ugotavljali in dojeli šele po odpravi vseh omejitev. Nastali položaj je namreč edinstven tudi v globalnem pogledu in bomo videli, kakšno bo sodelovanje držav tudi v prihodnje, saj

nihče ni odvisen zgolj od sebe. Turizem pa je panoga, v katero smo posredno ali neposredno vsi vpeti. Če samo pomislimo na velikonočne praznike, ki v Rim privabljajo številne turiste, letos pa ne bo nikogar, je že kar jasna slika, kakšna škoda nastaja.

Vsakdo od nas živi v svojem malem svetu, četudi živi v večmilijonskem mestu, kot živite vi, pa bi nas zanimalo, kaj ljudje okrog vas govorijo, so zaskrbljeni, imajo upanje v skorajšnje normalno življenje?

S prijatelji in znanci, s katerimi ohranjamo stike po telefonskih in video pogovorih, smo enotnega mnenja, da bomo normalno življenje zelo, zelo počasi pridobili nazaj. In tudi tu je vprašanje, kaj bomo mislili pod besedo normalno življenje. Po vsej verjetnosti bomo vsaj maske in rokavice nosili še kar nekaj časa in tudi gibanje bo najverjetneje, vsaj v začetku, precej omejeno. Na splošno ugotavljam, da navzoča tako strah kot upanje, precej pa je odvisno tudi od tega, ali kdo osebno pozna bolnika s koronavirusom. Potrebnika je velika vztrajnost pri upoštevanju vseh omejitev, a je hkrati to način, da se omeji gibanje tega virusa.

Po mojem mnenju je ob vseh težavah vsakdanjika ena najbolj bolečih izkušenj te bolezni prav dejstvo, da tisti bolniki, ki umrejo, ob sebi nimajo sorodnikov. Druga pa, da se pogrebov tako rekoč ni mogoče udeležiti in tako primerno posloviti od pokojnega.

Po rodu ste Ajdovka, pogrešate Vipavsko in njene ljudi, kako ste povezani z rodnimi kraji?

O ja, Vipavsko dolino pa vedno pogrešam. Lepi kraji so tudi tu, v dolini Tibere, a rojstni

kraj je vedno zapisan globoko v srcu. Danes je vsem, ki živimo na tujem, nekoliko lažje, kot je bilo izseljencem v preteklosti, saj imamo na voljo veliko možnosti komuniciranja in tako se zdi razdalja manjša. Z Ajdovščino sem še vedno zelo povezana, imam precej prijateljev in spremljam vsa dogajanja. Večkrat letno obiščem prijatelje na Vipavskem in tudi k nam pridejo na obisk, tako da smo kar veliko skupaj.

V Rimu ste Slovenci povezani med seboj ali gre za zgolj naključna srečanja?

Nekateri Slovenci v Rimu se občasno srečujemo na večerjah, ki jih organizira Benjamin Tkalec (z nekdanjo dopisnico Mojco Širok sta si zamislila, da bi sestavila seznam Slovencev

v Rimu in tako spodbudila medsebojno srečevanje), sicer pa družjenje poteka bolj na osebnih prijateljstvih. Kolikor sama vem, ni nekega aktivnega društva, kar je pravzaprav škoda.

Kako boste preživeli veliki teden, Veliko noč?

Na Veliko noč se v tem velikem tednu pripravljamo skorajda kot vsa leta. Edina razlika je, da smo se morali prilagoditi današnjim karantenskim časom in bomo vsa bogoslužja spremljali lahko zgolj po televiziji namesto v cerkvi. Kot prejšnja leta bo na praznični mizi poleg tipičnih italijanskih jedi seveda navzoča tudi potica, ki jo vedno pripravljamo ob velikih praznikih, tako kot je navada v Sloveniji, pa pobarvani pirhi. Bo pa manjkal hren, ker v trgovino, v kateri ga navadno dobim, ne morem, saj je že v drugi občini.

Kaj pa najraje počnete med prisilno karanteno?

Čas karantene preživljamo dokaj navadno. Zamenjali smo način nakupovanja, sicer pa se lahko štejemo za srečne osebe, ker imamo vendarle nekaj prostora okrog hiše in smo tako lahko tudi zunaj. V tem obdobju je veliko dela na vrtu, z njegovo pripravo in sajenjem, z obrezovanjem oljk in nego rož. Bolj občutimo pomanjkanje druženja s prijatelji, s katerimi smo vsako nedeljo po sv. maši odšli na aperitiv in večkrat organizirali skupne večerje. A bomo tudi to lahko pozneje nadoknadili, le da ohranimo zdravje. Upajmo tudi, da nas bo ta izkušnja naučila pomembnosti človeka in bo svet v prihodnje grajen bolj na medsebojnih odnosih in manj na brezmejni potrošnji in dobičkarstvu.

Hvala lepa za pogovor!
Jurij Paljk

Papež Francišek / Velika noč 2020

Tema in smrt nimata zadnje besede

Letošnja Velika noč je bila drugačna. Neobičajna. Zaradi pandemije, ki jo je zamračila, je bilo vse prej kot lahko čutiti in si zaželeli "veselje". Doživeli smo sveti teden, kakršnega še ni bilo v zgodovini katoliške vere. Že postni čas je bil dolg zdržek od liturgije in zakramentov, ki se je zavlekel vse do Velike noči in mu še ni videti konca. Kljub vsemu je papež Francišek v prejšnjih dneh govoril ne le o temi in tišini, temveč tudi o pogumu, premagovanju strahu in upanju. V času karantene je izrekel močne besede. In na oltar je prinašal konkretne, življenjske prošnje. Če je Kristus vstal od mrtvih, lahko gledamo prav na vsak dogodek v našem življenju z upanjem, je med drugim dejal na velikonočni ponedeljek med opoldansko molitvijo Regina coeli.

Velikonočna nedelja

Na Veliko noč je sveti oče pozno zjutraj maševal v prazni baziliki sv. Petra. Za njim sta že spet stala veliko leseno razpelo, s katerim so v Rimu leta 1522 izprosil konic kuge, in ikona Salus populi romani, posebno draga papežem, ki se ob najhujših preizkušnjah zatekajo k njej že pol-druge tisočletje. Po evangeliju se je papež odpeval homiliji, odločil se je za dolgo minuto tišine v spomin na žrtve. Po maši je v poslanici pred blagoslovom Urbi et Orbi dejal, da se je blaga vest - "Jezus Kristus je vstal" - Resnično je vstal - kot nov plamen prižgala v noči sveta, "ki je že sicer bil v primežu epohalnih izzivov, zdaj pa še stiskan od pandemije, ki spravlja našo veliko človeško družino v veliko preizkušnjo". To je drugačna okužba, to je okužba upanja. Kristusovo vstajenje ni magični obrazec, ki bi odgnal vse probleme. "Je zmaga ljubezni nad korenino zla, zmaga, ki ne preskoči trpljenja in smrti, ampak ju prečka in odpre pot v globeli, tako da zlo spremeni v dobro". Vstali je Križani, ki na svojem poveličanem telesu nosi neizbrisne rane, "špranje upanja. Vanj uprimo svoj pogled, da bo ozdravil rane prizadetega človeštva". Papež je želel na Veliko noč z mislijo objeti vse prizadete od koronavirusa: bolnike, tiste, ki so umrli, in družinske člane, ki objokujejo smrt najdražjih, od katerih se ponekod niso mogli niti posloviti. "Ta bolezen nas ni prikrajšala samo za čustva, ampak tudi za močnost, da osebno črpamo tolažbo, ki izvira iz zakramentov, še posebej iz evharistije in spovedi", toda "Gospod nas ni pustil samih! Ko ostajamo povezani v molitvi, smo prepričani, da je na nas položil svojo roko in nam odločno ponovil: Ne boj se, 'vstal sem in sem vedno s teboj'". V teh tednih se je življenje milijonov ljudi nenadoma spremenilo. Za mnoge je bilo to, da so ostali doma, priložnost za razmislek, da ustavijo nervozni ritem življenja, da ostanejo z najdražjimi in uživajo v njihovi družbi. Za mnoge pa je to tudi čas zaskrbljenosti za prihodnost, ki se kaže negotova zaradi možne izgube dela in drugih posledic, ki jih kriza nosi za seboj. Tiste, ki imajo politično odgovornost, je papež spodbudil, da bi se lotili dela v korist skupnega dobrega državljanov in priskrbeli potrebna orodja, da bi vsem omogočili dostojno življenje in spet vzpostavili običajne vsakdanje dejavnosti.

"To ni čas za brezbriznost, ker ves svet trpi in se mora združiti, da se sooči s pandemijo". Vstali Jezus naj da upanje vsem ubogim, obrobim, beguncem in brezdomcem. Naj ne ostanejo sami ti najšibkejši bratje in sestre, ki bivajo po mestih in obrobjih na vseh koncih sveta. "To ni čas za sebičnost, saj nas izziv, s katerim se soočamo, vse povezuje in ne dela razlik med osebami". Evropa se je po drugi svetovni vojni lahko pobrala po zaslugi konkretnega duha solidarnosti, ki ji je omogočil premagati rivalstva iz preteklosti. "Še kako nujno je posebno v današnjih razmerah, da se taka rivalstva ne okrepijo, ampak da se vsi prepoznajo kot člani ene in edine družine in se medsebojno podpirajo. Danes ima Evropska unija pred seboj epohalni izziv, od katerega ni odvisna samo njena prihodnost, ampak prihodnost vsega sveta". In še: "To ni čas za ločevanja. Kristus, naš mir, naj razsvetli vse, ki so odgovorni za spore, da bodo dovolj pogumni, da se pridružijo pozivu k takojšnjemu in globalnemu premirju na vseh koncih sveta. To ni čas, ko bi lahko še naprej proizvajali orožje in z njim trgovali, pri tem pa zapravljali ogromne kapitale, ki bi jih bilo potrebno uporabiti za zdravljenje ljudi in reševanje življenj. Nasprotno, to naj bo čas, ko se bodo končale vojne v Siriji, Jemnu, Iraku, Libanonu in drugod. "To ni čas za pozabljanje. Kriza, s katero se soočamo, naj nam ne pusti, da bi pozabili na toliko drugih žarišč, polnih trpljenja mnogih ljudi". Brezbriznost, sebičnost, delitve in pozaba so besede, ki jih našim nameni proči vsakega časa! Te prevladajo, "ko v nas zmaguje strah in smrt, ko ne pustimo, da bi v našem srcu in v življenju zmagal Gospod Jezus. On, ki je že premagal smrt in nam odprl pot večnega odrešenja, naj prepodi temo našega ubogega človeštva in nas uvede v svoj slavni dan, ki ne pozna zahoda".

Velika sobota

Pri istem oltarju katedre v baziliki sv. Petra je papež Francišek v soboto, 11. aprila, ob 21. uri vodil velikonočno vigilijo, pri kateri je med drugim spregovoril o upanju. Sobota v velikonočnem tridnevju je ponavadi dan, ki ga še najbolj spregledamo, je dejal v homiliji. Saj komaj čakamo, da od petkovega križa stopimo do nedeljske aleluje. "Letos pa bolj kot kadarkoli opažamo tudi veliko soboto, dan velike tihote". Kot v ogledalu se lahko prepoznamo v čutenju žena, ki so tisti dan imele v očeh dramo trpljenja, tragedijo, ki se je zgodila. "Videle so smrt in so imele smrt v srcu". Čutile so strah, ranjene spomine, zadušeno upanje. A v tem stanju se žene niso pustile ohromiti. "Naredijo nekaj preprostega iz izrednega: doma pripravljajo dišave za Jezusovo telo. Ne odpevajo se ljubezni: v temi srca prižgejo usmiljenje". Žene z molitvijo in ljubeznijo pomagajo upanju, da se razcveti. "Koliko ljudi je v žalostnih dneh, ki jih preživljamo, delalo in delajo kakor te žene, ko sejejo kali upanja!

Z malimi dejanji skrbi, naklonjenosti, molitve". Ob zori so žene pri grobu slišale angela reči: "Ne bojte se. Ni ga tu, vstal je". Pred grobom so slišale besede življenja. Tudi Jezus je potrdil oznanilo in rekel: "Ne bojte se". To je oznanilo upanja tudi za nas danes. "To so besede, ki nam jih Bog ponavlja v noči, ki jo

vojn! "Naj se ustavi proizvodnja orožja in trgovina z njim, ker potrebujemo kruha in ne pušk. Naj se prenehajo splavi, ki ubijajo nedolžno življenje. Naj se odpro srca tistih, ki imajo, da napolnijo prazne roke tistih, ki so brez najpotrebnejšega".

Veliki petek

Na praznem trgu sv. Petra je pa-

Veliki petek, križev pot na trgu sv. Petra

pež Francišek v petek zvečer vodil križev pot. Letošnja premišljevanja je pripravila zaporniška župnija v zaporu Due palazzi iz Padove. Štirinajst oseb je sprejelo povabilo papeža Franciška in so premišljevali o trpljenju Jezusa Kristusa in ga nanašali na svoje življenje. Med njimi so bili pet zapornikov, družina-žrtev umora, hči obsojenca na dosmrtno ječo, vzgojiteljica v zaporu, nad-

pež Francišek v petek zvečer vodil križev pot. Letošnja premišljevanja je pripravila zaporniška župnija v zaporu Due palazzi iz Padove. Štirinajst oseb je sprejelo povabilo papeža Franciška in so premišljevali o trpljenju Jezusa Kristusa in ga nanašali na svoje življenje. Med njimi so bili pet zapornikov, družina-žrtev umora, hči obsojenca na dosmrtno ječo, vzgojiteljica v zaporu, nad-

zorni sodnik, mati zapornika, katehistinja, redovnik-prostovoljec, zaporniški policist in obsojeni ter po osmih letih od rednega postopka sodno oproščeni duhovnik.

Isti dan popoldne je sveti oče v baziliki vodil obrede velikega petka. Po oznanjenem trpljenju, kot ga je zapisal evangelist Janez, je že po izročilu imel pridigo papeški pridigar p. Raniero Cantalamessa z naslovom "Imam načrte blaginje in ne nesreče". Med drugim je poudaril, da nas je pandemija koronavirusa prebudila iz še večje nevarnosti, ki so ji bili vedno izpostavljeni posamezniki in človeštvo, to je privloda vsemogočnosti. Priložnost imamo, da letos obhajamo posebno velikonočni eksodus, "izhod iz izgnanstva vesti". Drugi pozitivni sad sedanje zdravstvene krize je čut solidarnosti. Virus ne pozna meja. V trenutku je podrl vse prepreke in razločke: rase, vere, bogastva,

moči. Ne smemo iti nazaj, ko bomo mimo ta trenutek. Ne pustimo, da bi toliko bolečine, toliko mrtvih, toliko junaške zavzetosti s strani zdravstvenih delavcev bilo zaman. Recimo "dovolj" tragični oboroževalni tekmi. Pustimo rodu, ki prihaja, svet, ki bo, če je treba, bolj reven glede stvari in denarja, a bogatejši v človečnosti. Tudi mi bomo po teh dnevih, za katere upamo, da bo-

do kratki, vstali in zapustili grobove, kar so postali naši domovi. Ne zato, da bi se vrnili v staro življenje kakor Lazar, ampak v novo življenje kakor Jezus. Bolj bratsko življenje, bolj človeško. Bolj krščansko!

Veliki četrtek

Papež je na veliki četrtek daroval sveto mašo Gospodove večerje na oltarju katedre v baziliki sv. Petra v Vatikanu. Med homilijo je spregovoril o evharistiji, služenju in maziljenju. Gospod želi ostati z nami v evharistiji in mi postajamo Gospodovi tabernakli. Če ne bomo jedli njegovega telesa in pili njegove krvi, ne bomo vstopili v nebeško kraljestvo. To je skrivnost kruha in vina, da je Gospod z nami v nas, v nas, znotraj nas. Služenje je pogoj za vstop v nebeško kraljestvo. Toda pogoj za vstop v Božje kraljestvo je ta, da moramo Gospodu pustiti, da nam služi, da je Božji služabnik in naš služabnik. Če ne pustim, da je Gospod moj služabnik, da me Gospod umiva, mi daje rasti, mi odpušča, ne bom vstopil v nebeško kraljestvo. Nadalje se je papež spomnil duhovnikov, ki darujejo življenje za Gospoda, duhovnikov, ki so služabniki, tistih, ki so daleč, obrekovanih duhovnikov, tudi grešnikov, ki ne pozabijo prositi odpuščanja, duhovnikov v temi. "Pustite si umiti noge. Gospod je vaš služabnik. On vam je blizu in vam da moč, da vam umije noge". Včasih pridejo dvomi. "Glejte Kristusa. V Njem je odpuščanje za vse. Bodite pogumni".

Tudi v teh dneh, ko se je papež Bergoglio stalno obračal na ljudi kot na "brate in sestre", je večkrat ponovil: "In ne pozabite: papež moli za vas. Vam je blizu".

DD

KAJ NAM HOČE POVEDATI KORONAVIRUS? (3) PRIMOŽ KREČIČ

Dogajanje s koronavirusom se odvija v krogu postnega časa, kar pomeni, da imamo priložnost duhovne poti, ki jo lahko prehodimo na poseben način. V postnem času je izpostavljen realizem življenja, da se srečamo s seboj, stopimo v svoje osebno jedro in ob Božji bližini svoje življenje, poleg vsega dobrega tudi slabe plati, zlasti krivice, ki smo jih storili, da odkrivamo mnoge opustitve, slabe misli, izdaje, neobčutljivosti. V svetu in pri nas se je nabralo veliko greha, ki kliče po pokori, zadostitvi in spreobrnjenju. Postni čas je potovanje, križev pot, ko se naši križi povezujejo z Jezusovim križem in postajajo osvobajajoči.

Epidemija koronavirusa nas je zaprla v stanovanja

in ozki krog družine, kar je priložnost za poglobitev odnosov in duhovno rast. S tem so povezane tudi mnoge težave, kjer odnosi niso odprti, da se v nemajo prepri in večajo zamere. Najhuje je pri ljudeh, ki so sami in doživljajo stiske, občutek nekoristnosti, strahove in zlasti strah pred boleznijo ter smrtjo. Nekateri so prav boleštni v tem pogledu. Mediji sicer pozivajo k izolaciji in življenju v družinskem krogu, vendar je treba živeti in ta virus ni konec sveta ter apokalipsa. Marsikomu je težko je osmisliti karanteno in stopiti iz potrošniškega načina življenja, ki je povsem drugače usmerjen, predvsem ne pozna nobene omejitve in umika v osamo. Puščava ni samo utesnjenost in skrb za preživetje, v tem okolju nastopi boj, odprejo se skušnjave, da bi odstopili, po drugi strani se moremo v tem prenoviti, odvreči nepotrebne stvari in se nasloniti na to, kar je bistveno. To pomeni, da postanemo bolj živi in pozorni, sočutni, drugi so še bolj zagrenjeni, nezmožni za dialoge, nove odnose, odpuščanja. Treba se je umiriti. Ko je zastal čas na naših ulicah in hitrica, ki nas je poganjala, je sedaj potrebno najti harmonijo tudi brez nenehne hitenja in beganja. To pomeni, da sprejmemo zmernost, ki je že skoraj pozabljena krepost. Pri potrošniškem uživanju ni smelo biti zmernosti, ker je vse moralo iti preko in čez.

Zmernost kaže na pravo ali celo manjšo mero, ki pa ne odpravi veselja in zadovoljstva. Pri tem si je potrebno tudi čemu odgovodati in ohraniti budno glavo v vseh časih ter okoliščinah.

Tu pa se pri marsikomu zaplete. Kot je čas epidemije koronavirusa prikladen za povezanost v družini in poglobitev duhovnega življenja, je za nekatere, ki so odvisni, čas še večjega bega v alkoholizem, droge in zlasti v virtualni svet. Kar veliko ljudi se polasti neka lenoba, ki se postopoma razgrne na vsa področja, tudi na mišljenje in odločanje. Dnevi tečejo v neki dolgočasnosti, brez običajnega ognja. Majhne stvari so pogosto bolj težke kot velike. Treba je opraviti delo, pospraviti

za sabo, urediti prostor, biti pozorni na druge, poslušati in govoriti. Tudi za molitev se je potrebno odločiti, prav tako za prisostvovanje pri sveti maši po televiziji. Z vsem tem nastaja nekakšna polarizacija med zdravim življenjem in bolnim, ne v smislu fizične bolezni, ampak duhovne. Psihologi in psihiatri govorijo o težavah, ki jih doživljajo ljudje,

ki so naredili celo samomore, ko so zvedeli, da so bolni za koronavirus ali da so druge okužili. Verniki smo povabljeni k zvestobi in treznosti, da vse te brate in sestre ohranjamo v svoji skrbi, smo jim blizu, se z njimi pogovarjamo in odpravljamo njihove mnoge strahove. Jezusov križev pot, ki ga molimo v tem času, vključuje bolnike, ki ležijo v bolnišnicah in zdravstvene delavce, pa tudi tiste, ki doma ne znajo živeti v zmernosti in bežijo v droge. Pogosto se mi postavlja vprašanje, kako pokazati čim večjemu številu ljudi, da nanje mislimo, molimo in želimo obilo blagoslova. Nekaj možnosti je preko svetovnega spleta, drugo pa je molitev, da se vsak dan znova obračam k nebeškemu Očetu, naj usliši naše prošnje, da bo čim manj žrtev koronavirusa in bomo ostali bolj povezani med seboj. Predsednik je lepo povedal, da tako kot bomo preživeli to krizo, bomo živeli tudi naprej.

POGOVOR Jožica Ličen, ravnateljica kopske Karitas

“Vsi smo odvisni drug od drugega, zato naj nas to spoznanje spremlja še dolgo!”

Gospo Jožico Ličen poznamo že vrsto let. Je naša cenjena sodelavka, predvsem pa je zdaj ravnateljica kopske škofijske dobrodelne organizacije Karitas, bila pa je tudi med pobudnicami danes zelo uveljavljenega gibanja Umetniki za karitas. Razstav zdaj zaradi pandemije s koronavirusom ni, a ljudje, ki so potrebni pomoči, so tudi danes med nami in Karitas tudi v času pandemije dela.

Gospa Jožica, kako se je spremenilo delo Karitas v času pandemije?

Lepo pozdravljeni. Najprej smo ob razglasitvi pandemije onemeli. Prvo vprašanje je bilo “Kaj pa zdaj”? Najtežje je bilo napisati na vrata naših Centrov karitas, da so vrata do preklica zaprta. Glede na dejstvo, da smo blizu Italije in smo se Primorci prvi zavedeli nevarnosti, so nas v notranjosti Slovenije imeli za paničarje, vendar ne za dolgo. Okužbe so se širile in nobenemu med nami ni niti prišlo na misel, da bi ljudi v stiski pustili na cedilu.

Najprej smo skušali vsak v svojem okolju med ljudmi pošteno in odkrito govoriti, da je preventiva najboljši način pred boleznijo, ki je dejansko nismo poznali, niti hoteli. Ko je župan predlagal, da se tudi sama, kot častna občanka in starejša gospa, postavim v prvo vrsto tistih, ki z napisom opozarjamo #OSTANIMO DOMA, mi je postalo jasno, da gre zares. Dejansko se je čez noč spremenil način delovanja, ki smo ga gradili 30 let. Naš prvi korak je vedno poslušanje in pogled v oči človeku, ki prosi pomoč, pa naj bodo to družine, posamezniki, brezdomni, mladi ali starejši.

Katere so glavne smernice pri delovanju Karitas v času pandemije?

Sama imam jasno linijo, ki je enaka Karitas doma in po svetu, torej ostati povezani, združiti moči in pomagati ljudem v težavah in potrebah. Zavedamo se, da se svet, Evropa in države trudijo ohranjati varnost in potrebno zdravniško oskrbo. V času pandemije je to še kako potrebno, in to predvsem na lokalnem nivoju. Slovenska karitas je krovna organizacija, ki povezuje 6 škofijskih Karitas, ki izvajajo splošne in specifične programe. Dobrota se dotika 44.000 družin in posameznikov, pa starejših, otrok in mladih, ponuja roko materam in otrokom, brezdomnim, zasvojenim in prav ti ljudje so glavne smernice našega delovanja še naprej, smo pa prepričani, da se bodo v času koronavirusa in tudi po njem pojavili novi obrazi stisk, na katere bo tudi treba odgovoriti.

Kako poteka vaše delo?

Na hitro bi lahko rekla tisoč vprašanj, dogovorov in pogovorov, saj ljudje v stiski ne stanujejo pred pisarno Karitas, temveč so razpršeni po vaseh in mestih, po hribih in dolinah. Prav iznajdljivost prostovoljcev Karitas je potrebna, da ni nihče pozabljen. Popolnoma se zavedamo, da nismo sami, da so v vsakem okolju tudi druge vladne in nevladne organizacije, za

to je treba držati skupaj, se dopolnjevati in spoštovati. Pri Karitas pa verjamemo še v pomoč 'od zgoraj'.

Delo Škofijske karitas Koper poteka podobno, vendar prilagojeno specifični posameznega kraja. Imamo 100 župnijskih Karitas, ki se združujejo po območjih in dekanijah, pa 13 Centrov karitas od Bovca do Koper, kjer poslušamo in delimo materialno pomoč, pa dve hiši za brezdomce, na desetih lokacijah učno pomoč otrokom in še druge programe, ki jih izvaja Zavod karitas Samaritan.

V času koronavirusa pa sta potrebna koordinacija in stalen stik z odgovornimi na lokalni ravni, zato smo objavili kontaktne številke tistih, ki so na določenem področju odgovorni za pomoč. Najprej je bilo treba zagotoviti zaščitna sredstva ... maske, rokavice, razkužila in se dogovoriti za protokol pomoči.

Prav v tem času je v Centralno skladišče v Ajdovščini prišlo 58 ton evropske hrane, dokupili smo še 22 ton iz lastnih virov in danes je že vsa v Centrih karitas in se, ob upoštevanju varnostnih ukrepov, razdeljuje. Sodelavka Karitas pokliče prejemnike pomoči po telefonu in se dogovorijo, kdaj pridejo po pomoč. Starejši, bolni in tisti, ki sami ne morejo, pa dobijo pomoč na dom. Ponekod to opravijo redni prostovoljci, drugod pomaga občina ali Civilna zaščita, prav na Vipavskem smo veseli pomoči kaplana iz Škofijske gimnazije Vipava mag. Primoža in župnika iz Planine gospoda Marka. Mnogi rabijo pomoč pri plačilu položnic in tu je potrebno reči hvala telefonom in računalnikom.

Katere glavne akcije za pomoč potrebnim bi izpostavili

Jožica Ličen

v tem času?

V tem času koronavirusa vodimo na Slovenski karitas akcijo Pomagajmo preživeti, smo pa veseli darov dobrih ljudi, ki nakažejo svoj dar. Vsako leto je bila v naši škofiji nabirka Velikega četrtka namenjena otrokom in mladim v stiski, letos so cerkve zaprte, tako da se bo na lokalnem nivoju poznal ta izpad, vendar verjamem v Božjo previdnost in me pretirano ne skrbi. Vse, kar bomo dobili, bo

mo tudi dali.

Ni pa le materialna pomoč tista, ki je v tem času potrebna, veliko je pogovorov z ljudmi, ki si to želijo. Posebno se je bilo treba pogovoriti o načinu dela v Dnevnom centru za brezdomne v Bertokih. Načeloma naj bi ta center zaprli, toda ukinili smo druženje, higienskega sklopa nismo imeli vesti ukini-

Jožica Ličen

ti, seveda ob stalnem razkuževanju in zaščitni opremi. Drugače pa je bilo z brezdomnimi možakarji v Hiši Malorca v Ajdovščini, ki so tam nameščeni 24 ur. Za zdaj drug drugega podpirajo ob skupni mizi.

Žal pa se je ustavilo potovanje razstav Umetniki za karitas, tako so slike v treh 'karantenah',

daljavo, kar je zelo dobrodošlo za starše, ki tega ne znajo ali iz različnih vzrokov ne zmorejo. To ni akcija, to je “družina karitativne skupnosti in tudi mladih v potrebi ... vsi smo na isti barki”.

Kako se sodelavci Karitas med seboj pogovarjate in dogovarjate?

Vesela sem, da imajo ključni so-

delavci Karitas računalnike in telefone. Zato smo lahko vsak trenutek v stiku, se pogovarjamo, dogovarjamo in koordiniramo. Sicer pa ima naš letošnji zbornik 140 strani; tu je vsak program podrobno obrazložen, tu so kontaktne osebe celotne mreže Karitas in osveženi podatki omogočajo pogovore na prvi klic. Bolj kot to pa so zapi-

vske karitas. V začetku mi je bilo 'in', toda sčasoma pogrešam stik v skupnosti. Je pa res, da brez telefonov in družbenih omrežij bi vsi skupaj ostali v temi. Zato ob tem izkušnja preteklega tedna: poklicala me je gospa, ki ima zdravstvene težave in mi je vsa nesrečna povedala, da dolguje 24 evrov elektrike. Marsikdo bi zamahnil z roko, toda zanj je bil to problem, zaradi katerega se je bala, da ji bodo elektriko izklopili in bi ostala v temi. Pa sem rekla, naj skenira položnico in jo bomo poravnali, odgovorila je, da nima računalnika, svetovala sem, naj položnico slika in mi pošlje na ta način, spet 'nimam takega telefona' ... Potem je dala položnico v kuverto in ves dan čakala, da je prišel mimo poštar in ji naredil uslugo. Vse sva uredili, vendar bi bil osebnostni stik in pogovor veliko več vreden, kot je bil dolg za elektriko ...

Iz daljne črne Afrike nam je naš misijonar Danilo Lisjak povedal, da pomagate tudi njemu, kako?

O, naš dragi misijonar gospod Danilo je v praksi štirinajsti Center karitas, in to v Ugandi. Naša Karitas je pomagala, ko je bil na različnih krajih. Kar nekaj naših mojstrov je šlo v njegovo misijon in pomagalo ter istočasno učilo tamkajšnje ljudi razne obrtne spretnosti. Pred kratkim so bili trije mojstri, ki gredo vsako leto z ekipo mladih gradit 'streho nad glavo' v Bosno. Letos jih je za pomoč prosil gospod Danilo.

Šli so Ivo, Luka in Boris. Gospod Danilo pa sporoča: “Mojstri delajo in učijo, postavili so temelje za betonsko ploščo pred ambulanto, ki so jo oblekli v ploščice, zaključili pa so tudi temelje za majhno cerkvico”. Kaj za misijonarja pomeni 'majhna' cerkva, si tisti, ki ga

hoverniki in škofje koristijo elektronske medije, tako da je ponudba in izbira velika. Sama mislim, da sveta maša ni TV nadaljevanka, kjer lahko prekineš in potem pogledaš znova. Tega se moramo zavedati, zato se mi resnično ne zdi prav, da istočasno pospravljaš ali likaš in poslušaj mašo. Darovanje, povzdigovanje zahteva celega človeka. Verjamem, da je še bolj težko duhovnikom, ki mašujejo brez občestva. So pa nekateri zelo iznajdljivi in raznoliki. Sama sem se zavestno odločila, da bom vsako jutro ob 7. uri pri maši s papežem Frančiškom po TV v Domu svete Marte. V nedeljo pa z našimi škofi na TV Slo. Morda bo ta preizkušnja v nas utrdila vero, upanje in ljubezen.

Sami ste večkrat poudarjali, kako pomembno je, da smo solidarni, in tudi večkrat ste dejali, da Slovenci znamo biti solidarni; to se je pokazalo tudi ob požaru hiše v Lokavcu, kjer je mlada družina izgubila dom?

Kljub nekaterim 'grozljivim' komentarjem na spletu sem še vedno prepričana, da je med nami ostala le peščica ljudi, ki seje “gnus”, kot je v eni od pridig rekkel papež Frančišek, velika večina pa so ljudje odprtega srca. To se je ponovno pokazalo, ko je štiričlanska družina v hudi burji v požaru izgubila hišo. Res je tisti dan na Ajdovskem divjala burja, vendar je tudi sijalo sonce dobrote. V tisoče gre seznam ljudi, ki so pomagali. Požar se je zgodil 26. marca zjutraj, že opoldan smo na prošnjo družine objavili TRR Karitas in po desetih dneh je bilo že zbranih več kot 38.000 evrov. Mnogi so obljubili material. Kljub temu da je občina ponudila začasno bivališče, so jih povabili sorodniki iz Velikih Žabelj in zdaj tam že delajo načrte za obnovo doma. In to je še en dokaz, da živimo med dobrimi ljudmi.

Ob koncu še vprašanje, kako sami vidite čas po pandemiji, kako se bo naš svet, naše življenje spremenilo?

V začetku sem mislila, da bo nekega dne 'dan D', ko bo koronavirus za vedno odšel. Čedalje bolj ugotavljam, da bo koronavirus del nas, tudi zato, da nas bo dan za dnem opominjal na zmernost, solidarnost in spoštovanje. Če je to cena, naj bo.

Sem pa prepričana, da se bo zdajšnji strah na življenje ali smrt spremenil v misel na preživetje in vrednost vsakega življenja. Ostaja pa skrb za vsakdanje preživetje. Že naši starši so rekli “brez dela ni jela”. Socialne pomoči, različni dodatki in podpore bodo sicer socialno stanje omilili, tudi pri Karitas se bomo trudili po svoji moči, vendar bo največji uspeh, da se bodo spet postavili na noge obrtniki, podjetniki, kmetje in drugi poklici. Vsi smo odvisni drug od drugega, zato naj nas to spoznanje spremlja še dolgo. Danes še ne vemo, kako bo, vemo pa, da velikemu petku vedno sledi Velika noč. Naj tudi Velika noč traja!

Hvala za pogovor!

Jurij Paljč

sana etična načela Karitas zvezda stalnica pri našem delu, pravilniki in statut so le pripomoček. Ko se telefon in uho pregrejeta, pa ostaja sms sporočilo.

Sporazumevanje po videokonferencah, telefonu, družbenih omrežjih je danes nuja, pa vendar ostaja človeški stik nujen, še posebej, ko gre za pomoč...

Res je, videokonference imamo predstavniki Škofijskih in Slo-

poznamo, lahko samo mislimo.

V času osame smo ostali tudi brez maš, brez verskih obredov, spremljamo jih sicer lahko po radiu, televiziji, na spletu, a to ni isto, kako vi to doživljate?

Res je vse skupaj tako zelo drugače, da je hrepenenje po domačem oltarju še toliko večje. Moj mož je vedno rekel, 'ni nedelje brez juhe in maše', in še kako je to res. Mnogi naši du-

POGOVOR Raffaele Jug

Upanje, da bo Travnik spet zaživel, je še vedno živo!

Na Travniku v Gorici je že več desetletij pomembna "postojanka" trafika, ki jo vodi Raffaele Jug. V njej se najde marsikaj, od časopisov in revij do filmov in knjig, pa tudi drugih artiklov, po katerih radi sežemo vsak dan. Predvsem pa je njen upravitelj na glavnem goriškem trgu znan obraz, prijetna oseba, ki jo je vedno lepo srečati in se kaj pogovoriti. Ker je trafika še eden redkih odprtih obratov na Travniku, smo se z njim pogovorili, za kar se mu iskreno zahvaljujemo.

Ko sem vas obiskal v trafiki prejšnji teden, ste mi povedali, da je vzdušje na trgu nekam pogrebno ...

Ja, takrat sem povedal, da je kot na pokopališču... Po trgu hodi veliko manj ljudi, vse je mirno, zelo mirno, mrtvo.

Koliko ljudi ste imeli povprečno v trafiki pred izrednimi ukrepi in koliko jih je danes?

Teško bi rekel, saj jih nikdar nisem štel. Razlika je velika, gotovo se pozna. Na trgu je v bližini več kavarn, ki so zaradi izrednih ukrepov zaprte. Zato v trafiko prihaja dosti manj ljudi, ki so ponavadi hodili v bar in nato kupit časopis. V bližnji ulici Bombi je zaprta tudi plesna šola, tudi tistih oseb ne vidim več. "Izginila" je cela skupina običajnih klientov. Ljudje so ponavadi hodili v trafiko tudi kupovat koleke za dokumente ali so prihajali delat fotokopije za Inps, ki ima urade v stavbi blizu cerkve sv. Ignacija. Tudi tistih ni več.

Kaj prodajate največ v zadnjih tednih, od kar veljajo ukrepi proti koronavirusu?

Največ prodajam različne revije in tednike. Število prodanih dnevnikov se ni bistveno spremenilo. Nekaterih, zlasti vsedravnih, skoraj ne prodajam več, saj nihče ne pov-

prašuje po njih. Število prodanih krajevnih dnevnikov je ostalo približno enako kot pred izrednim stanjem. Zadnje čase prodajam morda tudi več tobačnih izdelkov.

Kaj pa filmi in dvd-ji, saj so ljudje zaprti v svojih domovih?

Niti ne. Ljudje, ki stopijo v trafiko, v glavnem že vedo, kaj prihajajo iskat. Zelo težko je, da bi na steni opazili filme in se odločili, da bi jih kupili.

Kako se obnašajo, ko stopijo v trafiko? Tudi kaj spregovorijo ali ostajajo v njej čim manj časa?

Tudi glede tega moram reči, da so se klienti nekako spremenili. Zadnje čase se tudi malo ustavi in kaj spregovorijo. Komaj pa so stopili v veljavo strožji ukrepi, so ljudje vstopali v trafiko in se v njej ustavili samo za čas, da so vzeli, kar so potrebovali ali iskali. Očitno so bili zaskrbljeni in prestrašeni.

Na Travniku so zaprti skoraj vsi ...

Odprti so ostali še nekateri uradi, bližnja pizzeria še dela samo zato, ker nudi pizzo za dostavo na dom. In ostal sem jaz.

Se morda čutite malo "privilegirane", ker je trafika lahko še odprta in torej še delate?

Po eni strani ja, po drugi strani občutim, da je to na neki način nevarno, saj lahko tudi sam tvegam okužbo, v stiku z ljudmi lahko tudi sam zbolim. Če je mogoče, puščam odprta vrata, da kroži zrak. Skrbim za to, da bi ljudje, ki vstopajo k meni,

kolikor se le da, ohranjali varnostno razdaljo.

V nekaterih mestnih trafikah niti ne pustijo, da ljudje vstopajo, ampak jim nosijo časopise na vrata ...

Da, vem. To delajo nekateri, ki imajo manjše trafike. V takih primerih ali vstopa samo ena oseba naenkrat ali pa jim upravitelj trafike prinese na vrata,

kar potrebujejo. Tudi sam sem razmišljal o tem, pa tudi ljudje so me že spraševali. Izračunal sem, da v mojo trafiko v spoštovanju zakonskih predpisov lahko stopijo največ po tri osebe.

Koliko let sploh delate v tej trafiki na Travniku? Vsi vas poznajo kot nekako "institucijo" ...

Tu sem sedemindvajset let. Kako gledate na razvoj te dejavnosti v središču mesta od začetka do danes?

Povedati moram, da se dejavnost ne razvija dobro. Na neki način ves čas počasi upada. Pred leti je bilo na trgu in v okolici dosti več odprtih trgovin, ki so priklicevale kupce, ki so se nato kaj ustavili tudi pri meni, pa tudi prodajalci in drugo osebe so hodili k meni. Pred leti smo prodajali več

časopisov. Ves Travnik je bil bolj živ. Tako goriško mestno središče kot tudi moja dejavnost je gotovo prizadela splošna ekonomska kriza, ki smo jo občutili vsi. Udarec več je pomenila prekvalifikacija oz. obnova trga: zgodilo se je, kot bi čez noč izbrisali vse, kar je bilo prej. Trg se je popolnoma spremenil. Ko so zaprli predor Bombi in avtomobili s severnega dela mesta niso več imeli direktnega prehoda v mestno središče, je zame bilo, kot bi v knjigi obrnil stran. Nekaj popolnoma drugačnega. Veliko ljudi, ki so na primer prihajali skoz predor in center v službo, so se ustavljali pri meni, kjer so kupili časopis ali cigarete, in so nato šli naprej. Tiste stranke so izginile z enega dneva na drugega. To se je zgodilo pred nekaj manj kot petnajstimi leti.

Ko bo - upajmo čim prej - konec ukrepov zaradi koronavirusa, mislite, da se bo slika Travnika kaj spremenila?

Mislím, da bistveno ne. Upam, da se bo poznalo in spremenilo v boljše, kot sem bral v časopisih, ko bodo odprli hišo Bombi, na vogalu pred predorom. Tam mislijo speljati za Gorico pomemben projekt, urediti nekaj dom za študente, morda tudi kakšne sobe zanje in še kaj. Po mojem se bo takrat za naš Travnik marsikaj spremenilo. Upam tudi, da bo ta projekt pripomogel k temu, da se bo trg še bolj razživel in da bodo na njem odprli še kakšne nove dejavnosti.

Kakšne urnike sploh imate? Ponavadi je trafika odprta od 7. ure do 12.30, popoldne pa od 16.30 do 19.30. V tem obdobju je odprta zjutraj po že omenjenem urniku, popoldne delam samo dve uri, med 16.30 in 18.30.

Kaj pa ob sobotah in nedeljah?

Ob sobotah sem odprt enkrat, enkrat ne, in sicer med 7.30 in 12.30.

Najlepša hvala za prijeten pogovor!

Danijel Devetak

Poosebljal je goriško plemenitost Podturna Pritrkovanje je pospremilo Petra Štakula v večnost!

Če lahko za koga rečemo, da je poosebljal goriškega duha, večjezično, večnarodno in večkulturno Gorico, to velja za Petra (Pietra, Pierija) Štakula, ki je odšel v večnost v sredo, 8. aprila letos, v času pandemije koronavirusa covid-19, ki je tudi onemogočila, da bi se številni udeležili njegovega pogreba.

Gospod Peter, kot sem ga sam vedno imenoval, on pa je vedno pri tem pripomnil, da se nima za gospodal, je bil mož, ki je poosebljal goriško plemenitost Podturna, kjer je vedno živel. Hvala Bogu, da je tudi umrl na svojem domu, saj je dejansko živel Podturn, govoril od rojstva slovensko, furlansko in italijansko, sedemdeset let je v tamkajšnjem cerkvenem pevskem zboru prepeval v vseh jezikih Gorice, še najbolj poznan pa je bil zato, ker je veljal za enega najboljših pritrkovalcev na Goriškem in v širšem prostoru.

Peter Štakul se je rodil 9. februarja leta 1929 in že pri dvanajstih letih je izgubil očeta, zato je šel najprej v t. i. "industrijske šole", kot so takrat imenovali poklicno šolo, že mlad pa je začel najprej delati kot mehanik, kasneje pa kot šofer in spet kot mehanik; delal je tako pri sloviti Goriziani kot pri podjetju Comolli. Predvsem pa je Peter Štakul živel za glasbo, za pritrkovanje, zvonove je poznal do potankosti, tkal je vezi med pritrkovalci v Furlaniji, Gorici in na Slovenskem.

Leta 1956 se je poročil z učiteljico Doro Schiff, ki je poučevala v slovenskih osnovnih šolah v Brdih, Števerjanu in Pevmi. Imela sta dva sinova, ki sta tudi oba glasbenika, prvi, Boris, je profesor glasbe in znan goriški organist, medtem ko je pianist Jože bolj poznan kot zdravnik, kirurg, zaposlen je v goriški bolnišnici.

O Petru Štakulu rad pove legendarni župnik iz Podturna don Ruggero Dipiazza predvsem to, da je bil človek drugih časov, ki je bil vedno družbeno angažiran, socialno čuteč in dejaven, predvsem pa človek, ki je živel za skupnost v Podturnu, kjer je veljal za legendo pritrkovanja. V zboru so njegov bas slišali še

lansko leto za praznik. Prav njemu in njegovim tesnim sodelavcem gre zasluga za mednarodno tekmovanje pritrkovalcev v Podturnu (Gara dai Scampanotadors), ki v Podturnu že od leta 1976 privablja slovenske, furlanske in druge pritrkovalce.

Tudi zato je župnik iz Podturna don Ruggero Dipiazza ob vesti o smrti svojega krajana, ki kot pevec in pritrkovalec ni zamudil ene same maše, poklical Petrove prijatelje, da so mu zadnjič v zvoniku v Podturnu pritrkovali namesto, da bi mu zvonili v slovo. In prav ti prijatelji in kolegi so tudi obljubili, da se bodo pokojnega Pietra spomnili s pritrkovanjem in kakim mednarodnim srečanjem pritrkovalcev, ko pandemije ne bo več.

Peter Štakul je bil mož Goriške, ki jo začnjam pogrešati, kot pritrkovalec je namreč poznal vsako cerkev na Goriškem, v Spodnji Furlaniji in tudi na Slovenskem. Govoril in živel je tisto plemenito kulturo, ki jo je najlepše izražal v glasbi, tako petju, a še boljše v pritrkovanju. Svoje zvonove v Podturnu je poznal in ljubil, pritrkoval je, kjerkoli je mogel, in spomin nanj bo živ med tistimi, ki ljubimo zvonjenje.

Odslej bo Peter Štakul svojo pritrkovalsko umetnost razdaljal in s petjem zvonov osrečeval vse v nebesih.

Naj mu Bog podeli večni pokoj in večna Luč naj mu sveti!

JUP

S 3. strani

To je tudi čas za...

V Veliki Britaniji vsako leto umre 620.000 ljudi, mediji pa ne dajo številk covida-19 v perspektivi. Britanska vojska je v 10 dneh zgradila štiri nove ogromne bolnišnice za ICU (intensive care), ki so zdaj popolnoma prazne, tako smo zdravstveno pripravljeni spet postopoma odpreti ekonomijo tistim, ki niso v posebni nevarnosti. Kar še manjka v Angliji, je višje število testov s tehnološkim sistemom "surveillance" kot v Južni Koreji, Singapurju in Tajvanu. Vlada si to prizadeva in verjetno bomo čez tri ali štiri tedne spet v uradu. Upam, da bodo tudi šole odprli na polovici maja, po zgledu Danske, Finske, Norveške in Islandije, ki jih bodo spet odprle po Veliki noči.

Angleži so na splošno pragmatičen narod in sprejmejo dejstvo, da je vredno žrtvovati določeno število mrtvih zato, da družba ne umre ekonomsko in socialno. To je družba, ki je navajena na "trade offs" dosti bolj kot Italija – kakor je pisal The Economist prejšnji te-

den. NHS dela te izbire vsak dan, saj operirajo samo tiste, ki imajo dovolj možnosti za preživetje za daljše obdobje. Tako je covid-19 nova dimenzija izbir, ki jih zdravniki tukaj delajo vsak dan. Tukaj je državni motto "keep calm and carry on", "ostani miren in delaj dalje".

Kako je pa pred dnevi deloval na vas šele četrti nagovor kraljice Elizabete v vsej njeni vladavini?

Peti nagovor. Vsi smo poslušali kraljico v nedeljo zvečer. To je izredna ženska, kot jih je malo kdaj živel. Spet je znala spregovoriti z enostavnimi besedami "we will meet again", "spet se bomo srečali". Britanci so zelo ponosni na svojo zgodovino. Še enkrat so se znali združiti v stiski, kljub temu da je to ena najbolj individualističnih družb na svetu.

Se je vsakdanjik, tvoj in drugih, v Londonu zelo spremenil, kje in kako se to najbolj občuti?

Seveda, delati od doma je zelo drugačno. Po navadi preživljam

90 % delovnih dni na srečanjih, zdaj je vse bolj upočasnjeno. Naprej delamo na novih investicijah, kjer so se pogovori začeli pred zaprtjem, je pa dosti težje začeti nove poslovne stike brez osebnih povezav. Najbolj občutijo spremembo tisti, ki živijo sami. Mislim, da je grozno biti v stanovanju brez človeške bližine. Hudo pa je tudi tistim, ki so v stanovanjih s partnerji in se ne razumejo. Poznam primere ljudi, ki tako trpijo daleč od svojih družin.

Z možem sta bila vajena letalskih potovanj, zdaj je vse ustavljeno, kako se počutita?

Ja, res, oba dosti potujeva. Jaz sem bila v Milanu nekaj dni, preden je vsa zadeva počila, in po Evropi prav, dokler niso zaprti mej. Nekaj tednov ni slabo brez potovanj, zdaj pa nam že zelo manjkajo srečanja in možnost nenehnega dojemanja novosti v vedno novimi stiki po svetu. Ker je ves svet ustavljen, je pač lažje to sprejeti, ker ni "noben vrt bolj zelen". Otroka sta tudi po navadi v Italiji za velikonočne počitnice in jima manjkajo notoni in sestrične. Bomo že nadoknadili, ko bo spet možno skočiti na letalo! Zame je bil in je še vedno London

eno tistih mest, v katerem sem se vedno, prvič in vedno kasneje, ko sem se vračal, počutil doma, državljani in ne tlačani, kot se drugod. Je danes London še tak?

Popolnoma. Mesto je še zmeraj center evropske finance, delno umetnosti, pa tudi klimatske znanosti in "policy making". Ni drugih evropskih mest, v katerih vsak lahko obdrži svojo kulturo, istočasno pa posvoji britansko pragmatičnost in odprtost za svet. Mi se najbolj družim z ljudmi iz svojih poslovnih krogov, pa tudi s starši iz šole. Še zmeraj se zdi vse kot "United Nations" z mešanimi pari iz vsepovsod, tako da lahko naprej živimo kot državljani sveta. Je pa to tudi izredno segmentirana družba, v kateri se ljudje družijo znotraj svojih "peers", se pravi, da imamo kulturno različnost, ne pa dosti socialne različnosti. To je lahko problem za otroke, ki odraščajo v tem "balonu" - "bubble" zahodnega dela Londona, tako da tudi zato jih mi radi pošiljamo v Italijo, ko je mogoče.

Vem, da je zdaj brexit, izstop Velike Britanije iz Evropske unije, v drugem planu, a vseeno: kako ti sama gledaš nanj?

Brexit je bila verjetno ena največjih strateških napak v britanski zgodovini. Razlogov je dosti, kocka pa je padla in verjetno ni poti nazaj. Se bomo pač navadili na novi svet, ko bomo prišli do brexita - si predstavljam z veliko zamudo. Pozitivno je, da je opozicija (Labour) izvolila novega liderja prejšnji konec tedna, to je Sir Keir Starmer. Keir je izredna oseba, nekdanji vrhunski odvetnik za človekove pravice in eden najbolj zagazanih evropejstov v Britaniji. Odpravil je že tiste anahronistične levičarje pod Corbinom, tako da bo imel Johnson velike težave pri naslednjih volitvah. Te bodo čez tri leta in svet se bo obrnil še stokrat do takrat. "There is no deal until there is a deal". Mislim, da je gotovo to, da si Anglija ne bo mogla privoščiti izhoda iz EU brez pogodbe v letošnjem decembru po ogromni zadolžitvi med zdajšnjo krizo. Korak za korakom...!

Si optimistična glede konca pandemije?

Mislím, da ne bo prave normalizacije, dokler ne izumijo cepiva. Nihče ne ve, ali bo to čez 6 mesecev ali nikoli. Sem optimistična, da bomo mladi ljudje brez zdrav-

stvenih težav, "prekondicij", lahko spet odhajali v urad od poletja naprej. Za letala in večja druženja bo treba verjetno počakati več časa.

Ker prihodnosti ne moremo kontrolirati, je pomembno gledati pozitivno na sedanost. Gotovo bomo imeli čez eno leto lepe spomine na ta "forced slow down". Tako nepredvideno imeti več časa za družino, je poseben dar in mi skušamo to izkoristiti. Verjetno ne bomo nikoli več lahko videli otrok toliko časa, tudi ker tako hitro rastejo in nas bodo kmalu pozdravili! To je tudi čas za razmislek in kreativnost.

Upam, da bodo ti spomini ostali, ker bodo gotovo ljudje tekli v stari svet, ko bo le mogoče. Po veliki krizi nastopi vedno velika pozaba tega, kar je bilo dobro. Ljudje se morajo vedno za kaj pritoževati in se česa bati. Upam, da je covid-19 lepa šola, da je možno si mirno organizirati življenje tudi brez materialnih neumnosti (prejšnjega) vsakdana in da je rešitev za vse probleme lahko znotraj nas, ne da bi čakali ali krivili druge.

Hvala za odgovore, draga Irene!

Jurij Paljk

POGOVOR Prof. Steno Ferluga

Znanje je neobhodno potrebno za reševanje krize ob tej epidemiji

Profesor Steno Ferluga živi v Krminu. Rodil se je leta 1951, diplomiral je iz astrofizike na tržaški univerzi. Po diplomu se je vpisal na prestižni študij S. I. S. S. A. (International School of Advanced Higher Studies) in pridobil mednarodni doktorat. Na tržaški univerzi je predaval fiziko s posebnim poudarkom na okolju. Njegova dejavnost zajema več področij. Objavljal je več kot 40 člankov za revije in časopise (za znanstveno stran v časnikih Corriere della Sera, Press in drugih). Opravil je na desetine in desetine konferenc in je bil gost številnih televizijskih programov, zlasti tistih o nanosti. Leta 1988 je bil med ustanovitelji CICAP-a; že v začetku je bil njegov predsednik in je ostal na tem mestu do leta 2012, pozneje pa postal častni predsednik. Pred dvema letoma je vstopil v pokoj, a ima še vedno predavanja o različnih vsebinah, ki se tičejo znanosti. Občasno je gost tudi na slovenskih šolah. Postavil smo mu nekaj vprašanj. Za pogovor se mu iskreno zahvaljujemo.

Okužba s koronavirusom se vsak dan veča, pravijo, da bi lahko bilo okuženih že nad milijon ljudi v sami Italiji.

To bi lahko bilo res, ker je precej takih le z bolezenskim znakom, torej oseb, ki nosijo virus, a se jim to ne pozna. Ti so tudi tisti, ki bi na vsak način igrali vlogo "zidu" pred virusom oziroma naj bi po večdnevni okužbi pripomogli k znižanju okužb, ker bi virus pri njih ne imel učinka.

Zakaj je bilo največ okuženih z virusom v Evropi prav v Italiji?

Do danes to ni še povsem jasno. Najprej bi lahko ugotovili, da se je v Italiji okužba začela prej kot drugod. V Italiji je virus prišel dvakrat, prvič iz Nemčije v Lombardijo in drugič neposredno iz Kitajske v Srednjo Italijo.

Ali je res, da je tako težko dobiti cepivo za ta virus in da nam bo uspelo ustaviti okužbo do poletja?

Zelo naporno kot tudi težko je dobiti cepivo za navaden prehlad, saj tudi pri navadnem prehladu se virus stalno spreminja. Cepivo za viruse mora iti skozi več preizkušenj, da ga potrdijo in da se pokaže kot res učinkovito. Lahko se namreč tudi zgodi, da cepivo, ki ni dovolj "gotovo", povzroči ravno nasprotno učinek. Lažje je pa dobiti pravilno nego, način, s katerim lahko omilimo posledice okužbe. Že zdaj namreč uporabljajo taka zdravila, ki pa niso dokončno preizkušena. Med drugim tudi pri navadnem prehladu imamo opravka s podobnim virusom, ki je skoraj brat tega novega koronavirusa, vendar je manj napačen. Ni pa jasno, zakaj ima ta virus več moči pri nekaterih populacijah in drugih manj. Niti ni jasno, koliko časa bo lahko trajala okužba, vendar gotovo je zima bolj privlačna za viruse, tudi ker je pozimi človeški organizem bolj pod stresom in verjetno tudi podnebje vpliva na virus, saj so do zdaj bile najbolj okužene države v istem zemeljskem pasu. Kaže, da smo v teh dneh prišli v Italijo do viška in da bo začela v naslednjih dneh krivulja okužb padati.

Vem, da sodelujete tudi z dru-

gimi raziskovalnimi inštituti v Evropi. Ali ti sodelujejo med seboj dovolj učinkovito?

Seveda. Celotno inštituti za astronomijo sodelujejo s tem, da pripravljajo podatke in epidemične krivulje za zdravstvene ustanove in jih preverjajo z matematičnimi formulami. Problem ni lahek. Tudi podatki, ki jih imamo o poteku bolezni, so odvisni od števil izvidov, ki pa jih v posameznih pokrajinah večkrat delajo neorganizirano. Nekega dne so tako opravili več izvidov in se je zdrav-

evoluciji? Ali so virusi prva bitja na zemlji?

Ne prav prva bitja, so bolj stranski izdelek v svetovni evoluciji. Virusi so res zelo primitivni, a ne morejo biti prvi organizmi, ker živijo le kot paraziti v celicah, le-te pa so že bolj razvita bitja. Prva živa bitja, neke vrste proteini, so nastala pred štirimi milijardami let. Virusi so nastali nekoliko pozneje in imajo tri milijarde let. Človek na vsak način živi s temi mikroorganizmi, kot so bakterije, virusi, ki so za nas precej koristni.

koristni za populacijo in z njihovo pomočjo lahko z manjšim stroškom pripomoremo k izboljšanju kakovosti življenja. Seveda moramo tudi paziti, da se to ne preveč razširi, in če se le da, moramo pustiti marsikje zemljo neomadeževano. Ta miselnost o čisti naravi je pravilna, a ne sme postati protiznanstvena. Spominimo se, da je pračlovek živel povprečno le dvajset let, ker je podlegel raznim nevarnostim, kot so bile bolezni in divje zveri. Narava je divja v svojem izvoru in mi se moramo braniti. Seveda pa ne smemo pretiravati. V zgodovini smo spremenili marsikaj, tudi podnebje. Padska nižina je bila v preteklosti en sam pragozd kot tudi evropska celina. Človek je to spremenil sebi v prid, kar je bilo dobro. Moramo pa spoštovati ravnotežje v naravi in narave ne smemo izkoriščati za lastni egoizem.

Kaj mislite, da nas bo ta pandemija naučila?

Veliko. Najprej se bomo zavedeli svojega čezmernega in stalnega "tekanja". Izčrpanost, utrujenost in občutek nelagodnosti so vsi znaki, ki nam povedo, da živimo odtujeno in se ne znamo odpočiti in se za tenutek ustaviti. Zdaj smo pa prisiljeni ostati doma, najti svoje korenine, kar nas privede do spoznanja, da je še nekaj drugega, za kar se plača živeti. Spoznamo bližnje, svojo družino, otroke. Zavedamo se, da ni mogoče dobro živeti, če drugega le izkoriščamo, zlorablamo in gradimo svoje zadovoljstvo samo na njegov rovaš in njegovo škodo. Prav v teh dneh smo se naučili tudi bolje rabiti elektronske aparate, ki nam omogočajo hitro in učinkovito komunikacijo na daljavo. Pomembno je, da razvijemo tudi druge možnosti, kot je na primer delo od doma. Tudi računalnik nam postane sredstvo, s katerim si pomagamo pri delu ali pri učenju. Spoznali smo, kako pomembno je naše zdravje in kako nam pride prav tudi pomoč zdravnikov. Tudi kultura je postala pomembnejša, saj vidimo, da je znanost neobhodno potrebna pri reševanju krize.

Kaj se bo zgodilo v prihodnosti z gospodarstvom?

Dobro je, da se zdaj vse sile usmerijo v vraščanje gospodarstva. Upam, da bo nastala neka poživitev v gospodarstvu, da bomo dobili tudi pomoč. Prišlo bo gotovo do gospodarske krize, ampak ne bo prišlo do pomanjkanja, ki smo ga imeli po svetovni vojni, ker tukaj ni ruševin, stanovanj in mesta so ostala nepoškodovana. Bojim pa se le, da ne bo izbruhnila nova inflacija in s tem padec vrednosti denarja. Najbolj bodo v tem smislu trpeli revni ljudje, ljudje v pokojni, ker ti razen pokojnine nimajo drugih dohodkov. Mislim, da bo treba pomagati tistim, ki so v težavah, ne pa jim nalagati še več davkov, obremenitev. Nisem politično usmerjen, a zdi se mi, da se je naša vlada precej dobro izkazala v tej prvi fazi krize. Precej hitro so ukrepali, čeprav niso imeli nobenega vzorca. Potem so tudi državo organizirali tako, da so glavne gospodarske panoge ostale aktivne: živilska industrija, prevoznništvo. Če ne bi ukrepali na ta način, bi se velika večina prebivalstva znašla v škripcih, mor-

Ali mislite, da so na ravnotežje med človekom in mikroorganizmi vplivali tudi poskusi z genetsko spremenjenimi organizmi, katerih genetski materiali so spremenjeni?

To se mi ne zdi, ker so genetsko spremenjeni organizmi v resnici

nikom zdelo, da se je okuženje zvišalo, a v resnici so spoznali, da to ni odražalo resnice. To vidimo tudi iz evropskih podatkov; v različnih državah na različne način nabirajo podatke. Rezultati na primer kažejo, da je umrljivost vseh okuženih v Italiji dosegla 10 %, v Nemčiji pa niti 1 %. Kako je to mogoče? Prav zaradi različnega merjenja okužb. V Nemčiji v glavnem merijo okužbe samo pri tistih osebah, ki nimajo še dodatnih patologij.

V knjigi Davida Quammena z naslovom Spillover iz leta 2006 že piše o prelomu ravnotežja v naravi, ki bi bil vzrok teh hitrejših prehodov virusov iz ene vrste na drugo. Kaj mislite o tem?

Prav ima pisec, ravnotežje med bitji se je predvsem zlomilo zaradi obnašanja človeka. Število ljudi se je v zadnjih dvajsetih, tridesetih letih skoraj podvojilo. In tudi gostota prebivalstva se je povečala v marsikaterih državah: na Kitajskem, v Indiji, na Japonskem in v Evropi. Torej virusi imajo več možnosti, da okužijo ljudi. V zadnjih letih je nastalo veliko novih letalskih družb in leti so se eksponentno pomnožili. Ko sem bil še otrok, se je zelo malo ljudi posluževalo letala: le visoki politiki in menedžerji ter nekateri znani igralci. Danes je to postalo nekaj normalnega. Z nekaj sto evri lahko potuješ na drugo stran Zemlje. Torej so zelo narasli stiki med državami. Pred petdesetimi leti bi se ta bolezen gotovo ne tako razširila, ostala bi na Kitajskem. Tudi v preteklosti so bile obširne epidemije, kot na primer španska gripa leta 1918. A ta je uporabila leta, da se je preselila z ene celine na drugo in povzročila več kot 20 milijonov mrtvih.

Kakšno vlogo so igrali virusi v zgodovini zemlje, v svetovni

da bi ostali brez hrane. Nemčiji in drugim državam v Evropi je lažje, ker imajo za vzor Italijo. Mi v Italiji smo imeli za vzor le Kitajsko. Toda Kitajska je čisto drugačna država, v njej vlada diktatura, vse odloča partija in državljani - če govorim metaforično - so kot mravlje, ki samo izpolnjujejo ukaze. Mi nismo Kitajci, imamo različno kulturo, imamo demokracijo, v kateri vemo, da je težje organizirati delo in usmerjati prebivalstvo. Končno, ukrepi, ki so jih sprejeli v Italiji, so delovali v pravi smeri in se delujejo. Nekateri pravijo, da bi morali prej ukreniti, a lepo je govoriti, potem ko je mleko prekipelo. V začetku, ko ni bilo še tako hudo in ni bilo toliko mrtvih, bi bi-

lo težko prepričati ljudi, naj ostanejo doma, in bi itak ne bilo učinka. Italijani bi tega ne razumeli. Nekaj napak je bilo storjenih, a moramo tudi vedeti, da je vse nastalo nepričakovano.

Kako to, da je pri nas v Goricah manj okuženih in manj mrtvih kot drugod?

Če se bolezen ni razširila, se moramo zahvaliti vsem Goričanom, ki so ostali doma. Seveda, mi smo verjetno bolj disciplinirani, imamo verjetno še nekaj stare avstrijske miselnosti. Drugi Italijani so malo bolj uporniški, individualisti, mogoče tudi bolj aktivni in se bolj premikajo. Jaz se strogo držim pravil in grem iz hiše le enkrat tedensko na nakupovanje.

Karlo Nanut

RADIO SPAZIO vrata proti vzhodu

(od 17. aprila 2020 do 23. aprila 2020)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 17. aprila (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Sobota, 18. aprila (vodi Ezio

Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 19. aprila, ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 20. aprila (v studiu Katja Volpi): Pračlovek in neolitna revolucija (1. del).

Torek, 21. aprila (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 22. aprila (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: V svetu prhutarjev. - Izbor melodij.

Četrtek, 23. aprila (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA PRAVLJICE NA OBISKU

Povežite se na WWW.KNJIŽNICA.IT in izberite si knjigo!

Dostop možen tudi preko Facebook strani Narodna in študijska knjižnica ali Oddelek za mlade bralce.

Primerno za osnovnošolce in malčke iz vrtcev za sprostitev in učenje slovenščine!

Kratke

Vrh Sv. Mihaela / Barvanje pirhov

Vsako leto se na veliki petek mlajši člani Prosvetnega društva Vrh Sv. Mihaela preizkusijo v barvanju pirhov. Na Veliko noč pa imajo v cerkvi razstavo umetnin in nagrajevanje. Zaradi posebnih razmer letos ni bilo skupnega druženja, a otroci niso opustili tradicije. Vsak je svoj izdelek pripravil doma, mamice so posredovale slike in mladi člani društva so jih objavili na Facebook strani društva. Album si lahko ogledate na: Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela - circolo culturale.

Požar na Travniku

Prejšnjo sredo, 8. aprila, je v popoldanskih urah iz še nepojasnjenih razlogov zagorelo v stavbi na goriškem Travniku št. 25, kjer ima sedež uprava Zadruga Goriška Mohorjeva, založnik našega tednika. Do ognja je prišlo v veži kopalnice v prvem nadstropju; ko sta ga opazili uslužbenka in čistilka, sta takoj poklicali gasilce, ki so prišli na trg, skupno s policijo in mestnimi redarji, s tremi vozili. Manjši požar so kmalu pogasili in tako preprečili, da bi plameni povzročili hujšo škodo. Cesta od Travnika proti Gosposki ulici je bila popoldne zaprta nekaj ur.

O zvestobi lastnemu jeziku

Pismo Borisa Pahorja, uglednega staroste slovenskih pisateljev

Dragi prijatelji, odločil sem se, da gledi na svoje izkušnje in na svoja leta vam napišem nekakšno zaupno sporočilo ali bolj preprosto zaupno pismo. Prepričan sem namreč, da bo slovenstvo obstajalo ne glede na našo številčno skromnost, obstajalo ne samo v knjižnicah, slovarjih in študijah, ampak tudi v živcih in delujočih ljudeh.

Žal gre razvoj človeške družbe v drugo smer, zagovarja namreč načelo globalnosti. Globus je namreč kroglja in v tem smislu je mišljena naša kroglja – Zemlja, na kateri živimo. Res je, da ta globus obstaja in da se vrti okoli Sonca. Kot zaključek bi torej držalo, da ker živimo vsi na enem planetu, smo vsi enakovredni in bi zato bili tudi po naravi globalni.

Ampak vsi dobro vemo, da zato, da se razumemo in se pogovarjamo, ne uporabljamo iste jezika, nasprotno, vsak govori jezik, ki se je razvil na kraju, kjer je živel ali živi. To pomeni, da se pogovarjamo na podlagi sporazumevanja na različnih način, z različnimi besedami, ki pa bi nekako imele enako ali približno isto vsebino.

To vsebino izražamo v svoji pisavi, v črkah, v katerih potem tiskano, tako v pismih kakor v različnem tisku, to je v časnikih, revijah, knjigah. Iz tega spoznanja sledi, da nastane re-

sničnost, katero moramo poštovati in uzakoniti.

Ko smo na tej točki, vemo, da globalnost mora absolutno vzeti v poštev to partikularnost, kar v praksi pomeni različnost kljub istim črkam, s katerimi se izraža. Naj torej odločno poudarim, da je ta partikularnost nujno priznana, ne samo uporabljena, ampak tudi varovana. Na tej podlagi je zvestoba tej partikularnosti obvezna za vsako skupnost, ki se je v svetu uveljavila ali se bo v prihodnosti še uveljavila.

Kakor vidite, je po tem natančnem ugotavljanju nujno, da je vsak član neke svojstvene skupnosti že v svojih mladih letih poučen o naravnem razvoju skupnosti, kateri pripada. Najboljši način pa, da pride do takega pouka, je nujnost, da ga človeško bitje spozna že v osnovni šoli, zato da ga bo v vsem razvoju svojega učenja zmeraj upošteval.

Naj opozorim, da en del naše civilizacije, ki ga po navadi imenujemo levičarski, temu mišljenju ugovarja, češ da je ozko in torej egoistično, nacionalistično. Seveda je na podlagi vsega, kar smo prej trdili, v resnici vse točno in ni nikjer nič egoističnega, ampak v zvezi z naravnim razvojem človeka. Zato tisti, ki na podlagi take svoje trditve živi ali celo vzgaja, v bistvu škodi slovenstvu in njegovi prihodnosti.

Upajmo pa, da bo ta zgrešena

in v bistvu škodljiva miselnost levece počasi nehala obstajati tudi zato, ker nič ne pomaga reševati vprašanja razvoja pravice delavskega razreda. Glede položaja, v katerem se nahajamo, je torej nujno, da Slovenci najpoprej doživimo demokratičnost v slovenski državni skupnosti, kjer je bila doslej večina v slovenskem parlamentu levičarska, ker so člani, ki niso levičarji, volili za osebe, ki so sledile mišljenju dolgoletnega enostranskega sistema. Balo se, da bi jim bilo lahko v škodo, če bi izražali svoje resnično prepričanje. Nujno je torej, da se v določenih parlamentih doseže najpoprej enako število levih in desnih poslancev, potem pa večina demokratičnih.

Naj k zgornjemu prikazu dodam še primer voditelja komunizma pri nas Edvarda Kardelja, ki je bil predstavnik jugoslovanske enostranske vladavine maršala Josipa Broza Tita. V nekem govoru je, ne da bi me navedel, izjavil: dobro vem, kaj je narodna zavest, ampak ta prej ali slej vodi v nacionalizem, glejte primera Mussolini in Hitler. Gospoda Edvardu Kardelju sem nekje omenil, da se zelo moti: ne eden ne drugi od obeh navedenih nista bila zvesta svoji narodni zavesti, oba sta bila po svojem početju rasi- sta, priznavala sta državno prednost svojih dveh držav. Hitler jo je celo izražal s stavkom:

Deutschland über alles (Nemčija nad vsem drugim). Mussolini je pokazal svojo državno prednost z načinom, kako je hotel uničiti Slovence in Hrvate. Žal se danes vodstvo slovenske levece v svojem mišljenju drži zmeraj mnenja Edvarda Kardelja, da je narodna zavest nacionalizem, in s tem škodi slovenskemu narodu.

Ob vsem tem pa moramo vzeti v poštev, da imamo svojo državo, ki se je kar hitro uveljavila ter postala ugledna država v Evropski uniji. Ta upošteva pripombe in mnenja slovenskega državnega vodstva, nad vse pa se je zelo uveljavila visoka raven slovenske kulture. Tako v književnosti kakor v umetnosti in znanosti so zelo vidni njeni uspehi. Prevodi naših knjig imajo lep uspeh v recenzijah in tudi v prodaji, ki so v glavnem številne kakor knjige francoskih avtorjev. Isto velja za dela naših slikarjev, še posebej tista, na katerih so motivi morske narave. V tem se naši slikarji precej ločujejo od slikarjev v Sloveniji.

Vsekakor moram priznati, da nas je avstrijska oblast pustila svobodne, tako da imamo bogato književnost v prozi in pesništvu v normalnem razvoju, od Trubarja in potem Prešerna naprej do Cankarja, Župančiča, Ketteja in Srečka Kosovega. Kosovel je, čeprav je umrl mlad, zelo čislán, upoštevan in pre-

vajan. To pomeni, da imamo naše klasike na razpolago tudi v novih izdajah, tako tiste, ki so izhajali v Sloveniji, kakor naše na Primorskem, dokler smo bili v Avstriji in še nekaj let, preden je prišel na oblast fašizem leta 1922. Žal smo lahko spet svobodno pisali šele v času druge svetovne vojne in v popolni svobodi po koncu druge svetovne vojne.

Kakor sem že prej povedal, smo se že kmalu po rojstvu slovenske države zelo hitro vključili v lep razvoj kulturnega ustvarjanja v Evropski uniji. Pri tem ne smemo pozabiti, da smo že leta 1551 imeli v osebi Primoža Trubarja, protestantskega begunca, na Nemškem tiskani prvi dve slovenski knjigi in skrivaj poslani v Ljubljano. Prvi knjigi sta bili Catechismus in Abecedarium. Sledili so pa še drugi spisi, tako Trubarjevi kot njegovih učencev.

Potem smo doživeli, da smo objavljali naše knjige v italijanskih prevodih, zato da so ljudje italijanskega jezika spoznali, da je razvoj naše kulture enak razvoju italijanske in drugih evropskih kultur. Smo pa tudi mi spoznali, da je v njihovih knjigah marsikaj, kar je nam v prid. Tako zdaj doživljamo neko novo razmerje z italijanskimi pisatelji in njihovimi knjigami, oni pa z nami in našimi prevedenimi knjigami. Zdaj imamo priložnost, da naš vpliv kot pisatelji uporabimo na podlagi naših prevodov, da nastopamo pri tistih italijanskih pisateljih, ki so naši prijatelji, in jim svetujemo, da bi vplivali na svojo vlado, da bi ta v svojem razmerju do slovenske politike začela ravnati po zgledu dveh lepih primerov iz italijanske književnosti.

Prvi primer je Dante, ki pou-

darja to, kar mi imenujemo narodna zavest, katere glavna rešnica je zvestoba rodnemu jeziku. Dante zelo ceni svoj jezik in odklanja tiste Italijane, ki imajo namesto preproste italijanske književnosti rajši provansalsko, ker je v tem jeziku zelo uveljavljena ljubezenska lirika. To pride do izraza v Dantejevem delu Il Convivio, v katerem navaja razloge, zaradi katerih se dogaja, da je provansalsčina bolj cenjena kot italijansčina, ki je jezik italijanskih ljudi. Dogajalo se je namreč, da so ti nesamozavestni italijanski ljudje trdili, da je italijansčina manj vredna od provansalsčine. Dante pravi, da on ljubi svoj ljudski jezik, ker sta se v njem pogovarjala njegove oči in njegova mati, ko sta se ljubila in njega spočela. Če pa je ta njegov jezik v čem malo vreden, potem je to samo v primeru, ko se pojavlja na jeziku 'kurbirskih in prešustnih oseb', pravi. Tako imamo že v Danteju zagovornika materinega jezika, kar smo mi vedno zahtevali, še posebno v času fašizma, ki je naš jezik prepovedal in hotel uničiti. Zdaj smo v demokraciji italijanske republike enakopravni v šolah in sploh v tisku. Drugi primer nam daje pa lepa pripoved pesnika Giuseppeja Giustija (1809–1850), ki napiše pesem o svojem obisku v cerkvi sv. Ambroža v Milanu, ko prisostvuje sv. maši: ob zadržanju in petju avstrijskih vojakov se njegovo odnos do njih spremeni iz sovražnosti v naklonjenost. Imeli bomo zato svoje mesto v evropski književnosti in tudi v prihodnosti, če bomo ostali zvesti svoji besedi, kot sem to že poudaril v samem začetku tega svojega pisanja.

Trst, 26. 2. 2020

DROBICI DOMAČE ZGODOVINE (107) Dimitri Tabaj

Dr. Marko Anton pl. Plenčič in drugi (3)

V svojem delu "Istoria della Contea di Gorizia" je Carlo Morelli pl. Schönfeld, ki je goriškimi deželnim stanovom leta 1776 prikazal Plenčičeve zasluge, obravnaval veliko zgodovinskih osebnosti iz naše grofije, seveda tudi Slovencev in med temi najdemo prav doktorja Marka Antona pl. Plenčiča. "Istoria della Contea di Gorizia" je bila objavljena posthumna leta 1855, medtem ko je Morelli umrl že leta 1792 in je njegov rokopis hranila skoraj do smrti njegova vdova - izobraženka, ljubiteljica književnosti, jezikov, knjig in glasbe - Marija Frančiška Elizabeta roj. baronica Valvasor (Celovec, 1761- Padova?, 1829), bolj poznana kot Fanny, po mamini strani sorodnica drugega za slovenski prostor zelo pomembnega zgodovinarja, koroškega evangeličanskega duhovnika Michaela Gottharda Christalnica (Celovec, 1530/40 - Šentvid ob Glini, 1595) (vir: Boris Golec, Valvasorji, Ljubljana 2015). Nekaj let po smrti moža Carla je Fanny živela na Hvaru z dalmatinskim arheologom in kulturnikom Petrom Nižetičem (Stari Grad na Hvaru, 1774-1866, Italijani ga poznajo kot Pietra Nisetea), medtem ko je zadnja leta živela v Padovi. V letih 1828-1829 je izročila rokopis pokojnega moža Carla Morellija Goriški kmetijski družbi za kasnejšo objavo. Fanny je bila zadnja plemkinja rojena s priimkom Valvasor: polbrat njenega pradedca je bil znani slovenski polihistor Janez Vajkard Valvasor, ki ga sam Morelli omenja in navaja v svojem delu. Carlo in Fanny sta posedovala dvorec tudi v Gorici (v palači Studenec, imenovani tudi "Vila Louise") in v Ozeljanu. O slavnem goriškem rojaku in zdravniku Marku Antonu Plenčiču je Carlo Morelli pl. Schönfeld napisal naslednje: "Eccellente pratico e diligente ed accurato osservatore" ("Odlični praktik ter skrben in natančen opazovalec") /.../ "Ad onta delle occupazioni, che gli diedero la capitale degli stati austriaci, ed i particolari suoi studi, e ad onta della lunga assenza dalla sua patria, conservò egli per questa sempre molta premura ed attaccamento" ("Kljub številnim zadržitvam v prestolnici avstrijskih držav, kljub posebnemu študiju in kljub dolgi odsotnosti, je vedno izkazal

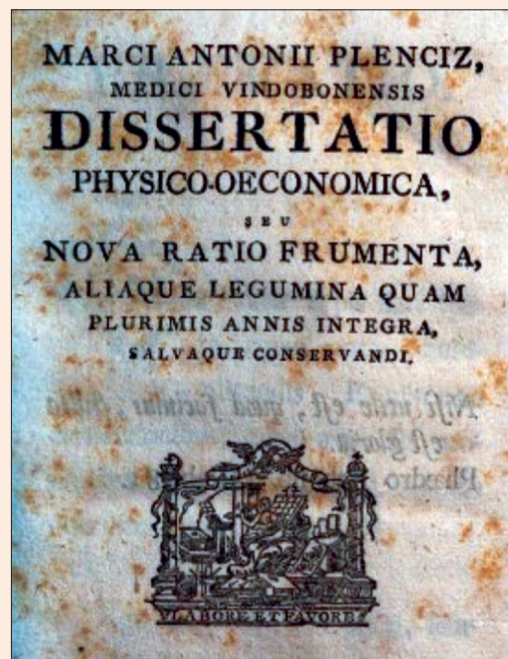
veliko skrb in povezanost z lastno domovino")". Leta 1782 je Plenčič, kot najstarejši profesor, postal senior profesorskega zbora medicinske fakultete na Dunaju. Strokovni opus Marka Antona plemenitega Plenčiča obsega veliko strok, ne samo medicine, kar je značilno za takratni polihistorizem. Vedno profesorja Branko in Ivan Marušič na primer navajata, da se je ukvarjal tudi z naravnimi pojavi in z veterino, ampak tudi s tem, kako ohraniti žitarice in stročnice (Dissertatio physico-oconomica sive nova ratio frumenta aliaque legumina quam plurimis annis integra salvaque conservandi, Dunaj 1764). Eden največjih preučevalcev Plenčičevega dela, hrvaško-francoski zgodovinar medicine prof. Mirko Dražen Grmek (Krapina, 1924 - Pariz, 2000) je v članku objavljenem v Liječničnem vjesniku leta 1962 izpostavil tudi dejstvo, da je Plenčič zastopal teorijo, da kvas sestavljajo nevidni mikroorganizmi, 75 let preden je francoski fizik in inženir baron Charles Cagniard de Latour (Pariz, 1777-1859) dokazal, da so to kvasovke (Saccharomyces cerevisiae). Kot bomo videli, najpomembnejše Plenčičevo delo zadeva vsekakor nalezljive bolezni.

V svojem delu "Istoria della Contea di Gorizia" je Carlo Morelli pl. Schönfeld, ki je goriškimi deželnim stanovom leta 1776 prikazal Plenčičeve zasluge, obravnaval veliko zgodovinskih osebnosti iz naše grofije, seveda tudi Slovencev in med temi najdemo prav doktorja Marka Antona pl. Plenčiča.

Villa Louise na Studencu v Gorici ("Largo Culiat" za Italijane), je bila mestna rezidenca Carla Morellija pl. Schönfelda in njegove žene Fanny roj. Valvasor, kateri gre zasluga, da je po smrti moža hranila dragoceni rokopis "Istoria della Contea di Gorizia".

Plenčič se je ukvarjal tudi z naravnimi pojavi in z veterino, ampak tudi s tem, kako ohraniti žitarice in stročnice ("Dissertatio physico-oconomica sive nova ratio frumenta aliaque legumina quam plurimis annis integra salvaque conservandi", Dunaj 1764)

Hrvaško-francoski zdravnik in zgodovinar medicine prof. Mirko Dražen Grmek (Krapina, 1924 - Pariz, 2000), eden največjih preučevalcev Plenčičevega dela, ob podelitvi častnega doktorata iz filozofije bolonjske univerze (vir slike: spletna stran Univeršitá di Bologna). Njegova je izjava, da "mora medicina spoznati, da znanost brez humanizma ni nič".

Morellijev dvorec v Ozeljanu.

POGOVOR Uroš Zorn, agronom

“Prepričan sem, da bomo iz tega prišli močnejši, a vendarle z veliko večjo ponižnostjo”

Uroš Zorn je agronom, ki si je svoje šolske izkušnje najprej pridobil v francoskem Montreuilu, pariški predmestni občini, in je nato po osamosvojitvi Slovenije, ko se je njegova družina iz Pariza preselila v Ljubljano, nadaljeval šolanje na škofijski klasični gimnaziji v Šentvidu pri Ljubljani, zatem pa diplomiral na Biotehniški fakulteti na Oddelku za agronomijo v Ljubljani ter nadaljeval študij MBA in wine business v Trstu. Po nekajletni delovni dobi v zadrugi kleti Goriška Brda na Dobrovem in pri vinarju Primožiču na Oslavju ter na visoki šoli za vinogradništvo in vinarstvo Univerze v Novi Gorici je pristal v podjetju Škrj d. o. o. Tudi tu se ukvarja predvsem z vinarstvom in pivovarstvom, s prodajo vsega, kar potrebujejo vinarji in pivovarji ne samo v Sloveniji, ampak večinoma po svetu. Letos je postal vodja prodaje za celotno podjetje. Kot lahko beremo na spletni strani, je podjetje Škrj “zraslo na trdnih temeljih bogate družinske tradicije in je danes prepoznano evropsko podjetje z uveljavljenimi mednarodnimi trgi”. Podjetje deluje od l. 1967, njegovo poslanstvo je razvijati in proizvajati vrhunsko procesno opremo za prehransko in farmacevtsko industrijo. Pri svojem delu, ki poteka ob dolgoletnih izkušnjah, uporabljajo moderno tehnologijo in seveda neobhodno potrebno znanje za najboljšo obdelavo nerjavne jekla. Prav zaradi tega svojega pikolovskega dela imajo veliko naročnikov po vsem svetu. V letu 2019 se je podjetje SK Škrj prijaviло na javni razpis Spodbujanje trajnostne poslovne strateške transformacije in razvojnih poslovnih modelov v slovenskih podjetjih za lažje vključevanje verige vrednosti. Njegov cilj je dvig mednarodne konkurenčnosti in izvozne intenzivnosti malih in srednje velikih podjetij skozi trajnostno poslovno strateško transformacijo poslovanja. Uroš Zorn se ukvarja s prodajo in z marketingom, zato ga službena

pot večkrat vodi zelo daleč od doma. Zdaj pa, ob širjenju tega strašljivega koronavirusa, ki streže po našem zdravju in hromi gospodarstvo, je tudi sam prisiljen poslovati od doma. Prav zato smo mu postavili nekaj vprašanj. Za iskrene odgovore in za čas, ki nam ga je namenil, se mu pristočno zahvaljujem.

Kako je ta virus spremenil tvoj vsakdan?

Kje si namestil svojo pisarno in kako poteka zdaj tvoj delovni dan?

Moram priznati, da, preden se je širjenje tako razplamtelo, smo bili še precej optimistični, češ saj mogoče Evrope se sploh ne bo dotaknilo. Ko se je virus silovito razširil po Italiji, sem bil v začetku marca še v Franciji na službeni poti, kjer je seveda pogovor s strankami nanese tudi na to temo. Vsi so bili takrat še zelo optimistični.

12. marca se je razširila novica, da v Sloveniji od ponedeljka, 16. marca, zapirajo vrte in šole. Sledil je šok: zdaj gre zares. Prisiljeni smo bili se zelo hitro prilagoditi. V službi urediti potrebne povezave za delo od doma, varstvo vseh zaposlenih...

Virus je najprej spremenil moj vsakdan tako, da se mi ni treba več voziti 22 km do službe, ampak me zdaj loči od spalnice do pisarne le 12 stopnic. Pisarno sem si uredil na podstrešju, ki je bil tudi prvi urejeni prostor v novi hiši.

Največja sprememba je onemogočenost biti v tesnem stiku s sodelavci v podjetju. Marsikaj se lahko reši, če se samo sprehodiš do sosednje mize, trenutno pa to ni možno. Dobra stran tega pa je, da smo se navadili bolje komunicirati in bolj specifično razne zahteve. Dnevno sem v kontaktu s tesnimi sodelavci s svojega oddelka ter s proizvodnjo in konstrukterji. Moj delovni dan poteka več ali manj enako: zjutraj vstanemo, pozajtrkujemo, otrokom razdelimo domače naloge za tisti dan,

jaz se potem odpravim na “kaščo” v pisarno. Urnik je bolj ali manj enak tistemu, ki ga imam, ko sem v podjetju. Še vedno komuniciramo s strankami, zato je red zelo pomemben.

So tudi drugi uslužbenci podjetja doma v “karanteni” ali se proizvajajo vseeno nadaljuje?

Tisti, ki imajo možnost, lahko delajo od doma, če niso neposredno povezani s proizvodnjo, z odobritvijo nadrejenega. Spodbujajo

mo vse tiste, ki lahko delajo od doma, naj to počnejo, saj s tem manjšamo možnosti okužbe.

Trenutno delo v proizvodnji poteka z minimalnimi negativnimi vplivi na naše proizvodne kapacitete. Žal obsega te epidemije in njenih posledic v prihodnjih tednih in mesecih ne moremo predvideti, zato bo lahko prišlo do zamud ali odpovedi dobav vhodnih surovin, zmanjšanja proizvodnih kapacitet in nezmožnosti transporta izdelkov. Glede na zdajšnje razmere smo sprejeli zaščitne ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev varnosti naših delavcev, in močno spodbujamo vse priporočene samozaščitne ukrepe. Vedno so na voljo dezinfekcijska sredstva za roke in površine ter druga zaščitna oprema. Nekatere naše ekipe so bile razdeljene v izmene (brez prekrivanja med sabo), s tem smo še bolj omejili možnost okužbe.

Za varnost naših zaposlenih v skladišču in na recepciji je bilo sprejetih nekaj dodatnih ukrepov. Dostop do sprejemnih in skladiščnih prostorov je zdaj omejen samo na zaposlene. Vse ostale (dostavne delavce, voznike tovornjakov itd.) prosimo, da počakajo zunaj, kjer smo pripravili začasen sprejemni prostor. Dostop smo še dodatno omejili z odpovedjo vseh poslovnih obiskov in potovanj ter nenujnih sestankov.

Kako se je vse skupaj spreminilo na prodajnem področju?

Vlada je 28. marca sprejela predlog zakona o interventnih ukrepih za omilitve posledic epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 za državljane in gospodarstvo. Glavni cilj tega predloga je omiliti posledice virusa z ukrepi na različnih področjih.

Za zdaj zakon govori tudi o finančni pomoči vsem, vendar prav točno nihče ne ve kdaj, kako, na kakšen način. Ta zakon stopi v veljavo konec tedna, vendar glede pomoči podjetja ne vedo, kako bodo lahko to obračunala. Ali bo to za marčevsko plačo, aprilsko... Dosti je še neznan.

Že razmišljate o tem, kako bo, ko se bo stanje umirilo in bo delo spet lahko steklo, sicer verjetno drugače kot doslej?

Za zdaj v ožji vodstveni skupini še nismo razmišljali, kako bo, ko se bo stanje umirilo. Zagotovo se bodo pokazale pozitivne in negativne lastnosti dela od doma, načini komuniciranja (notranjega in zunanega).

Za konec še pogled v družinsko življenje. Kako so tvoji trije otroci sprejeli dejstvo, da ne

membna proizvodnja in zagotovitev dobavnih rokov. Za zdaj nismo prešli nobenega storna naročila in upamo, da bo tudi tako ostalo.

Nekaj vprašanj je bilo glede zakašnitve dobave, vendar v večini primerov gre za zdaj za manjša naročila. Največji izziv bo zagotavljanje vhodne surovine, da bo lahko proizvodnja potekala nemoteno.

Kakšne ukrepe so sprejeli lastniki podjetja, da bi zavezili morebitne izgube?

Za zdaj o tem še nismo razmišljali, saj se zdaj ukvarjamo s proizvodnjo in varstvom vseh zaposlenih, da ne bi kdo zbolel.

Kje se bodo poznale največje vrzeli?

Težko je napovedati, kje bodo največje vrzeli. Saj po tej krizi bo življenje šlo naprej. Če je npr. vinar šel v investicijo nove opreme kleti, mogoče pomeni, da v tem trenutku nima ničesar. Mošt bo pa septembra treba nekam spraviti. Narava se dosti ne ukvarja z virusom, mogoče se celo bolje odziva, saj se je v nekaterih predelih Evrope močno znižala onesnaženost (tako zatrujejo vrti).

Bo morda država priskočila podjetjem s finančno pomočjo?

Vlada je 28. marca sprejela predlog zakona o interventnih ukrepih za omilitve posledic epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 za državljane in gospodarstvo. Glavni cilj tega predloga je omiliti posledice virusa z ukrepi na različnih področjih.

Za zdaj zakon govori tudi o finančni pomoči vsem, vendar prav točno nihče ne ve kdaj, kako, na kakšen način. Ta zakon stopi v veljavo konec tedna, vendar glede pomoči podjetja ne vedo, kako bodo lahko to obračunala. Ali bo to za marčevsko plačo, aprilsko... Dosti je še neznan.

Že razmišljate o tem, kako bo, ko se bo stanje umirilo in bo delo spet lahko steklo, sicer verjetno drugače kot doslej?

Za zdaj v ožji vodstveni skupini še nismo razmišljali, kako bo, ko se bo stanje umirilo. Zagotovo se bodo pokazale pozitivne in negativne lastnosti dela od doma, načini komuniciranja (notranjega in zunanega).

Za konec še pogled v družinsko življenje. Kako so tvoji trije otroci sprejeli dejstvo, da ne

morejo več hoditi v šolo oz. vrtec in da morajo biti kar doma?

Prvi teden so bili precej zmedeni, spraševali so, zakaj je potrebno tako, ali so zdaj kar počitnice, mama in tata doma cele dneve...

Vendar so jih učitelji hitro prizemljili in že v nedeljo začeli pošiljati gradivo ter domače naloge. Maj (3 leta) je bil nad idejo, da ni vrta, zelo vesel. Teden prej je bil doma, ker je zbolel, tako da je najbrž že pozabil, kako je hoditi v vrtec. Zdaj vsak dan sprašuje, ali gremo v službo, in mu odgovorimo, da ja. Ne vem, kako bo to sprejel, ko bo vsega konec in bo treba ponovno v vrtec.

Vid (13 let) in Jan (10 let) največkrat vprašujeta, kdaj bo tega konec in kdaj bosta lahko šla do sošolcev, prijateljev. Za zdaj se igrata pred hišo in pomagata pri vsakodnevnih hišnih opravilih. Vsak večer tiskamo nove naloge in gradivo za naslednji dan, preverjamo, ali so vse naloge narejene, pošiljamo rezultate.

Moram reči, da brez moje žene bi bila ta naloga praktično nemogoča. Jaz moram biti zaradi narave dela dosegljiv po telefonu, spletu...

Kaj tudi njim nalaga učno osebje domače naloge po spletu, kot to delajo učitelji in profesorji v Italiji?

Učitelji in profesorji, kot rečeno, pripravljajo že od prvega dne gradivo in domače naloge, za kar jim gre velika pohvala.

Tudi glasbena šola je hitro poprijela moderne tehnike izvajanja pouka na daljavo. Tako da vse skupaj poteka preko Skypa brez nobenih težav.

Šola bo v naslednjih dneh celo začela preverjati znanje.

Kako pa jim je ob tem, da sta mama in tata vedno doma z njimi?

To je precej mučno bodisi zanje kot za nas. Z Lauro, poleg službe, morava paziti, da so vse naloge opravljene, med tem časom pa zamotiti Maja, da ne moti bratov in nas. Ni enostavno.

Dneva je zelo hitro konec. Komaj čakaš na vikend, ravno tako, kot če bi vse potekalo normalno. Sreča je, da nam je vreme naklonjeno, da se lahko sprehodimo in uživamo v naravi, seveda s spoštovanjem vseh ukrepov, ki nam jih nalaga država.

Iva Koršič

Italija, FJK in Slovenija

Ukrepi in razmere ob koronavirusu

Kot pričakovano, ni velikih novosti v zadnji državni odredbi, ki jo je predstavil predsednik vlade Giuseppe Conte v minulem tednu na tiskovni konferenci. Ukrepi za omejitve in zavezitev pandemije koronavirusa covid-19 ostajajo v veljavi do 3. maja. Če se bodo okužbe zmanjšale in ljudje obnašali odgovorno, bodo tudi ukrepi manj strogi, je še sporočil premier. Nekaj novega pa vendarle je. Ponovno lahko odprejo vrata knjigarne, papirnice in trgovine z oblačili za dojenčke in otroke. V Italiji, v torek, 14. aprila, beležimo 20.465 mrtvih zaradi koronavirusa in 159.516 uradnih okužb. V Lombardiji so predvsem zaskrbljeni za mesto Milan, kjer je bilo prejšnji teden zabeleženih kar 296 okužb v enem samem dnevu. V Furlaniji Julijski krajini je bilo do danes 2.482 preverjenih okužb in 202 zabeleženi smrti. Območje pod največjim uda-

rom je Tržaška pokrajina, kjer je virus terjal 106 žrtev (Videm 58, Pordenon 31, Gorica 3). Od ponedeljka so v FJK obvezne maske; nositi jih moramo, ko zapustimo domače poslopje, ne glede na to, kam gremo. Tako določa nujna odredba št. 10, ki jo je izdal predsednik deželne vlade Massimiliano Fedriga. Prej je bilo to obvezno le pri vstopu v trgovino ali na javni prevoz. Mask pa nimajo vsi, zato so z Dežele FJK sporočili, da si moramo v tem primeru z ruto ali podobnim pripomočkom pokriti usta in nos. Dovoljen je tudi sprehod v bližini doma, čeprav Fedriga poziva, naj bodo občani zelo previdni, in priporoča, naj prebivalci zapuščajo dom le za nujne potrebe. V primeru, da bodo ljudje preveč izkoriščali te olajšave in bo veliko prekrškov, je guverner že obvestil, da bo zopet zaostрил ukrepe.

V Sloveniji so za zdaj številke spodbudno nižje kot v naši

deželi. Skupaj je pozitivnih 1212 ljudi, umrlo pa jih je 55. Dostojni so v Sloveniji za okužbo z novim koronavirusom opravili 35.405 testiranj. V matični državi opažajo upadanje števila novih okužb, upamo, da se bo to tudi nadaljevalo.

Konec meseca bodo v Veliki Britaniji začeli testiranje cepiva proti covidu-19 na ljudeh, je v ponedeljek poročala italijanska tiskovna agencija Ansa. Cepivo sta izdelala farmacevtska družba Advent-Irbm iz Pomezije in Institut Jenner z oxfordske univerze, preizkusili pa ga bodo na 550 zdravih prostovoljcih. Kot so sporočili iz italijanske farmacevtske družbe, pričakujejo, da bo cepivo že septembra na razpolago za cepljenje zdravstvenega osebja in varnostnih sil. Odločili so se za neposreden prehod na klinično testiranje pri ljudeh, saj so že v zadostni meri preizkusili učinkovitost in neškodljivost cepiva na podlagi laboratorijskih raziskav.

Prenova Osnovne šole Prežihov Voranc v Dolini

Preložili so začetek del

O bčinska uprava iz Doline si je pred nekaj leti zadala velikopotezen cilj, da korenito obnovi poslopje osnovne šole Prežihovega Voranca v Dolini in ga prilagodi najsodobnejšim standardom. Poslopje šole Prežihovega Voranca so zgradili na koncu šestdesetih let prejšnjega stoletja, izpraznili pa so jo leta 2015, ko so v lepilu talnih gumijastih plošč odkrili azbestna vlakna.

Projekt o koreniti prenovi so začeli s pripravo prijave na evropska sredstva. V sklopu priprave tega projekta so z dolinsko upravo sodelovali strokovnjaki fakultete za inženirstvo in arhitekturo tržaške univerze ter pedagoških fakultet tržaške univerze in Univerze na Primorskem. Kot zgled dobre prakse je k pripravi projekta pristopila osnovna šola Koper, ki se ponša z novo infrastrukturo. Projekt so na evropski ocenjevalni komisiji sprejeli, a ga niso financirali, vseeno pa je bila izkušnja za dolinsko upravo zelo pozitivna

in je dala povod za nadaljnje načrtovanje in iskanje finančnih sredstev.

Prvo fazo del v višini približno 250.000 evrov, ki je predvidevala rušenja in pripravljala dela, so financirali delno z lastnimi sredstvi in delno z državnimi sredstvi. Dela so končali konec poletja. V tem obdobju so na občini že sprejeli izvedbeni projekt za osrednja dela, saj je dežela ravno pred tem potrdila, da bo ministrstvo financiralo poseg. Dežela FJK je dolinsko vlogo za financiranje posodobitev šolskih zgradb ocenila kot najboljšo na Tržaškem in pristojnemu ministrstvu predlagala, naj se dela financirajo v prvem letu triletnega načrta. V poletnih mesecih so na občini pripravili razpis za nadaljevanje del in ga jeseni tudi objavili.

Druga faza del je vredna 1,9 milijona evrov, tako da bo celotna obnova stala 2,1 milijona evrov, od katerih bo večji del pokrila država (preko 90 odstotkov). Zaradi izklicne cene in temu prilagojenih

dolgih postopkov se je postopek izbire izvajalca zavlekel do januarja, ko so oddali javno naročilo najboljšemu ponudniku. Šest prišelih ponudb so ocenjevali na podlagi merila ekonomsko najugodnejše ponudbe, pri katerem so ocenjevali skoraj v celoti le kakovost ponudbe na račun nižanja cen. Po oddaji del so morali počakati še nadaljnji mesec, ki ga določa zakon za vložitev morebitnih pritožb ostalih ponudnikov. Ker ni nihče vložil pritožbe, so nameravali začeti dela konec februarja.

Namen so morali žal preložiti, saj so namero prekrizale zdajšnje zdravstvene razmere. Medtem so se sestali z nadzornikom del, izvajalcem in ravnateljico in se dogovorili, da bodo zdajšnje stanje izkoristili za boljše načrtovanje začetka del. Dela bodo trajala eno leto in bodo zaobjela prilagoditev protipotresnim določilom, adaptacijo, prenavo napeljav, zakonsko usklajitev prostorov, zunanjo ureditev.

POGOVOR Štefan Pahor, tržaški rojak v ZDA

Brezposelnost je narasla izredno hitro in marsikatero podjetje ne bo preživelo tega obdobja

Štefanom Pahorjem sva postala prijatelja še v časih, ko je odlično slikal, dva, na njegov samosvoj način upodobljena kraška zidova imam tudi sam doma, kupil sem ju na enih zadnjih razstav, ki jih je imel pri nas. Potem se je Štefan pred leti poročil z Mario in odšel živeti v Združene države Amerike. Živi z družino blizu Bostona, najbolj evropskega mesta ZDA, tako pravijo tisti, ki se na ZDA spoznajo. Stike sva ohranila vsa leta; ko je bil pred nekaj leti doma, me je prišel z družino obiskat v Terzo v Furlansko nižino, kjer sem prvič spoznal v živo njegova dva fanta, z Mario imata namreč sinova Nika in Gaetana.

Ko te dni spremljamo, kaj se dogaja v ZDA, nam seveda ni vseeno, zdi se, da sta ameriški predsednik Donald Trump in njegova vladna ekipa podcenjevala pandemijo s koronavirusom covid-19.

Štefana vprašam, kako je, kako gre. Odgovori mi takoj in pravi, da "je precej dolgočasno, bolj kot drugo". To je tipičen odgovor zanj, bi rekel, ker se mi zdi, da ga poznam iz njegovih likovnih del bolj, kot je sam pripravljen priznati.

Kakšno je torej stanje pri vas, Štefan, in kje točno živite?

Živim v Bostonu, Massachusetts, oziroma na področju širšega Bostona, v Peabodyju (delček našega vrta pa je tudi v Salemu – mesto čarovnic). Smo na severovzhodu ZDA, štiri ure z avtom severno od New Yorka, to je področje, ki ga imenujejo New England. Stanje je precej hudo. Rekel bi, da je precej podobno temu, kar se je dogajalo pri vas pred nekaj tedni. Pričakujem, da se bo stanje slabšalo še nekaj tednov, potem pa upajmo, da se bo učinek ukrepov začel poznati.

Se tudi tebi zdi, da je ameriški predsednik podcenjeval pandemijo?

Da, predsednik Donald Trump je očitno podcenjeval in ni znal oziroma ni hotel oceniti strogosti pandemije. Vprašan-

je je, zakaj ni znal/hotel. Vsi znaki so bili zelo vidni že pred meseci. Ko smo gledali, kaj se dogaja pri vas, smo samo pričakovali, kdaj se bo začelo tudi tukaj. Predsednik Trump pa je še drugega februarja izjavljal, da je vse pod kontrolo in da je v bistvu krizni trenutek že mimo. Dne 26. februarja je še enkrat poudaril, da bo v nekaj dnevih vsega konec in kako dobro je on delal, da smo prišli skozi brez težav. Istočasno pa ni bilo nobenega uradnega ukrepa. Profesionalne športne zveze so se same odločile za prekinitve prvenstev, ko so odkrili nekaj primerov okužb v vrstah športnikov samih. Ni pa bilo nobenega ukaza in nasveta iz Washingtona. Zdaj pa smo, kjer smo, in smo še daleč od konca krize.

Nobena skrivnost ni, da tega predsednika ne maraš, zakaj?

Če opustimo bolj tehnične poglede na njegovo politiko, to sta ekonomski pristop in zunanja politika, kar mi ni všeč pri tem predsedniku, je njegov način izvijanja resnice in obračanje dejstev sebi v prid. Njegovo predsedstvo je v bistvu ena sama dolga volilna kampanja, kjer edino, kar šteje, je, kako bo oziroma naj bi njegov ugled zrasel. Da ne govorimo o moralni postavi tega človeka, ki je zelo vprašljiva.

Kakšno je stanje zdaj pri vas, kakšne so omejitve?

Pri nas so prepovedali množična srečanja. To so pravila in prepovedi, ki veljajo na ravni zvezne države Massachusetts. Vsaka država se v bistvu odloča sama. Bostonska škofija se je že pred tem odločila, da ukine vse obrede. Postopoma uvajajo vedno bolj stroge pogoje gibanja. Kjer se da, naj bi ljudje delali od doma, restavracije, shopping centri so vsi zaprti, razen za dostavo na dom. Večina supermarketov omejuje vstop. Ni pa še prepovedi sprehajanja, kot je pri vas. Marsikdo se še ne zaveda, kaj pomeni "social distancing". Se bojim, da bo tako stanje trajalo še dolgo. Zdaj imamo v Mas-

sachusettsu petnajst tisoč primerov okužbe na šest milijonov prebivalcev.

Kako pa je v New Yorku in drugod po ZDA?

Neposredne izkušnje iz New Yorka nimam, zdi pa se precej hudo. Zdaj se bojijo za New Orleans in Louisiano, medtem ko se zdi, da je v Kaliforniji precej pod kontrolo.

Rad bi, da nam preprosto, a

povedno razložiš, kako deluje javno zdravstvo v ZDA, na eni strani v Evropi radi govorijo o tem, da v ZDA ni javnega zdravstva, ampak potem slišimo podatke, da so prav ZDA tiste, ki največ denarja namenijo zdravstvu. Kako je s tem?

Po pravici povedano, je zelo težko razložiti, kako deluje zdravstvo v ZDA. V bistvu obstaja samo privatno zdravstvo, kjer plačaš mesečno premijo in si zavarovan. Seveda obstajajo boljše in slabše oblike zavarovanja. Zavarovanje ti je dana preko delodajalca, če pa si samostojen delavec, moraš sam poskrbeti in te premija stane veliko več, tako da si marsikateri samostojen delavec dobi drugo službo kot uslužbenec, da se lahko lažje in ceneje zavaruje. Odvisno od

zavarovalnice in oblike zavarovanja, ki te krije boljše ali slabše. Večinoma imaš eno vsoto "franchigio", do katere zdravstvene storitve plačaš sam... Ko prekoračiš to vsoto, začne zavarovalnica plačevati stroške... Lahko je tisoč dolarjev, lahko dva tisoč in tako naprej. Določenih zdravniških storitev zavarovalnica ne bo plačala, če ni zadeva nujna.

Skratka, zdravstvo je v ZDA business in torej išče čim večji dobiček, profit. Zakaj pa je tako potratno? Je kar nekaj razlogov za to: administrativni stroški so ogromni. Na primer bolnišnica, ki ima devetsto postelj, ima tudi tisoč tristo uslužbencev na plačilni listi (billing), to vpliva ogromno na stroške.

Drugi problem je cena zdravil, tukaj v ZDA so zdravila veliko dražja kot v Evropi. So še drugi faktorji, na primer: tukaj se zdravniki zelo bojijo napak in posledičnih tožb, zato vedno naročajo dodatne preglede in teste, kar seveda dviga stroške. Je pa vse skupaj tako komplicirano, da niti sami strokovnjaki tukaj ne vedo točno, kateri je glavni vzrok za tako visoke stroške.

So že opazni prvi gospodar-

ski znaki pandemije, v mislih imam vrste pred nakupovalnimi središči, izgube zaposlitve in seveda vsakdanje življenje...

Veliko ljudi je izgubilo službo v prejšnjih tednih. Najprej je to krizno situacijo občutil gostinski sektor: restavracije, hoteli, trgovine. Brezposelnost je narasla izredno hitro in marsikatero podjetje ne bo preživelo tega obdobja. Ameriška ekonomija reagira zelo hitro... v dobrem in slabem.

Kako sta razporejena vidva z ženo Mario, kako pa je z vajinima otrokoma, ju imate zdaj doma?

Večjih težav do zdaj ni bilo. Žena dela od doma. Na srečo tehnologija pomaga v teh trenutkih, internetna povezava omogoča, da lahko skoraj vse naredi od doma. Jaz pa sem itak že delal od doma na računalniku, tako da v našem primeru smo se kar dobro znašli. Starejši sin, ki obiskuje 5. razred osnovne šole, je doma in ima pripravljen šolski program, da lahko do določene mere sam dela. Nekajkrat se poveže z učiteljicami po internetu, one pregledajo, kako napreduje to domače učenje. Najmlajši, ki bo kmalu star štiri leta, pa se ima najlepše, ker ima celo družino stalno doma, in to mu je najbolj všeč.

Se že kaj govori, kdaj bodo ponovno s polno paro zagrali tovarne v ZDA, kako je s trgovinami, kaj pa verski obredi? Pri nas smo brez maš in brez prave Velike noči, tiste klasične, kakršne smo vajeni...

Nisem še slišal o konkretnih načrtih in napovedi, kdaj bi se proizvodnje in trgovine vrnile v normalnost. Če ste poslušali Trumpa, bi se moralo stanje vračati v normalnost za Veliko noč. V resnici smo še zelo daleč od tega, da bi lahko sploh napovedovali in načrtovali. V določenih mestih se okužbe šele začinjajo in bo treba še dolgo čakati, preden bomo lahko videli svetlobo na koncu tunela. Gotovo pa je, da tudi mi ne bomo imeli tradicionalnih obredov za Veliko noč.

Župnije pa so se večinoma organizirale s tehnologijo in predvajajo obrede po spletu.

Gotovo bo ta pandemija vplivala tudi na potovanja z letali, vprašanje je sploh, kdaj se bodo poleti začeli, še večje pa je vprašanje, koliko bodo stale vozovnice. To te sprašujem, ker vem, da si nameraval letos z družino domov na tržaški Kras in sva se menila, da bi se srečala...

Upali smo, da bomo lahko šli na Tržaško in načrtovali potovanje v Trst poleti, verjetno avgusta, toda, kakor kaže, vdomim, da nam bo to uspelo. Sploh ne vemo, kdaj bomo lahko potovali in seveda koliko bo vse skupaj stalo.

Si povezan s starši, bratom, prijatelji?

Tudi v tem primeru nas tehnologija rešuje, ker je zares enostavno danes obdržati stike z družino in prijatelji. S starši in bratom se videvamo dvakrat na teden po internetu ali pa se pokličemo po telefonu. S prijatelji pa večinoma po Facebooku.

Ti še manjkajo kraški zidovi?

Da, tukaj so zidovi drugačni, če sploh so... Zelo različen je odnos do gradnje. Tukaj je vse leseno. Ko sem prvič videl, kako tukaj gradijo, se mi je zdelo vse skupaj zelo tuje. Imaš občutek, da je vse začasno. Kot da bi bili še vedno tukaj kolonizatorji, ki bi se morali iz dneva v dan premikati in iskati novo, boljšo zemljo za preživetje. Na naših kraških zidovih vidiš čas, vidiš zgodovino in generacije ljudi, ki so za temi zidovi živeli. Da se razumemo... Tudi tukaj imajo zelo stare hiše, predvsem na področju Salema je veliko zelo dobro ohranjenih hiš, ki segajo tja do časa prvih evropskih naseljencev iz 17. stoletja. Ko sem se zgledoval po naših kraških kamnih in ometanih zidovih ter dobival navdih pri njih, si ne bi nikoli predstavljal, da se mi bo tako drastično spremenil pogled na nekaj tako enostavnega.

Hvala za pogovor!

Jurij Paljki

COŠ Mara Samsa in Ivan Trinko Zamejski

Letošnja, nenavadna Velika noč v očeh učiteljev in šolarjev od Domja in iz Ricmanj

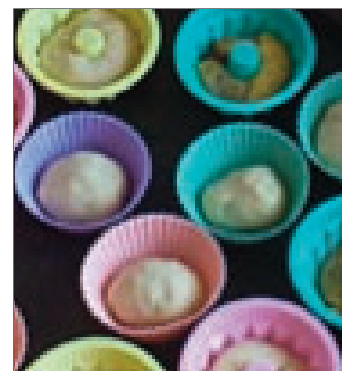
Letošnja Velika noč je posebna, na neki način zaradi koronavirusa, ki je posegel v vsakdanje življenje sveta. Mnogo ljudi je obolelo za to novo, nenavadno boleznijo. Nekateri so ozdraveli, drugi še bojujejo boj s tem krutim virusom, ki je mnogim zaustavil zemeljsko pot. Sami, brez svojih najdražjih, so za vedno zaprli oči. Med njimi tudi mnogi zdravniki in vsi tisti, ki se noč in dan po bolnišnicah trudijo in pomagajo reševati življenja.

Tako so se spremenili vsakdanji ritmi in utečeni običaji. Šole so se zaprle. Ostali smo doma. Kar naenkrat se je spremenil tudi naš način učenja. Zdaj se učimo na daljavo in svoje šolske obveznosti, z različnimi sodobnimi načini podajanja, opravljamo doma. Pri vsem tem nam sledijo in pomagajo starši. Skupaj se učimo, beremo, igramo, kuhamo in pečemo, pospravljamo... Ko smo zdaj doma, imamo več časa drug za drugega, saj nam ni

potrebno tekati za vsakdanjimi opravili. Seveda imamo tudi več časa za skupni pogovor ali ustvarjanje. Še posebno v teh prazničnih dneh smo izdelovali razna ročna dela, pripravljali velikonočne dobrote in druge sladice. Pobrskali smo tudi, kaj pomenijo velikonočni prazniki, in zajeli iz zakladnice slovenske kulturne dediščine. **Slovenska velikonočna tradicija** Človek je od nekaj v svoji

domov prinašal zelenje. Tako tudi na cvetno ali oljčno nedeljo. V slovanskih deželah so že pred krščanstvom s to navado slavili boginjo pomladi in plodnosti, Vesno. Kristjani pa na Veliko noč praznujemo Jezusovo vstajenje od mrtvih. Na veliki petek so Jezusa križali. Smrtna kazen na križu je bila v rabi v času rimskega cesarstva. Tretji dan, na nedeljo, Veliko noč, pa je Jezus vstal od mrtvih. To je praznik veselja in upanja.

/ str. 11

POGOVOR Lučka Peterlin Susič, predsednica Društva Finžgarjev dom

Počasen prehod iz zunanosti v notranost

S predsednico Društva Finžgarjev dom z Opčin, Lučko Peterlin Susič, smo se pogovorili, kako je v tem obdobju prisiljene prekinitve delovanja.

Ste predsednica Društva Finžgarjev dom, ene najbolj živahnih in delavnih članic Slovenske prosvete. Katere številne aktivnosti ponuja med letom vaše društvo?

Predvsem hvala, da ste dali besedo še meni, saj jo jemljem kot možnost, da kaj povem ne samo o svojih, pač pa – sklepam, da se v marsičem ujema – tudi o občutkih, ki v tem obdobju prevevajo marsikoga, ki vodi kakšno slovensko prosvetno društvo v našem zamejstvu ali je njegov aktivni član, vsaj v kolikor poznam sorodna društva, ki delujejo v okviru tržaške Slovenske prosvete. Mislim, da se doživljanje časa prisilne osamitve prosvetnih delavcev nekoliko razlikuje od tistega, ki ga doživljajo razne druge kategorije, ki ste jih že predstavili v časopisu. To pa zato, ker je ena od bistvenih komponent delovanja naših društev prav socializacija, druženje. Seveda, zdaj vsi govorijo o možnostih, ki nam jih ponuja tehnologija. Bolje kot nič, bi poenostavljeno lahko odgovorili. Vendar pa virtualnih srečanj ne moremo primerjati s toplino dvorane, spletnjem odnosov med prisotnimi, kjer se spoznavamo, po srečanjih poklepavamo o vsebinah, o spretnostih predavateljev, igralcev, izvajalcev, pa tudi osebnih zadevah. Tega se ne da kar tako nadomestiti. Da se vrnem k vprašanju. Kot ste že omenili, sem predsednica Društva Finžgarjev dom na Opčinah. Pohvalno ste se izrazili, da smo živahno in aktivno društvo. To drži, če nič drugega zato, ker se celo leto na tedenskih vajah ukvarjamo z otroškimi dramskimi skupinami, s katerimi pripravljamo razne predstave – vsaj tri na leto. (V letošnji sezoni imamo kar tri igralske skupine! In lah-

ko verjamete, da je tako delo zelo živahno...) Prepoznavni smo po ciklusih predavanj s psihološko in pedagoško vsebino, na katerih predavajo

vedali za petek po pustu Večer slovenske pesmi in besede (Prešernovo proslavo), eno naših največjih in najbolj občutenih predstav v letu.

znani strokovnjaki in so zato zelo dobro obiskana. Vmes pa imamo še druge raznovrstne prireditve, proslave in srečanja.

Zaradi nujnih ukrepov za preprečitev širitve koronavirusa ste morali nenadoma prekiniti vse delovanje.

Res, pred okroglim mesecem smo bili mi in druga naša društva v enem od viškov ustvarjalne napetosti, saj smo nekateri zaradi pusta ali drugih ovir ravno napovedali za konec februarja svoje Prešernove proslave, kot na tekočem traku naj bi se zvrstile vse mogoče prireditve, da je kolona obvestil zasedla polovico časopisne strani. Potem pa... kot bi se nenadoma odprla črna luknja, ki je poskala vase vse načrte in projekte, ki bi se bili morali uresničiti v drugi polovici sezone. V našem društvu smo npr. v časopisu že napo-

Program je bil pripravljen, zборе je čakala samo še ponavljalna vaja, slavnostni govor je bil napisan, otroci so komaj čakali, da predstavijo Zastavice (uganke) A. M. Slomška (večer bi bil moral biti posvečen tudi Slomšku, saj poteka - tako kot za Prešerna - v tem letu 220. obletnica njegovega rojstva. Teden kasneje bi bilo moralo biti na sporedu drugo predavanje iz letošnjega ciklusa; vsaka od treh otroških gledaliških skupin Finžgarjevega doma je od januarja dalje pripravljala nove predstave za majski Družninski dan in za druge nastope, potem pa je vse obstalo.

Gotovo se ne pustite premagati od malodušja in imate načrte za prihodnje delovanje vašega društva?

Voditeljice in animatorji si za zdaj ne upamo več postavljati terminov: bomo lahko stopili

na oder maja? Junija? Ali morda šele prihodnjo jesen, ko bodo otroci že pozabili naučene vloge? Zdaj si s tem ne belim glave. Malo me pa jezi, tako lepo smo vse programirali, zdaj pa tako... Trem predavateljem sem morala že odpovedati nastop in tega mi je zelo žal. Vsi so bili sicer zelo razumevajoči in so izjavili, da so pripravljeni priti k nam, ko bo spet mogoče. Ampak takrat bo treba spet brskati po koledarju in usklajevati... No, seveda. Prej ali slej bo spet vse dobro.

Znano je, da imate z otroki zelo dober odnos: ali imate kak stik s člani vaših otroških skupin? Kako preživljajo ta čas? Se vam zdi, da se v tem času obrestuje ustvarjalnost, ki se je učijo na dramskem področju pri vaših vajah?

Vaše vprašanje se nanaša na moje pedagoško delo z otroki. V prejšnjih odgovorih sem govorila v glavnem kot predsednica Finžgarjevega doma. Zdaj pa bom govorila o tisti funkciji, ki mi je najdražja, o pedagoškem delu z otroki. V Finžgarjevem domu se posvečam dvema skupinama (najmlajšim in sredinčkom), imam pa še druge odgovorne naloge, vedno na področju gledališke dejavnosti za otroke in z otroki, o katerih pa bom kaj povedala pozneje.

V tem obdobju zelo pogrešam stik z otroki. Le včasih kaj povejo o tem, kaj delajo. Večinoma so kar precej obremenjeni s šolskim delom, z nalogami in branjem. Zdaj vsi ponujajo video posnetke ali slušne pravljice, pa nimam občutka, da bi se jim otroci kaj dosti posvečali. Seveda, ven jih vabi sonce. "Naši" otroci živijo večinoma na Krasu in imajo okoli hiše vrtičke ali vrtove, celo njivice, zato jim je dano, da se zunaj malo razdivjajo. Naredila sem poskus za "pravljico po telefonu" (starinsko, boste rekli). Vendar pa je novo to, da sem obrnila vlogo. Ker morajo otroci za nalogo brati knjige, sem poskusila priti na pomoč preobremenjeni mami tako, da otrok bere meni pravljico po telefonu in ga jaz vodim. Bomo videli, ali bo ponudba naletela na odziv.

Psihologi svetujejo, da se v tem času posvečamo tudi programiranju in sanjam za prihodnost, za čas, ko bo vi-

rus premagan. Znano je, da ste glavna organizatorica in duša Male gledališke šole Matejke Peterlin, gledališkega tečaja za otroke. Ta poteka že 18 let in zanimanje zanj je vedno zelo živo. Ali vas kaj skrbi, kako bo z letošnjo izvedbo?

Prej sem omenila, da imam poleg gledaliških skupin v Finžgarjevem domu še druge zadolžitve, povezane z gledališčem za otroke. Ena od teh je poletna Mala gledališka šola Matejke Peterlin (ona si jo je zamislila in zato nosi njeno ime). Organizatorja sta Radijski oder in Slovenska prosveta. Vsako leto po koncu pouka prirejamo na Opčinah, prav v Finžgarjevem domu in Marijanišču, gledališki tečaj za otroke od prvega razreda osnovne do drugega razreda srednje šole. Letos bi to moral biti 19. po vrsti. Po navadi smo otroke vpisovali sredi maja, da sem potem na podlagi števila vpisanih in njihove starosti in spola v nekaj tednih priredila gledališki tekst. Ne upam si zagotoviti, da bo pobuda letos stekla. Upam, da ja. Nekateri pravijo, da bi lahko zdaj, v prisilni karanteni, napisala nekaj novih igrisc. Pa mi je težko. Manjka mi stik z otroki. Vsekakor imam v glavi že nekaj besedil... Bomo videli.

Druga široka zadolžitev, povezana z Radijskim odrom in Slovensko prosveto, je organizacija vsakoletnih sezon Gledališkega vrtiljaka. Tudi pri tem se je zataknilo. Prav v tednu, ko bi morala biti na sporedu zadnja predstava (in to v domači priredbi, v moji režiji, s čudovito ekipo petih otrok in petih odraslih igralcev Radijskega odra!), je nastopila karantena! In tako smo abonementom Gledališkega vrtiljaka ostali dolžni za eno predstavo! Verjetno bo na sporedu (zastonj za letošnje abonente) jeseni, pred uradnim začetkom 23. Gledališkega vrtiljaka. Sicer pa si zdaj ne delam več tako hudih problemov kot na začetku marca.

Ste morda v enem mesecu spremenili svoj odnos do obveznosti, do pritiskov hitrega tempa raznih zadolžitvev?

Tako je. Prej sem si belila glavo, kako bo izgledalo, ko bomo ob koncu pandemije vsi navalili na dvorane, da izvedemo načrtovani program, kako se bomo uskladili? Vsa naša društva so odvisna od podpor raznih ustanov, ki smo jim že predložili programe. Toliko pobud je ostalo v zraku...

V tem mesecu pa sem zrelativizirala marsikaj. Na primer denar. Če je treba mirovati, je treba mirovati. Kaj bo z denarjem, bomo videli pozneje. Zdaj je pomembno, da ostanemo živi.

Ste tudi v osebnem življenju občutili vpliv velikih sprememb, ki so jih ustvarile nove razmere? Kaj mislite, da vam bo o tem obdobju ostalo najbolj v spominu?

Ugotavljam, da je po začetnem obdobju, ko je bila moja pozornost, kot verjetno pri vseh, usmerjena k izpolnjevanju navodil, skrbem za urejevanje nedokončanih obveznosti, mrzličnemu iskanju novic, analiz stanja s strani poročevalcev in znanstvenikov, nastopila neke vrste streznitev. Počasen prehod iz zunanosti v notranost. Sem res za koga pomembna? Kaj pa srčne vezi? In poglabitev vere? Zdaj je še čas, morda ga ne bo več. Na to so verjetno vplivale prav podobe, ki jih lahko naštejemo kot tiste, ki mi bodo gotovo najbolj ostale v spominu, tista realnost na robu grozljive fantastične nerealnosti: figure v belih tutih, z nerazločnimi obrazi, skritimi za maskami in očali, nočne prikazni dolgih vrst vojaških tovornjakov, naloženih s krstami, na drugi strani pa skoraj svetniško učinkujoča bela krhka postava z Najsvetejšim v dvignjenih rokah, v ozadju pa velikanski prazni Trg svetega Petra, na katerem neusmiljeno lije dež.

P. in

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: za slovenske misijonarje: Marjanca Prosen 20 evrov, Pavlina Ziebarth 10 evrov. Darove lahko nakažete tudi na:

ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE
IBAN: IT22 L089 2802 2010
2000 0086 948
Codice BIC: CCTSIT2TXXX
Misijonski krožek Rojan
ul. Cordaroli 29
34135 Trst

Z 10. strani

Letošnja, nenavadna Velika noč..

Uvod v veliki teden

Cvetna ali oljčna nedelja je zadnja nedelja pred Veliko nočjo. Z njo vstopamo v veliki teden. Na ta dan blagoslovijo oljčne vejice ali drugo pomladansko zelenje, povezano v šope ali butare. Na Jezusovi poti in ob vstopu v mesto Jeruzalem so lomili oljčne ali palmove veje ter jih polagali na tla kot preprogo. Množice so mu kot judovskemu kralju vzklikale hozana v pozdrav. V velikem tednu se kristjani spominjamo zadnjih dni Jezusovega življenja, njegovega trpljenja, smrti na križu in vstajenja od mrtvih. Po stari slovenski navadi je bilo dovoljeno še zadnji dan, na veliki četrtek, opravljati dela na zemlji. Do takrat je bilo treba

opraviti tudi spomladansko čiščenje. Hiša je morala biti na Veliko noč čista in pospravljena, očiščena so bila okna, perilo oprano in zlikano. Gospodinje so v teh dneh pripravljale velikonočne jedi, kakor jih pripravljajo še danes. **Tipične velikonočne jedi**
Velikonočna jajca ali pirhi
Nekoč so bili pirhi obarvani v rdeče. Predstavljajo kaplje Jezusove krvi. Jajce pa je simbol za vstajenje. Kot piščanček skozi jajčno lupino vstopi v nov svet, prav tako je Jezus vstal, šel iz groba. Hren predstavlja žeblje, s katerimi so Jezusa pribili na križ. Potica, ki so jo včasih pekli v okroglem pekaču z luknjo, predstavlja trnovo krono. Kruh

predstavlja življenje. **Velikonočna šunka – pršut** pa predstavlja Jezusovo telo. Zanimivo je, da je med velikonočnimi simboli tudi pomaranča, ki predstavlja pijačo. Jezusu so pred smrtjo zmočili suhe ustnice z gobo, namočeno v kis. Poleg značilnih jedi pa imamo Slovenci doma, v zamejstvu in po svetu še druge velikonočne jedi, ki se razlikujejo od pokrajine do pokrajine. Tipična primorska sladica je pinca, ki je velikonočni sladki kruh. Poleg tega pa še titole ali "menihi" – pletene kitke, štručke z jajcem. Na veliko soboto so dopoldne kuhali in pripravljali velikonočne jedi, popoldne pa so jih nesli k blagoslovu. Ponekod imajo navado, da k

blagoslovu nesejo tudi steklenico rdečega vina. Po velikonočni procesiji se je zbrala družina pri skupnem velikonočnem zajtrku. Vsak je dobil del od vseh blagoslovljenih jedi. Veliko noč so vsi praznovali doma. Z doma so šli lahko na velikonočni ponedeljek. **To je dan druženja**
Skupaj s starši, z bratci in s sestricami smo z veseljem in z otroško navihanostjo pripravljali velikonočne dobrote in izdelovali okraske in druga ročna dela. Z vsem tem želimo otroci prispevati svoj delež, da nam bodo velikonočni prazniki domači, prijetni, polni toplote, razumevanja in miru. Aleluja naj doni, da bi se radi imeli vsi!

Pogovor / Alek Devetak, univerzitetni študent

Mladi Goričani izkoristili svoje znanje v pomoč gostincem

Marsikateri gostinec se je ob uveljavitvi izrednih razmer odločil, da bo organiziral dostavo na dom in si na tak način priskrbel nekaj dela in seveda prihodkov tudi v zdajšnjih okoliščinah. Večina dobiva naročila kar po telefonu ali s pomočjo WhatsApp sporočil, plačilo pa poteka v glavnem v gotovini. Skupina mladih Goričanov, nekdanjih sošolcev na tehniškem zavodu Jurij Vega, se je zato odločila, da bo gostincem ponudila spletno platformo riGO, ki omogoča kupcem, da račun plačajo kar po spletu. Alek Devetak, Erik Berlot, Daniel Peteani, Manuel Lupoli in Guglielmo Frati so sestavili portal v roku enega tedna, in to zgolj zato, da bi s pridobljenim znanjem pomagali in lajšali delo segmentu družbe, ki se je znašel v težavah zaradi obveznega zaprtja vseh restavracij, gostiln, lokalov. Pogovorila sem se z enim izmed fantov, in sicer z Alekom Devetakom, ambicioznim študentom menedžmenta na milanski Univerzi Bocconi, ki se v prostem času rad ukvarja tudi s programiranjem.

Kaj je riGO?

To je spletna platforma, ki kupcu omogoča plačilo računa brez uporabe gotovine. Postopek se začne tako, da se gostinec registrira in vnese potrebne podatke, ker si ustvari uporabniško ime in geslo. Pred dostavo hrane se prijavi na spletni strani www.rigo.welb.it, kamor vnese naslov računa in znesek. RiGo zatem ustvari kodo, ki jo gostinec po izbranem komunikacijskem kanalu pošlje stranki. Ta izvede plačilo enostavno tako, da na portal vpiše prejeto kodo računa. Plačilo v celoti poteka po finančnem mediatorju Stripe, ki je svetovno znano in uporabljeno sredstvo za plačila po spletu; uporabljajo ga tudi največji dostavljavci hrane na dom, kot sta JustEat, Deliveroo itd.

Postopek plačila je bodisi za gostince kot za uporabnike dokaj enostaven in ne zahteva posebnih računalniških spretnosti. Ne nazadnje pa dovoljuje tako enim kot drugim, da ohranijo nespremenjen celoten postopek naročanja, na katerega so se v zadnjem obdobju že privadili.

Platforma je z naše strani popolnoma brezplačna, Stripe pa zaračuna provizijo 1,4 % + 0,25 evrov na transakcijo. Minimalni strošek je zgolj zagotovilo za varnost uporab-

preživi na predmetih.

Iskali smo torej primeren način, ki bi uporabnikom omogočil plačilo po spletu, ne da bi vse skupaj preveč obremenjevalo gostince in jih prisililo, da spremenijo že ustaljen način prejemanja naročil po telefonu. Pri sami sestavi spletne platforme je bilo vodilo to, da naj bo čim bolj enostavna in čim manj omejujoča tako za gostince kot za stranke.

Za spletno platformo ste uporabili že obstoječi spletni strežnik, ki ga ima prijatelj, ki se ukvarja z oblikovanjem spletnih strani za različna podjetja.

Res je. Prijatelj je pred približno enim letom začel ponujati danes precej uporabljene storitve, in sicer z oblikovanjem spletnih strani. Kot samostojni podjetnik je ustanovil Welb (www.welb.it) in v razmeroma kratkem času pripravil spletno stran marsikateremu podjetju. Izkoristili

smo priložnost in se poslužili kar njegovega spletnega mesta.

Kako se riGO sprejeli uporabniki, kako pa gostinci?

Ko sem osebno kontaktiral prve gostince, ki sem jim ponudil možnost dostopa do storitve, sem bil kar pozitivno presenečen. Zanimanje s strani le teh je dokaj veliko. Postavili so mi zanimiva vprašanja, med katerimi so bila tudi taka, na katera sami nismo prej pomislili. Pomembno je, da tudi zunanjim uporabniki z drugačnega zornega kota razkrijejo določene probleme in pomanjkljivosti. V prvih dneh smo spletno platformo še naknadno dodelali in izboljšali. Raziskali pa smo tudi vse podrobnosti z ekonomsko-pravnega vidika, katerih

se morejo držati sami gostinci.

Glede samih uporabnikov jih zdaj še ni, saj smo še v fazi raziskovanja in uvajanja. Pogovorili pa smo se s sorodniki, prijatelji in znanci, katerim smo predstavili riGO, in jih prosili za mnenje. Vsi so bili nad storitvijo precej navdušeni in večina je zagotovila, da se bo tega nedvomno posluževala, ko bo le to mogoče.

Boste platformo ohranili in razvijali tudi po pandemiji? Mislite, da bo tudi po tem kriznem obdobju lahko žela uspehe?

Najbrž ja, ker smo v ljudeh zasledili zanimanje za ponujene storitve. Vse pa je seveda odvisno od tega, ali bodo gostinci nadaljevali dostavo na dom tudi po koncu pandemije in izrednih razmer. Naše življenje se bo v marsičem spremenilo po tem obdobju, zato verjame, da se bodo tudi tržne navade in tržne poti ponudnikov hrane nekoliko prilagodile situaciji. Storitve pa je seveda uporabna tudi za ponudnike drugih izdelkov, ne le za gostince.

Kateri pa so vaši načrti za prihodnost? Nameravate nadaljevati take in podobne posle ali ste platformo sestavili zgolj zato, da bi tudi vi pripomogli k olajševanju tegob pandemskih razmer?

V bistvu se o tem nismo kaj veliko pogovarjali; bistveno je bilo le, da naše znanje uporabimo v pomoč drugim. Če bo uporabnikom všeč in bo njihovo število močno naraslo, bomo verjetno to nadaljevali in še bolj poglobili v posel. V primeru velikega števila transakcij na dan bomo vedno potrebovali močnejši strežnik, dodati bomo morali nove funkcionalnosti itd. Za zdaj pa je naš cilj ta, da ostane storitev v celoti brezplačna in na voljo vsem.

Osebno nameravam končati tudi magistrski študij na milanski Univerzi Bocconi, kjer bom študiral na smeri "Economia e legislazione dell'impresa" ("Ekonomija in poslovna zakonodaja"). Ne vem še, ali se bom potem zaposlil kot računovodja, mislim pa, da mi bo pridobljeno znanje koristilo tudi v primeru, da se bom odločil za kak drug poklic.

Giulia Černic

SSk se je sestala na videokonferenci Lotiti se je treba reševanja zapletene gospodarske slike

Deželno tajništvo stranke Slovenska skupnost se je pred dnevi prvič v svoji zgodovini sestala na videokonferenci. Na seji je bilo namenjeno veliko pozornosti obravnavi posledic, ki jih prinaša kriza ob koronavirusu. Med konkretnimi težavami, s katerimi se prebivalstvo in gospodarska dejavnost zdaj soočata, spada tudi nezadostna internetna povezava. To še posebno občutijo prebivalci majhnih občin in oddaljenih krajev, kar onemogoča zadovoljive pogoje za delo in šolanje na daljavo. Izvoljeni upravitelji so že spodbudili deželo FJK in pristojne organe, naj ukrepajo, da bo mogoče vsaj srednjeročno zagotoviti primerne rešitve. SSK si bo prizadevala, da bo vzpostavitev enakovrednih pogojev pri dostopu do najsodobnejše internetne povezave na celotnem deželnem območju postala glavna prioriteta Dežele Furlanije Julijske krajine.

Beleži se tudi velika skrb zaradi zaprtja več mejnih prehodov med Italijo in Slovenijo, ki omejujejo gospodarsko izmenjavo med državama. Zato je pohvalna odločitev slovenskega notranjega ministrstva, ki je za potrebe kmetijstva dovolilo uporabo maloobmejnih prehodov in tako prisluhnilo pozivu Kmečke zveze in dveh krovnih organizacij, SSO in SKGZ.

Stranka SSK si bo v prihodnje prizadevala, da se omejitve na mejah čim prej odpravijo, in sicer nemudoma, ko bodo razlogi varstva pred nevarnostjo širjenja koronavirusa prenehali, da bo lahko skupni

prostor na obeh straneh meje spet zaživel brez vsakršne fiskalne pregrade.

Gospodarsko stanje in kriza, ki se napoveduje, terjata politično in finančno rešitev. Stranka SSK bo z izvoljenimi upravitelji in strankinim vodstvom aktivno sodelovala na vseh ravneh pri oblikovanju zakonskih okvirov in pri njihovem izvajanju, zato da bo zagotovljena finančna podpora družinam in podjetjem za premoščanje tega težkega obdobja.

Koronavirus bo preizkusni kamen in obenem priložnost za prihodnost Evropske unije. Gospodarska kriza in kriza javnih dolgov, ki se napovedujeta, terjata odločne in skupne prijeme na evropski ravni. Iz navedenih razlogov stranka podpira pozive, ki so bili naslovljeni na evropske organe, in vabi člane ter soimšljenike k podpisu peticije Evropski odgovor na nevarnost koronavirusa, da bi dokazali, da je EU ena sama skupnost s skupno bodočnostjo na spletni strani <http://www.cesue.eu/en/appeal.html>.

Stranka se želi zahvaliti vsem, ki se borijo proti koronavirusu na prvi frontni liniji. To so bolničarji, zdravniki, pripadniki civilne zaščite in sil javnega reda, katerim gre velika zahvala in vsa podpora. Številke kažejo, da je izhod iz sanitarnega kriznega stanja morda končno že na vidiku. V prepričanju, da bomo kmalu skupaj premagali koronavirus in ponovno zadihali s polnimi plučmi, voščili vodstvo slovenske stranke vesele velikonočne praznike.

niških podatkov.

Kako se je porodila zamisel spletne platforme riGO?

Izhajali smo iz problema, na katerega smo sami naleteli, ko smo naročili dostavo hrane na dom. V času, ko so prepovedani medsebojni stiki, je pomembno, da je trenutno izmenjava, ko ti dostavljaavec izroči hrano, čim krajši. Postopek se večkrat zavleče, predvsem ker kupec nima točnega zneska za plačilo oziroma potrebuje nekaj časa, da izvleče in sešteje vse kovanice; na drugi strani mora dostavljaavec prešteti denar, izračunati morebitno razliko, poiskati kovanice za vračilo itd. Ne nazadnje pa je tudi denar lahko prenašalno sredstvo virusa, ki sicer za kratek čas

Uresničile so se mi otroške sanje

Pot k staroselcem v perujski deževni pragozd (4)

Atalaya je glavno mesto istoimenske province in okrožja Raimondi, ki leži na bregovih najdaljše perujske reke Ucayali, prav na njenem začetku, kjer se vanjo stekata reka Urubamba in reka Tambo. Ustanovljeno je bilo leta 1928 in je znano tudi pod imenom La Esmeralda del Ucayali. Beseda Atalaya sicer pomeni stražni stolp. Prebivalci so želeli področje zavarovati pred grozečo nevarnostjo priseljevanja kmetov iz Brazilije in visoke doline so jih spominjale na stražne stolpe na meji med Perujem in Ekvadorjem. V Atalayi danes živi več kot 30 tisoč prebivalcev. V okolici je veliko lepih krajev, zanimivih za turiste, v mestu samem pa so lep glavni trg, nekaj cerkva, banka, knjižnica, veliko trgovin in muzej na prostem, kjer je prikazan način življenja različnih staroselskih ljudstev, ki živijo v pragozdu. Glavne ulice so asfaltirane, stranske pa makadamske. Na moje začudenje je tudi tu glavno prevozno sredstvo "motocarro". Majhen pokrit štirikolesnik brez oken in vrat so si izmislili v Indiji in služi kot taksi tudi v Etiopiji, le da mu tam pravijo bazadž. Zidove okrog

Ker se bliža 1. maj, ko ima brat Selva, ki smo ga spoznale v Limi, rojstni dan, v župnišču v

Atalayi s prenosnim telefonom posnamemo kratek video s pesmicami in plesom in pošljemo po Whatsapu patru Josephu. Kmalu prejmemo njegov odgovor: "Gracias, mamiyas!"

Na glavnem trgu, ki je urejen kot park, v senci dreves na klopi počivajo Indijanci. Pred banko pa je dolga vrsta ljudi, ki so prišli od vsepovsod. Danes je "plačilni dan", ko dobijo socialno pomoč. Nekateri pridejo od daleč in prespijo v parku. Indi-

počutijo varni in jih spominja na dom. Kadar imajo opravke v mestu, nikoli namreč ne pridejo sami, ampak z družino. Radi so skupaj. Tudi če morajo k zdravniku ali v bolnišnico, gredo skupaj in potem prespijo v župnišču. Pot iz pragozda in nazaj je namreč zelo dolga ...

V Atalayi kupimo še plastične škornje in pelerine za dež. Zvečer pa se udeležimo svete maše. Tudi tu nas verniki sprejmejo z veliko toplino. Ko nam

stisnejo roko, nam rečejo, naj se kmalu spet vrnemo k njim ... Pater Enrique nam razkaže cer-

kev; poleg velike umetniške slike, ki je preživela požar v cerkvi v Limi in so jo nato prenesli sem, jo krasijo tudi različni kipi Marije. Med njimi je tudi indijanska Marija, oblečena v tradicionalno rjavo oblačilo, lase pa ji krasijo veliko ptičje pero, zataknjeno za čelni trak.

Nekaj dni bomo gostje v študentskem domu univerze Nopoki na obrobju Atalaye. Ne boste verjeli, a univerzo Nopoki je ustanovil perujski škof, rojen v Sloveniji. Prva štiri leta je Gerardo Antonio Žerdin Bukovec preživel v rodnem Prekmurju. Potem se je družina preselila na Hrvaško. Več kot 40 let že živi v

Peruju. Velik, krepak in s sivo brado, oblečen v hlače, srajco z zavihanimi rokavi in sivo zelen

brezrokavnik s številnimi žepi, je videti kot kak strasten raziskovalec pragozda. "Es trabajador", o njem pove delavec, staroselec, ki nekega jutra pri zajtrku sedi z nami za isto mizo. Res, na daleč se mu vidi, da je preprost človek, ki se ne ustraši nobenega dela. Univerzo je ustanovil posebej za staroselce. Tu lahko mladi študirajo agronomijo, ekonomijo in računovodstvo. Velik poudarek je na ohranjanju tradicionalne kulture in znanj o zdravilnih učinkih številnih rastlin, ki rasejo v pragozdu. Temu je namenjen velik in lep urejen učni zeliščni vrt, ki smo si ga pod vodstvom dveh študentov tudi ogledali. Oba, fant in dekle, sta pripadnika dveh različnih plemen. Po končanem študiju se želita vrniti domov in s pridobljenim znanjem pomagati vsak svoji skupnosti. Drugi bodo poiskali službo v mestu in skupnosti pomagali z denarjem. V času globalizacije, ko znanstveniki z vsega sveta opozarjajo na hitro izginjanje številnih jezikov, je napredni škof Žerdin posebno skrb namenil tudi ohranjanju jezikov staroselcev. Pouk tako poteka v različnih jezikih, za vsako etnično skupino v njenem jeziku, lingua franca pa je seveda španščina.

/ dalje
Špela Pahor

Sprejeta odločba ustavnega sodišča o financiranju zasebnih osnovnih šol

Pričakovanja za odpravo nekaterih omejitev sprejetih ob začetku epidemije!

V Sloveniji se v najrazličnejših dejanjih, in celo v podrobnostih, potrjuje, da družba zavzeto in z veliko požrtvovalnostjo nadaljuje boj zoper koronavirus. Prebivalcem in celotni javnosti je bilo najvišjega pristojnega mesta povedano, "da epidemijo zdaj že obvladujemo, čeprav je še nismo ustavili". Prvič v slovenski novejši zgodovini pa se je zgodilo, da so se ljudje, ki so (smo) vsi v enaki meri ranljivi in neboljani pred usodo, ki jo je vsilil virus, začeli poglobljati v svojo duhovnost. Ta je opredeljena kot človekova usmerjenost k nematerialnim vrednotam kot samostojni del človekovega bistva. Obstaja prepričanje, da so razmišljanja o duhovnosti v zdajšnjem kriznem in za našo prihodnost negotovem času najbolj spodbudili duhovniki in drugi verski predstavniki s papežem Frančiškom na čelu. V nekem svojem nagovoru je papež opozoril, "da smo glede pojava in nevarnosti koronavirusa vsi ljudje v istem čolnu". Enako ali drugače oblikovano prepričanje, ki v bistvu vodi k Bogu, izrekajo tudi slovenski škofje in

drugi duhovniki ter tudi nekateri znani in odločujoči posamezniki. O Bogu, ki je naklonjen Sloveniji, je, denimo, prepričan tudi premier Janez Janša, kar je naglasil v svoji velikonočni poslanici slovenskemu prebivalstvu. Zatrjujejo, da so v soočenju z virusom in zaskrbljeni za svoje zdravje začeli moliti tudi nekateri slovenski zdravniki, ki so prej govorili, da niso verni. Navadne ljudi oziroma celotno slovensko javnost najbolj zanima, ali bo vlada, kot je obljubila, po velikonočnih praznikih začela odpravljati nekatere omejitve oziroma ukrepe, sprejete in objavljene ob začetku epidemije. Sprostitve ukrepov so najbolj odvisne od tega, ali bo Slovincem uspelo v zadostni meri in obsegu še bolj zajeziti širjenje virusa. Dejavnost naj bi obnovile nekatere manjše delavnice in gospodarski obrati. V zdravstvenih domovih in splošnih zdravstvenih ambulantah bodo čez nekaj dni začeli ponovno sprejemati paciente s tako imenovanimi običajnimi boleznimi, tudi s tistimi najhujšimi, ki zahtevajo hitre posege in zdravljenje. Vlada po prepričanju javnosti, pa

tudi predstavnikov vseh verskih skupnosti v Sloveniji in obeh največjih človekoljubnih organizacij, ki sta Caritas in Rdeči križ, hitro in uspešno deluje za zajezitev virusa in pripravljanja ukrepov za ponovni zagon gospodarstva. Začel je veljati prvi tako imenovani protikoronski mega-

zakon. Vsebuje načine za izplačilo treh milijard evrov pomoči oškodovancem. Zdjaj pripravljajo drugi in tretji protikoronski megazakon, ki bosta "vredna" še štiri ali pet milijard evrov. Denarja za izplačevanje

škode in drugih posledic delovanja virusa je očitno dovolj, tudi zato, ker je Evropska komisija odobrila ogromna sredstva za boj zoper virus v posameznih članicah povezave. Slovenija spada med srednje velike prejemnike omenjenih sredstev. Vladi pri pripravljanju zakonov in opra-

Matej Lahovnik, nekdanji ministar v vladi Janeza Janše. Ekipo strokovnjakov sta pred nekaj dnevi okreplila dva znana Slovence, ki imata visoki mesti na službovanju v tujini. To sta dr. Jure Leskovec, izredni profesor na univerzi v Stanfordsu v Kaliforniji, in Egon Zakrajšek, nekdanji dolgoletni visoki uslužbenec ameriške centralne banke, ki pa je zdaj svetovalec na banki za mednarodne povezave v Švici. Kot je bilo že nekajkrat navedeno, vlada deluje po načelih, duhu in postopkih, ki jih določajo ustava, zakoni in poslovnik parlamenta. Toda znova ugotavljamo, da vlada na razne načine, zlasti pa v vseh največjih medijih leve usmeritve, ovirajo vplivni posamezniki, med njimi nekateri uredniki in novinarji. Očitno je, da jih vodijo razni predsodki, pri nekaterih tudi sovraštvo do predsednika vlade Janeza Janše. Zaradi krize, nastale z virusom, je v javnosti manj odmevala odločba, ki jo je sprejelo Ustavno sodišče o financiranju zasebnih osnovnih šol. Odločeno je bilo, da bo država v prihodnje financirala samo od države določen

obvezni izobraževalni program, ki ga izvajajo zasebne osnovne šole. Država pa v prihodnje ne bo plačevala dopolnilnega pouka in drugih dejavnosti, ki jih imajo vpeljane v omenjenih šolah. Že na prvi pogled in presojo odločbe je razvidno, da bo financiranje zelo omejeno in zato krivično. Navajam, da v Sloveniji deluje zgolj šest zasebnih osnovnih šol, pretežno v Ljubljani in Mariboru, vseh osnovnih šol pa je v slovenski državi 455. V zasebnih osnovnih šolah se izobražujejo 1.504 učenci, kar predstavlja 0,84 odstotka vseh učencev v slovenskih osnovnih šolah. Raznoliki dogodki, ki napolnjujejo bogato kroniko dogajanja, vsebujejo novo polemiko o slovenskih medijih. Začela se je, potem ko je vlada - oziroma neki njen organ - Svetu Evrope kot odgovor na kritike o pritiskih na novinarje v Sloveniji poslala pismo, v katerem je med drugim zapisala, da večina medijev v Sloveniji izhaja iz komunističnega režima. Politične stranke iz obeh politično-ideoloških taborov zdaj vlado obsojajo, češ kako si je drznila poslati omenjeno pismo, ki da "naše medije blati in ponižuje". Po prepričanju Matjaža Nemca, poslanca iz stranke Socialnih demokratov, je "afero" naročil predsednik vlade Janez Janša. Celoten primer bodo poskušali razjasniti na sejah parlamentarnih teles v prihodnjih dneh.

Marijan Drobež

Na spletu so našli ogromno ogledov

Ameriška vojska poje Lipa zelenela je

Pevski zbor ameriške armade je zapel in posnel znano in priljubljeno slovensko pesem *Lipa zelenela je*. V samo nekaj dneh si je posnetek zbora na You Tubu ogledalo skoraj 100.000 ljudi. Nad pesmijo so se navdušili mnogi Slovenci v izseljenstvu. "Ne razumem slovensko. A pesem je prekrasna. Solze so mi stopile v oči", je

ZDA Kennedyja. Zbor so do sledje vodili: dva policista, poročnik in stotnik, od leta 1976 pa ga vodijo polkovniki. Do zdaj jih je že sedem vodilo zbor. Zdjaj ga vodi polkovnik Andrew J. Esch, pod čigar vodstvom so tudi zapeli pesem *Lipa zelenela je*. Pesem *Lipa zelenela je* je ponarodela pesem primorskega politika in pesnika Miroslava

v dvorani pivovarne Union v Ljubljani precej dvignila napetost. Takrat je z njo nastopil Akademski pevski zbor, ki ga je vodil France Marolt. Ves koncert so posneli z mikrofonom, skritim v lestencu. Slovenske dežele so bile pod okupacijo in pesem so izvedli tako, da so jo poslušalci razumeli kot upor proti okupatorju in napoved osvoboditve:

napisala Alice Gosztyla, člani ca ameriškega rodoslovnega društva SGSI iz ameriškega Ohia. Pesem v sodobnejši izvedbi pojejo aktivni pripadniki ameriške vojske zbora Pershing's Own. Zapeli so jo in tako podprli ameriško vlado pri krepitvi dobrih diplomatskih odnosih s Slovenijo. Zbor ameriške vojske je bil ustanovljen leta 1922. Nastopa po vsem svetu. Ime nosi po svojem ustanovitelju Johnu J. Pershingu. Peli so na bojiščih druge svetovne vojne, na olimpijskih igrah, na srečanjih predsednikov vele-sil, na pogrebu predsednika

Vilharja, ki jo je napisal sredi 19. stoletja. Uglasbil jo je na Dunaju skladatelj Davorin Jenko, avtor prve slovenske himne *Naprej, zastava Slave*, pa tudi srbske državne himne. Pesem se je hitro priljubila Slovincem in je ponarodela. Opeva simbol slovenskega naroda, lipo. Simbol lipe pomeni moč in povezanost med ljudmi. Pesem opisuje življenjski krog lipe skozi leto, ki nas opominja, da moramo ostati složni v težavnih položajih, kot je, denimo, živeti v karanteni zaradi koronavirusa. Pesem ima tudi zgodovinski pomen. V prvem letu okupacije, decembra 1941, je pesem

"Revica pa je sedaj skoraj ovenela, cvetje, listje zeleno zima ji je vzela.

Spavaj, draga ljubica! Večno ne boš spala, nova pomlad zelena novi cvet bo gnala". Spomin na to še danes obujajo v nasledniku zbora, Akademskem pevskem zboru Tone Tomšič. V spomin na ta dogodek so na 75. obletnico leta 2016 v isti dvorani z nekdanjimi pevci zapeli pesem Davorina Jenka. Pesem iz leta 1941 je tudi dostopna na spletu.

Luka Mamić

SSO čestital ob 30. obletnici prvih povojnih demokratičnih volitev

Spošt.
Predsednik Republike Slovenije
Borut Pahor

Spošt.
Predsednik Vlade Republike Slovenije
Janez Janša

Spošt.
Predsednik Državnega zbora Republike Slovenije
Igor Zorčič

Spošt.
Predsednik Državnega sveta Republike Slovenije
Alojz Kovšca

V imenu Sveta slovenskih organizacij in v svojem imenu Vam iskreno čestitam ob 30. obletnici prvih povojnih demokratičnih volitev, ki so v Sloveniji potekale 8. aprila 1990. Kljub težkim razmeram, v katere nas je potisnilo širjenje okužbe s koronavirusom covid 19, sta spomin in obeležitev temeljnih korakov slovenske demokracije izrednega pomena. To velja tudi za nas, ki kot pripadniki slovenskega naroda živimo izven meja Republike Slovenije. Pri Svetu slovenskih organizacij se z veseljem in ponosom spominjamo na tisti zgodovinski dan, ko je

lahko slovenski narod začel demokratično in svobodno odločati o lastni usodi. Radi uporabljamo misel, da je v tistem zgodovinskem dnevu pred tridesetimi leti še močnejše zadišalo po slovenski pomladi in da so bile demokratične in svobodne volitve prvi izmed številnih cvetov, ki so zacveteli v obdobju vzpostavljanja demokracije in državne suverenosti. To je bil dan, po katerem smo več desetletij hrepeneli tudi v zamejstvu in si v svojih srcih nadejali, da bomo lahko z našimi rojaki v matični domovini delili enake človekove svoboščine v skupnem evropskem kontekstu.

V normalnih razmerah bi bil seveda ta dogodek s strani vseh obeležen na veliko bolj slovesen način. Je pa res, da se najboljše obeležitev zgodi takrat, ko se z našimi dejanji, velikimi ali vsakodnevnimi, postavimo v službo za boljše prihodnost slovenskega človeka in njegovih sosedov, kot to počnete danes Vi, ki si dan in noč prizadevate, da zagotovite slovenskim državljanom pravico do zdravja in do osnovnih socialnih pravic.

Ob koncu izkoristim priložnost, da vsem Vam zaželim blagoslovljeno Veliko noč, praznik, v katerem je iz smrti vstalo novo življenje.

S spoštovanjem

Predsednik
Walter Bandelj

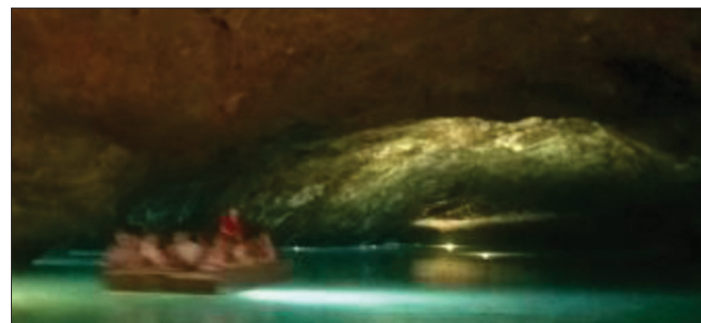
Šala pa taka!

Prvoaprilsko jezero pod Čavnom

Prvoaprilsko šala na portalu Vipavska.info, da so arehologi pod Čavnom našli podzemno jezero z otopkom, ki je veliko kot Bohinjsko, je sprožila veliko smeha in zabav-

pa tudi manjši otopček, ki meri med 250 in 300 kvadratnih metrov. Višina podzemne dvorane je na enem mestu celo 30 metrov, večinoma pa okoli osem metrov. Jezero pomeni ogromno

jezero v slanjem rudniku Hallein v bližini Salzburga, denimo, obišče več deset tisoč turistov letno", je pisalo v izmišljeni jutranji novici, ki je postala najbolj bran zapis na portalu od njegove ustanovitve naprej. Kot avtor je bil podpisan Primož Mally Traven. Ime in priimek so pri nas pogosti, a v resnici gre za izmišljeno osebo, ki je kazala na naravo članka. Primož je ime, ki izhaja iz latinščine in pomeni Prvi ali Prvorojeni. Mally Traven pa je asociacija na mesec april, ki se mu v slovenščini reče mali traven. Med odzivi pa je bilo zanimivo, koliko ljudi je omenilo, da je zgodbo o vodi pod Čavnom že slišalo od svojih prednikov. Razširjenost mita v ustnem izročilu zato lahko kaže, da pod Čavnom vendarle obstaja voda. Ne sicer v velikosti Bohinjskega jezera, pa vendar.

nih komentarjev. "Gre za kraško jezero, malce manjše od Bohinjskega, ki pa je v celoti pod zemljo. Točne globine še niso izmerili, so pa na enem mestu že izmerili globino 29 metrov. Ima

zalogo pitne vode, ki bo zaradi ponavljajočih se suš lahko povsem spremenila kakovost kmetovanja Vipavske doline. Vsekakor pa je to izredna turistična priložnost za regijo - podzemno

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (79)

Marsikatera starejša oseba dobro ve, da so bile nekoč "ošterije", gostilne, zelo pomemben kraj združevanja,

veliko pa zabavnih dogodivščin. V "ošterijah" so se srečevali predvsem moški - "Buh ne dej, de bi ženska sama šla u ošteriju". Včasih pa so v te prostore zahajali tudi parčki in družine, marsikatera gospa pa se je, oborožena z metlo, v gostilno odpravila tudi sama po svojega moža in ga tam našla v družbi veselih prijateljev - "vsi su bli u rusceh".

kjer sta bila hrana in pijača največkrat postranska stvar. V teh krajih je potekal velik del javnega vaškega življenja, dokler niso po vaseh nastala razna društva. Spomini na "ošterije" nekatere ljudi nostalgčno popeljejo v čase, ko je bilo življenje drugačno, vse se je dogajalo počasneje - preteklost je v njihovih očeh obarvana s patino zelo verjetno varljivega občutka "tistih lepih, starih dni".

Tudi v vsaki najmanjši vasi so ljudje imeli svojo gostilno, v večjih vaseh pa jih je bilo za vse okuse. Opredeljevali so jih po obi-

Na ozemlju sovodenske občine so se križale poti iz Istre preko Trsta v Gorico ter iz Vipavske doline v Furlanijo, zato je bilo v preteklosti gostilniško življenje zelo živahno in bogato. Skoraj vsaka gostilna je imela tudi stezo za balinanje - moški so se igrali "na bale", ob igrišču pa je prisostvovalo navdušeno občinstvo. Odrasli so se pogovarjali s prijatelji, otrokom so ob nedeljah, po maši ali po kosilu, kupili oranžado v okroglasti steklenički ali "gelato" v lončku. Moški so se v "ošteriji" zbirali tudi med tednom. Sestanki so se začeli ob točno določeni uri in ob rezervirani mizi, na kateri so igrali na karte, ponavadi briškolo. Smejali so se in tudi jezili - marsikatera "sočna" beseda je bogatila njihov besedni zaklad! Večkrat so organizirali tudi turnirje v igranju briškole, na katerih je bila prva nagrada dober pršut, druga panceta, tretja nagrada pa šalam. Ob kozarcu vina so ljudje v gostilnah radi pili likerje znanih italijanskih znamk, saj so imeli doma samo tiste iz domačega žganja,

skovalcih oz. po njihovih poklicih in "političnih" nagnjenjih - bile so klerikalne, liberalne, delavske, socialdemokratske gostilne, tiste, v katerih so se zbirali kmetje, in tiste, namenjene proletarskemu oz. delavskemu sloju. Gostilna je bila večinoma kraj, kamor so ljudje zahajali v prostem času, v večjih vaseh in mestih so bili izjema poslovnih pogovorov, sklepanje kupčij in sestanki. V gostilni se je dogajalo veliko posebnih trgovanj, sklepale so se kupčije, nakup in prodaja zemljišč, živine. Med strankami je potekalo začetno spoznavanje, nato dogovarjanje, "glihanje", in na koncu seveda zapitek dogovora. Pri teh poslih je nedvomno imel korist tudi krčmar: serviral je klobase, rezal pršut in pijačo dolival v kozarce. Žal se je marsikdaj tudi zgodilo, da so prodajalca ali kupca opijanjili in ga ogoljufali, zadeva pa se je končala z glasnim preprirom in tekmovanjem v boks. Ti lokali so se razlikovali tudi po lokaciji, ponavadi so bili ob zbirališčnih objektih in na glavni ulici, ob cesti, kjer je bilo največ prometa: eden je bil na začetku ulice, nekaj si jih je delalo konkurenco na sredini, drugi so bili na koncu. Tudi bližina cerkve je gostilničarjem dajala pomembne priložnosti zaslužka ob nedeljskih mašah, progrebih, krstih in svatbah. Od cerkve so imele promet tudi sejmarske gostilne, saj so se letni sejmi na požežlju navadno ujemali s cerkvenimi prazniki - točen koledar sejmarskih in cerkvenih prireditev je zelo olajšal delo krčmarjem, ki so z dobro organizacijo dela in s stalnim jedilnikom precej prihranili na času in denarju.

V večjih gostilnah so v preteklosti imeli tudi hleve za živino in konje, dovolj prostora za vozove in sobe za prenočevanje gostov. Delovale so po vsem našem, zamejskem in obmejnem ozemlju in seveda tudi po vsej Sloveniji, kjer je bilo zelo veliko božjepotnih gostiln, neke vrste profanih postojank pred religioznim ciljem. Naše gostilne navadno niso bile zelo velike, imele so po dve, tri manjše sobe in seveda kuhinjo. Nekatere so imele prostorno in lepo dvorišče z mizicami, stoli in klopni, v drugih so gostje radi posedali pod latnikom, na katerem se je vilo dišeče grozdje "amerikana", in gledali na cesto, največje gostilne pa so imele tako latnik kot dvorišče - "borjač", kjer so visoke in goste krošnje dreves poletni ustvarjale prijetno senčko, zvečer pa čudovit prostor za ples in glasbo. Marsikaj se je zgodilo v gostilnah, verjetno manj romantičnih zgodb,

sadja in zelišč. V drugi polovici prejšnjega stoletja so vaščani navadno zahajali v gostilno na pijačo, kvečjemu na krožnik pršuta. Domačinov med tednom ni bilo veliko, saj se jih je večina ukvarjala s kmetijstvom in gostinci so kosila pripravljali predvsem za voznike, delavce, uradnike, upravitelje tovarn in podjetij, ki so imeli sedež v občini. Ob nedeljah so prihajali ljudje iz Gorice in "Trštini". "Domačini so pili tudi na upanje. Gostilničarji so o dolžnikih vodili skrbno evidenco - ponekod na kletnih vratih, ki so jih po plačanih računih zamenjali, ponekod pa v zvezkih. Uveljavil se je tudi rek 'Zapiši za kamin!', kar je pomenilo, da gost zapitka nikoli ne bo plačal, saj se bo zadimilo in zbrislalo!"

Na šanku so gostinci imeli veliko vazo s kapri in inčuni, iz katere so si gostje lahko postregli: zelo radi so z njimi obogatili kos kruha in jih zalili s "kvartinom" vina. Prav tako na šanku je bila tudi škatla s "čokolatini boeri" - v vsakem je bilo napisano, če je srečnež zmagal še druga dva čokolatna, zraven njih pa še košarica s "pištači", arašidi. Na vidnem mestu v gostilni, na nižjih policah pod steklom, so bile še posebno ob nedeljah tudi domače sladice: gubanca in pinca v velikonočnem času, jabolčni štrudelj, fritole, torte in rolade.

ROLADA S SMETANO IN MARMELADO

Sestavine:

4 jajca, 10 g medu, 80 g moka, 80 g sladkorja, vanilja, sol, 200 g marmelade, 200 ml sladke smetane za stepanje.

Priprava:

Penasto vmešamo 4 rumenjake, med, vaniljo in sladkor. Posebej v beljake damo ščepec soli in jih stepemo v trd sneg. Na rumenjake presejemo moko, zmešamo in počasi, v treh obrokih vmešamo še sneg. Testo enakomerno razmažemo na velikem, nizkem pekaču s peki papirjem. Pečemo na 180 stopinj Celzija za 6-8 minut, nato pečen biskvit odstranimo in ga obrnemo na nov list papirja ali čisto kuhinjsko krpo, na katero smo najprej natresli sladkor. S hladno vodo zmočimo papir, na katerem se je biskvit pekel, in ga nato previdno odstranimo. S pomočjo spodnjega lista papirja ali krpe testo zvijemo v rolado in pustimo, da se tako ohladi, nato odvijemo, namažemo z marmelado in stepeno smetano ter ponovno zvijemo v rolado. Pecivo pustimo nekaj ur v hladilniku, nato ga potresemo s sladkorjem za posipanje in zrežemo na rezine.

Slovenka iz Italije v mednarodnem okolju (6)

Versko doživljanje v času karantene

Za nami so velikonočni prazniki, ki so bili prav gotovo za vse nekaj posebnega, neponovljivega. Na začetku svoje izmenjave sem se veselila misli na veliki teden v Granadi, kjer domačini s procesijami in praznovanji na ulici ustvarijo prav posebno doživetje. A skupaj z vsemi Španci sem se morala pač prilagoditi izrednim razmeram. V njih pa sem skušala gledati na pozitivno plat, ki v tem primeru ni zanemarljiva: če ne bi bilo pandemije, se iz tujine ne bi mogla udeležiti velikonočnih obredov v slovenščini. Gotovo bi pogrešala mašne pesmi tega obdobja, pa tudi tradicionalni skavtski križev pot, ki je bil po spletu prav tako ganljiv kot vsa prejšnja leta v živo.

Čas najpomembnejšega krščanskega praznika je tudi zame pomenil trenutek, ko sem se poglobila vase in razmišljala o svojem odnosu do Boga in vere nasploh. Zato bi rada tokratno razmišljanje - seveda vedno v duhu svoje mednarodne izkušnje - namenila tej tematiki. Tako kot svojo pripadnost slovenski manjšini iz Italije (o čemer sem se razpisala v svoji prvi kolumni iz Španije) tudi svojo katoliško vero dojemam kot pomemben del lastne identitete, vendar moram priznati, da mi je včasih kljub temu z novimi znanci nerodno govoriti o tem: povsod se namreč najdejo nestrpni ljudje, ki imajo o tistih, ki redno hodijo v cerkev, stereotipno predstavo, in so do nas zelo kritični. Zdi se, da je v današnjem svetu, predvsem med mladimi, vedno manj vernih. Mislim, da je res tako, vendar pa po mojem mnenju ta vtis

povečuje tudi dejstvo, da se mladi o veri preprosto ne pogovarjamo. Kot sem že napisala, se tudi sama najraje izogibam pogovorom o tem; in vendar sem med svojim bivanjem v Španiji govorila z marsikom, ki mi je brez odlašanja povedal, da je veren. Doživela pa sem tudi nekaj zanimivih pogovorov z drugače mislečimi ljudmi, ki so mi dali misliti, da sem jaz tista, ki prestrogo sodim svoje vrstnike.

Pred nekaj tedni, ko smo se vsi šele privajali na izredne zdravstvene razmere, sva s sostanovalcem nekega večera začela pogovor o veri. On mi je priznal, da ne veruje v Boga, zato me je, ko sem mu povedala, da sem aktivna katoličanka, njegova reakcija zelo presenetila. Rekel mi je, da mi zavida, saj si predstavlja, da lahko s pomočjo vere veliko lažje prenašam teže karantene.

Njegove besede so mi seveda dale misliti. Zdelo se mi je zanimivo, da me je nekdo, ki se je sam označil za ateista, spomnil na to, da lahko pri Bogu v vsaki situaciji poiščemo uteho: nisem prepričana, ali mi je zaradi vere res lažje sprejemati težke razmere, v katerih zdaj živimo, vendar pa se lahko takrat, ko se zaradi njih počutim obupano, zatečem k molitvi.

Prepogosto pozabljamo, da je vera dar, za katerega moramo biti Bogu hvaležni, predvsem v tem času, ko ga najbolj potrebujemo. Poleg tega pa bi se morali v molitvi spomniti tudi na tiste, ki tega daru nimajo, si pa vseeno želijo in zaslužijo tolažbo v teh težkih trenutkih.

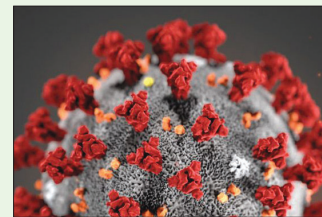
Mojca Petaros

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (287)

Koronavirus - pot do sebe (1)

Človek predstavlja na zemlji 0,01% živih bitij, uničil ali poškodoval pa je že 83% vsega živega, kar je na našem planetu. To je pot uničenja, pot smrti, pot egoizma. Takšna pot vodi v pogubo. Zaradi svojega egoizma si človek želi podrediti živali, naravo, želi nadzorovati klimo, atmosfero, celoten planet. Želi si podrediti vse živo okolje, ga zmaličiti, vse samo zaradi enega - egoizma. Hočem, hočem, hočem, moje, moje, moje. Človek zlorablja živali na brutalen način. Vzreje so nečloveške, trpinčenje živali je prisotno na vsakem koraku, pokoli so brutalni in nečloveški. Prav človekovi zakoni vse to dopuščajo, zaradi egoizma so zlorabe živali in brutalno ravnanje z njimi dopustni! Žival v vzreji ne zdrži oziroma ne preživi dneva, ne da bi jemala antibiotik. pH zemlje je napačen. Nekoč sem imela priložnost govoriti z agronomom, ljubiteljem trt, ki jih je imel na vrtu kar 170 različnih vrst, o škropljenju trt. Rekel je, da ni potrebno škropiti rastline, ki je močna, potrebno je škropiti rastlino, ki je šibka, saj se nanjo vse prime, zatorej je bolje kvalitativno nahraniti zemljo, ji dodati magnezija, železa, kalcija,

kajti onesnaževanje predpostavlja nasičenost zemlje s toksičnimi kovinami, ki izničijo dobre minerale v zemlji, le ti pa so bazični. In vse to spet dopuščajo človekovi zakoni, ker zaslužek je najpomembnejši dejavnik.

S pandemijo koronavirusa je narava končno zadihala, onesnaževanja je bistveno manj. Človek, najbolj egoistično bitje tega planeta, ne uporablja skoraj več letal, avtomobilov, ne

kvari več planeta. Narava je presrečna, ozonska luknja se manjša, narava diha!

Vsi so srečni, samo človek oziroma njegov egoizem ni srečen! In ta egoizem ima tisoč in en obraz, kolikor obrazov imamo ljudi na zemlji, ki smo si podobni,

nismo pa enaki! Mimo je že en mesec, od kar smo doma, vsak zase, zaprti v svojih domovih, ven gremo 1x ali 2x na teden v trgovino, ostalo doma, brez obiskov, brez druženja, brez nakupovanja, brez kaosa. Čas za razmislek, čas zase, čas, da pogledamo vase in da pridemo do sebe. Pot do sebe torej, ki je različno boleča, za ene bolj, za druge manj, a vsaka pot, ki predstavlja rast, spremembo in čiščenje, pa je nekoliko boleča, to je normalno.

/ dalje

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljč, e-mail paljč@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2T000
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria-Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tehnikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku 70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To število smo poslali v tisk v torek, 15. aprila 2020, ob 13. uri

Državne intervencije v času krize

Gašenje požara

Zdajšnja kriza je na bregove gospodarstva naplavila državne ukrepe, ki bi jih posebej pri nekaterih državah še pred nekaj meseci nikakor ne pričakovali. A to je izredno stanje. In v izrednem stanju potrebujemo izredne ukrepe. Vlade morajo v tem kontekstu priskočiti na pomoč gospodarstvu z izjemnimi finančnimi injekcijami. Potem ko smo v prejšnjem tednu pregledali ukrepe centralnih bank – torej monetarno politiko, bomo tokrat spoznali, kako se na zdajšnjo krizo odzivajo države s svojo fiskalno politiko – torej politikou prihodkov in odhodkov.

Skladno s politikou centralnih bank so se tudi vse države odločile za ekspanzivno gospodarsko politiko. Za ekonomsko politiko s predznakom "keynesianeskega nauka" (glej okvir 1). V ZDA so podobno strategijo ubrali že v obdobju po prejšnji krizi, leta 2009. Evropska unija pa je bila pred 12 leti pri tem močno razdeljena, medtem ko so danes vse države po sili razmer uvedle tovrstno ekonomsko politiko. Pa ne samo države članice, temveč celotna Evropska unija je po širši zaustavitvi proizvodnje uvedla izrazito ekspanzivno politiko. Tega leta 2008 ni bilo. Bodimo bolj konkretni. Svet EU je preklical mastrichtska določila o omejitvah javnega primanjkljaja (3 odstotke BDP) in javnega dolga (60 odstotkov BDP), ki naj bi veljali za ohranjanje vzdržne ravni gospodarstva. Nekoliko drugače povedano, Evropska unija pušča prosto pot državam k zadolževanju zato, da bi s svežo likvidnostjo pomagali povsem zaostalemu gospodarstvu. Evropska unija bi sicer ne bila Evropska unija, če ne bi našla dodatnih preprek pri izvajanju skupnih gospodarskih politik. A o nesporazumih glede uvajanja t. i. koronabondov oziroma Evropskega stabilizacijskega mehanizma malo kasneje.

ZDA so tovrstno politiko uporabile že leta 2009 in takrat uspešno prebrodile krizo. Tokrat so se odločile za potenciranje takratnih ukrepov. Zvezna vlada bo za zagon gospodarstva namenila 2 tisoč milijard dolarjev, to je dobrih 10 odstotkov celotnega bruto domačega proizvoda. Tudi ZDA se bodo skratka močno zadolžile za to, da bodo vbrizgale sredstva v obliki injekcij v ožile različnih gospodarskih panog.

Logika za temi potezami je zelo podobna v EU in ZDA. Ker je gospodarska proizvodnja povsem zaustavljena, je potreben šok, da se ponovno zažene. Gre za logiko, ki bi jo nekoliko poenostavljeno poimenovali "logika defibrilatorja". Močne finančne injekcije imajo vlogo defibrilatorja v primeru zastoja srca.

Zadolževanje ZDA

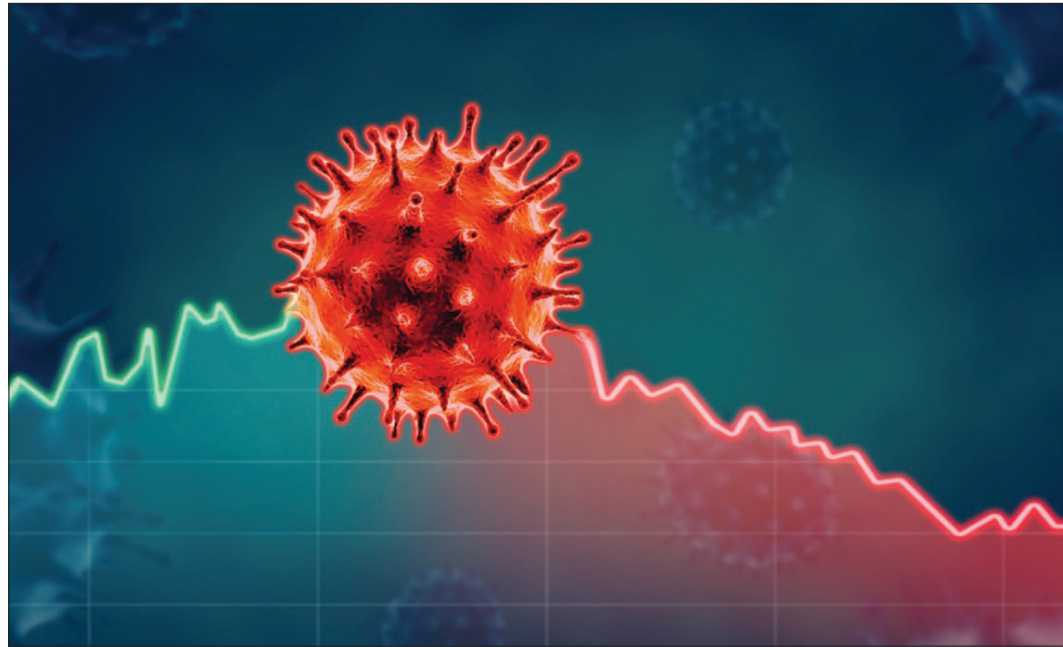
Omenjeni državni intervencionizem (finančne injekcije) veljajo v ekonomski teoriji za levičarski pristop (več v okviru 1). Na prvi pogled se nam to lahko zdi čudno. Predvsem ko pomislimo, da se ju poslužujeta tudi Trump ali Merklova. A pojdimo po vrsti ...

Sklicevanje na keynesianstvo pri Trumpu ni nekaj povsem novega. To je ameriški pred-

sednik že zadnjih nekaj let zahteval od ameriške centralne banke Fed. Ko je Fed začela uvajati restriktivno politiko in zviševati ključno obrestno mero, je Trump redno napadal najprej guvernerko Yellenovo in nato njenega naslednika Powella, da te poteze zavirajo rast

tiven učinek" na celotno ekonomijo.

Leta 2009 je bil ta poskus uspešen. ZDA imajo močan notranji trg in so torej zaradi tega manj odvisne od izvoza. Kaj to pomeni? Gospodarske dinamike so sprožile dejavnike domače proizvodnje, kar je s

ameriškega gospodarstva. Ključna obrestna mera se je v nekaj letih dvignila z ničle na 2,5 odstotka. Zaradi tega so se podjetja težje zadolževala in bi potencialno lahko zaradi tega nastradala rast ameriškega BDP. To vprašanje je postalo posebej aktualno, ko so v ZDA začeli čutiti posledice krize carinske vojne s Kitajsko. Ker je bilo rastoče gospodarstvo za Trumpa eno glavnih "orožij" v vseh političnih nastopih, je od ameriške centralne banke zahteval, naj ohranja "velikodušno" politiko, pa čeprav so ZDA že zdavnaj prebrodile krizo iz leta 2008.

Nova, nepričakovana kriza zaradi koronavirusa pa Trumpu (in ameriški centralni banki) ni dopuščala druge izbire kot ponovno zatekanje k "levičarskemu keynesianstvu". Šok je tako močan, da je potreben

Ukrepi ZDA

Demokrati in Republikanci so načrt o 2 tisoč milijardnem paketu podprli složno. Poglejmo pomembnejše postavke:
1.200 dolarjev naj bi prejeli ameriški državljani
500 dolarjev naj bi bil dodatek za otroke
150 milijard dolarjev naj bi namenili bolnišnicam
367 milijard dolarjev za mala podjetja
500 milijard dolarjev za finančno ministrstvo z namembnostjo poroštev za posojila centralne banke
 Precejšnja sredstva so namenjena še agencijam za boj proti brezposelnosti. Sredstva naj bi bila namenjena delavcem na čakanju

enako močan odgovor. Fed je v trenutku izničila obrestno mero in sprožila novo politiko kvantitativnega sproščanja (o tem smo govorili prejšnji teden), Trump pa je (tako kot Bush mlajši leta 2008 in Obama leta 2009) nastopil z izjemno državnou injekcijo. 2 tisoč milijard dolarjev je nasploh največja državna pomoč, kar jih je kadarkoli podelil Washington. Zakaj je vloga, ki jo v tem trenutku igra država, tako pomembna? Gospodarstvo je v tem trenutku zamrznjeno. Popolnoma. Sredstva, ki bodo dosegla različne ciljne skupine, naj bi sprožila ponovni zagon, ponovno bitje ameriškega gospodarstva srca. Ta sredstva naj bi torej, ko bi bila enkrat v obtoku, imela pozitiven domino efekt oziroma "multiplika-

seboj prineslo večje povpraševanje po delovni sili. Statistični podatki so pokazali, da v ZDA še niso beležili tako nizke stopnje brezposelnosti kot pred krizo s koronavirusom. Ker se je stopnja zaposlenosti tako dvignila, se je posledično dvignila tudi domača potrošnja – ljudje so lahko več nakupovali in trosili. Začaran krog ekonomije je bil tako sklenjen. To je bil "gospodarski čudež" ZDA po letu 2008. Danes Američani računajo na re-prizo tega recepta. Razlika je, da so v to vložili precej več sredstev.

Koronabondi ja ali koronabondi ne?

Evropska unija je povsem drugačna zgodba. Dejansko gre za naddržavno tvorbo. V ZDA ima osrednjo besedo zvezna vlada,

v EU pa so glavne države članice. Čeprav tudi na stari celini obstaja monetarna unija in prost pretok blaga, storitev, kapitala (in seveda ljudi), so si države še vedno zelo različne. Zato je težko vzpostaviti tako močan notranji trg, kot ga imajo v ZDA. Države izhajajo iz drugačnih političnih in gospodarskih tradicij. Zelo zgovorna je bila nazadnje polemika o uvajanju skupnih evrskih obveznic (koronabond), ko je v ospredje prišlo prav vprašanje

Zaradi tega so danes nasprotni uvajanju koronabondov. To so namreč obveznice, za katere bi v primeru reševanja prezdolženih držav evroobmočja morale porošstvo izdati vse države evroobmočja. Preprosteje povedano: v Nemčiji se sprašujejo, zakaj bi morali kljub svoji finančni disciplini podpirati dolg drugih držav. Na tej ravni se je rodil spor med Contejem in Merklovo pred nekaj tedni. Ideja evroobveznic je propadla že v času krize po letu 2008. V EU je takrat prevladala nemška logika varčevalnih ukrepov, ki jih je izvajala t. i. trojka, organ, ki so jo sestavljale Evropska komisija, ECB in Mednarodni denarni sklad. Logika je bila tale: trojka je finančno nediscipliniranim državam podelila posojilo, da ne bi države bankrotirale, v zameno pa so morale posamezne države članice močno rezati svoje izdatke. Govorimo torej o manj zaposlenih v javnem sektorju, o manjših plačah in pokojninah, o manjših investicijah. To je bil primer Grčije.

Danes seveda nihče ne govori o prisilnem rezanju sredstev, ki jih država namenja gospodarstvu. To pa iz dveh razlogov. Zaradi obsežnosti ekonomskega šoka je logika zadolževanja držav edina, ki omogoča po-

V času nastajanja tega zapisa sicer še ni jasna smer, v katero se pomika Evropska unija pri iskanju skupne rešitve. Nemci (in severne države) so kljub vsemu nasprotni koronaobveznicam. Zavzemajo se za Evropski stabilizacijski mehanizem, ki pa Italijane preveč spominja na sredstvo pomoči Grčiji v letih po 2010 in ki je s seboj prinesel tudi močne restriktivne ukrepe. Na tej točki se je Evropska unija spet pokazala v svoji stari luči, ko se ne glede na resnost situacije vselej vname spor med članicami.

Ekspanzivna EU

No, da ne bo pomote. Tudi Evropska unija je v zadnjih tednih občasno pokazala, da dojemata resnost zdajšnjega stanja. Gre za dve potezi, ki so jih doslej povlekli v Bruslju. Prva in najpomembnejša je ta, da so preklicali mastrichtske predpise v zvezi z javnimi financami. To je posebej pomembno za Italijo. Ko se je Italija v zadnjih dveh letih z obema Contejevima vladama najbolj sprla z Brusljem, je bilo najboljšo sporo vselej višina javnega primanjkljaja. Pozimi l. 2018 se je med Rimom (Conte, Di Maio, Salvini) in Brusljem (Juncker) vnel hud spor glede tega, kolikšen je lahko javni primanjkljaj v Italiji. Evropska komisija je z agresivno "tihou diplomacijo" prisilila vladne partnerje, naj ga zmanjšajo na 2 odstotka. A okoli tega je beseda tekla več mesecev. Lani je bila diplomatska misija Evropske komisije okoli italijanskih javnih financ zaradi nove vlade (zastopala sta jo Conte in Gualtieri) nekoliko lažja, a finančni zakon in javni primanjkljaj sta bila glavni politični temi novembra in decembra.

No, danes je vse to le bled spomin. Omejitev glede javnega primanjkljaja ni več. Celou Nemčija si bo letos "privoščila" izjemno veliko zadolževanje in minus v državnou bilanci. A ostanimo pri Italiji, da bo stanje čim bolj jasno. Prvi paket ukrepov, ki ga je zagotovila Contejeva vlada, je bil težak 25 milijard evrov. Kaj to pomeni za Italijo, nam bo jasno samo v kontekstu logike sproščanja mastrichtskih določil. Ko bi v Bruslju ne preklicali postavk o javnem primanjkljaju, bi si Italija te finančne injekcije ne mogla dovoliti. Lanski proračun, za katerega so pogajanja na osi Rim – Bruslej potekala več mesecev in ki ga je Italija komajda spravila pod streho, ne da bi bila zato kaznovana, je bil težak nekaj več kot 30 milijard evrov. Ravnoesje sta Italija in EU torej našla pri tem znesku. No, koronavirus je Italijo prisilil, da je samo v prvem gospodarskem ukrepu to vsoto skoraj podvojila. Novih 25 milijard evrov je skoraj izključno posledica zadolževanja. Ravnoesje, o katerem so se dalj časa pogovarjali pred nekaj meseci, je torej zadeva preteklosti. In da ne bo pomote, to je samo prvi od ukrepov, v katere bo prisiljena Italija. In v podobnem položaju bodo tudi druge članice EU.

Evropska unija je (v nasprotju z dosedanjimi politikami) zamižala. Ne samo na eno oko. Kar na obe. A to je zdaj edina možna rešitev. Vprašanje je, kaj bo, ko bo oči spet odprla in bo italijanski javni dolg težak 150 odstotkov. A o tem vprašanju zdaj nima smisla razpravljati. Zdaj je požar. Potrebno ga je najprej pogasiti.

Keynesianstvo in liberalizem

Najprej pojasnimo ta pojem. John Maynard Keynes je bil britanski ekonomist, ki je zagovarjal državni intervencionizem na področju ekonomskega povpraševanja. Poenostavljeno: Keynes je trdil, da mora država z javnimi finančnimi vložki spodbujati povpraševanje na vseh področjih (od potrošnikov do podjetnikov). Ta ukrep naj vlade izvajajo tudi na račun dodatnega zadolževanja, saj ravno tovrstno zadolževanje, ki povzroči večje povpraševanje, spodbudi tudi večjo proizvodnjo. Keynesianstvo velja za levičarski pogled na ekonomijo v okviru tržnega gospodarstva. Onkraj luže ga je prvi uresničil Franklin Delano Roosevelt z New Dealom, receptom, s katerim so ZDA prebrodile veliko depresijo leta 1929. Da strnemo: gospodarstvo ima v trenutkih krize zunanjo pomoč, da se ponovno zažene. Negativni stranski učinek je javni dolg, ki ga mora država obvladati.

Desničarski pogled na ekonomijo znotraj tržnega gospodarstva je t. i. klasični liberalizem, ki izhaja iz nauka Adama Smitha in ki ga je v sodobni različici obdelala avstrijska šola (Mises in von Hayek), njegovo izvedbo pa po ekonomistu Miltonu Friedmanu omogočil Ronald Reagan, v istem obdobju pa je v Veliki Britaniji to ekonomsko politično linijo vodila tudi Margaret Thatcher. V ospredju te ekonomske misli je Smithova »nevidna roka, ki vodi trg«. Posledično liberalci zagovarjajo popolno odsotnost države v gospodarstvu. Zunanji vzvodi namreč po njihovem mnenju povzročajo nenaravno stanje, ki bo ustvarilo neravnovesja. Intervencija države prinaša izkrivljenja v naravnem teku ekonomije. Gre za neke vrste doping, ki deluje samo, dokler je v obtoku državna pomoč. Ker pa finančne injekcije države ne morejo biti večne (na primer zaradi zadolževanja države), pravijo liberalci, so negativni stranski učinki, ko intervencionizma lahko še hujsi. V prisposobi: ekonomija je kot športnik. Državni intervencionizem je doping, ki ima pozitivne učinke za krajši čas, a ima dolgoročno lahko uničujoče učinke. Po mnenju liberalcev je torej odsotnost države porošstvo, da je športnik »čist« in da se razvija naravno.

Ukrepi EU

V trenutku nastajanja zapisa še niso povsem jasne enotne smernice, ki jih bo skušala EU sprejeti za gospodarski boj proti učinkom koronavirusa. Poglejmo vsekakor ukrepe, ki so bili že sprejeti:

Preklic mastrichtskih določil: države članice se lahko prosto zadolžujejo in pri tem ni potrebno, da v letni bilanci spoštujejo določila o največjem dovoljenem javnem primanjkljaju (3 odstotke BDP) in javnem dolgu (60 odstotkov BDP).

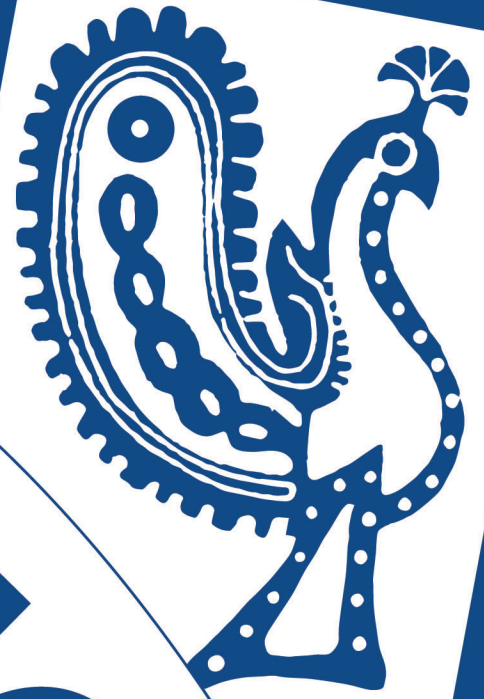
Sklad Sure: sklad, ki ga je zagnala predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen, ima kot cilj boj proti brezposelnosti. Sklad naj bi razpolagal s 100 milijardami evrov **Koronabond in sklad ESM:** na tej točki se lomijo kopja. Severne države (Nemčija, Nizozemska, Avstrija, Finska) nočejo skupnih evroobveznic, ki jih zagovarja 9 držav, ki so v večjih težavah (tudi Italija in Slovenija). Severne države zagovarjajo Evropski stabilizacijski mehanizem, ki naj bi zagotavljal precejšnja sredstva, a hkrati postavljaj pogoje. Zagovornice koronabondov nasprotujejo ESM, ker se bojijo, da bi bili pogoji lahko prestrogi.

Fiskalna politika držav članic: Na podlagi gornjih postavk vsaka država članica EU sestavlja še svoje fiskalne politike pomoči gospodarstvu.

zadolževanja. Severne države, začevši z Nemčijo, rade prisegajo na finančno disciplino brez pretiranega zadolževanja. To politiko so v Berlinu gojili predvsem v zadnjih letih, ko so ob ugodnih ekonomskih kazalcih imeli vselej javno-finančni presežek. To pomeni, da so vselej imeli v letni bilanci več prihodkov kot izdatkov.

novni zagon gospodarstva. Tega se zaveda tudi Nemčija, ki bo letošnje leto sklenila s prejšnjim primanjkljajem. Drugi razlog pa je dejstvo, da sta zdaj v Evropi najbolj prizadeti državi Italija in Španija, ki spadata v kategorijo "too big to fail". Njuni ekonomiji sta za Evropo prepomembni, da bi lahko propadli.

SPLOŠČIMO
KRIVULJO
VSE BO DO
BR

@ivanpersoglia

NOVI
GLAS

#JAZOSTANEMDOMA

Uredništvo

www.noviglas.eu

gorica@noviglas.eu

+39 0481 550330

Uprava

zadruga.gm@gmail.com

+39 0481 533177

